

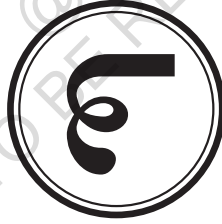

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ

ಪ್ರಥಮ ಭಾಷಾ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ

ಭಾಗ-1

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)

ಓನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೩.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು-೦೬

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದಸ್ವಾಮಿ, ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಮತ್ತು ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆಕಾಲೇಜು, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು-೬೪

ಡಾ. ಮುಳುಕುಂಟೆ ರಮೇಶ್, ಸಹಅಧ್ಯಾಪಕ, ರಾಗಿಗುಡ್ಡ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ೯ನೆಯ ಬ್ಲಾಕ್ ಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೬೯.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಸಹಅಧ್ಯಾಪಕ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಬೋಗಾದಿ, ಮೈಸೂರು ತಾಲೂಕು.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಎಸ್. ಬನಶಂಕರಯ್ಯ, ನಿವೃತ್ತ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಅಶೋಕನಗರ, ಬನಶಂಕರಿ ೧ನೆಯ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೦.

ಶ್ರೀಮತಿ ಆರ್.ಪಿ. ಚೇತನಾ, ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಮಾಗುಂಡಿ ಎನ್.ಆರ್.ಪುರ ತಾಲೂಕು.

ಪರಿಶೀಲಕರು

ಡಾ. ಶ್ರೀಪಾದ ಭಟ್, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಡಾ.ಡಿ.ವಿ.ಗುಂಡಪ್ಪ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ತುಮಕೂರು.

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರು

ಪ್ರೊ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ್, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಸಂಕ್ರಮಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಎಲಚೇನಹಳ್ಳಿ, ಜೆ.ಪಿ. ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೭೮

ಡಾ. ಕೆ. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ನಂ ೧೩೭, ೧೨ನೆಯ ಕ್ರಾಸ್, ಜೆ.ಪಿ. ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೭೮

ಪ್ರೊ. ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ರಾಗಿಣಿ, ಹಂಪಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರೊ. ಅ.ರಾ.ಮಿತ್ರ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕೆ.ಎಚ್.ಬಿ. ಕಾಲೋನಿ, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ವಿಷ್ಣು ಎಂ. ಶಿಂದೆ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ವಿಜಯಾಪುರ.

ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು

ಪ್ರೊ. ಜಿ.ಎಸ್.ಮುಡಂಬಡುತ್ತಾಯ, ಪಠ್ಯವಸ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಶ್ರೀ ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ. ನಾಗಮಣಿ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೮೫

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು

ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಮುನ್ನುಡಿ

೨೦೦೫ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘವು ೨೦೧೦ ನೆಯ ಸಾಲಿನಿಂದ ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೧೨ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ೭ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೧ ರಿಂದ ೫ ನೆಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ೬ ರಿಂದ ೧೦ ನೆಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳಾದ ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿರುತ್ತವೆ.

೨೦೦೫ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

- ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದು.
- ಕಂಠಪಾಠ ವಿಧಾನದಿಂದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಲಿಕಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು.
- ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ನೀತಿಯನ್ವಯ ಮಕ್ಕಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು.
- ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಇಂದಿನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- ವಿಷಯಗಳ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರದೃಷ್ಟಿಯ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು.
- ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.

ನೂತನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಅಂತರ್ಗತ ವಿಧಾನ (Integrated Approach), ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ (Constructive Approach) ಹಾಗೂ ಸುರುಳಿಯಾಕಾರದ ವಿಧಾನ (Spiral Approach) ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೂತನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸ್ವಸ್ಥಸಮಾಜದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಗಳಾದ ಆಲಿಸುವುದು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ಓದುವುದು, ಬರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರವಾರು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೌಶಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣ, ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಪ್ರಶಂಸಾ ಮನೋಭಾವ, ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಂಠಪಾಠಕ್ಕೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಭಾಷಾ ಕೌಶಲಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಒಂದು ಪೂರಕವಸ್ತುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು, ಮಕ್ಕಳ ಮನೋವೈಶಾಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಂವಹನ ಕೌಶಲಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಯೇ ಕಲಿಕೆಯ ಗುರಿಯೆಂದು ಅಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಕಲೆ (learning to learn) ಹಾಗೂ ಕಲಿತುದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ (learning to do) ಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ-೯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ, ಪರಿಶೀಲಕರಿಗೆ, ಸಂಯೋಜಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳವರಿಗೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮುದ್ರಕರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘವು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮುಡಂಬಡಿತಾಯ
ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು
ಪಠ್ಯವಸ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆ
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪಠ್ಯ ಓದು ಹಾಗೂ ಬೋಧನೆಗೆ ಮುನ್ನ ಬೋಧಕರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ.....

ಸ್ವಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಗರಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ಹೊತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಯಾಮದಲ್ಲೂ ನವನವೀನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ, ಚಿಂತನಾ ಆವಿಷ್ಕಾರ, ಕಲಿಕಾ ಕೌಶಲ, ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುವ ವಾಸ್ತವಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ನಡೆದಿದ್ದು, ನಡೆಯುತ್ತಲೂ ಇದೆ. ಈಗಿನ ಸಂದರ್ಭ, ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಮನಗಂಡ ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರು, ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಕೂಡಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯೋಜನಾ ಫಲವೇ ಹೊಸ ಪಠ್ಯ ತಯಾರಿ ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನತೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳ ತಾಯ್ನುಡಿಯ ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ಬೋಧನಾ ಪಠ್ಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸರದ ಮಾತು ನಿತ್ಯದ ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಹನ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೇ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವೂ ಅದರ ಗುರಿ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ನುಡಿಯಲ್ಲೇ ಶಾಲಾಮಟ್ಟದ ಸಂವಹನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾರ್ಥಕತೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಶಯದಿಂದ ಔಪಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ನಿಯೋಜಿಸಿರುವ ಕಲಿಕಾ ಹಾಗೂ ಬೋಧನಾ ಪಠ್ಯವಿದು. ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಕೌಶಲಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಢತ್ವವೇ ಅವುಗಳ ಆಂತರ್ಯದ ದನಿ.

ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕಲಿಸುವಿಕೆಯ ನಿರ್ಧಾರಿತ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲೀಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ೧೯೮೬ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ, ೨೦೦೧ - ೨೦೦೨ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ಶೋಧ ಹೊಸರೂಪ ಪಡೆಯಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಮಾನಸಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತೆ ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡು ಕಾಲಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣ ಶೈಕ್ಷಣಿಕತೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದವು. ಹಾಗಾಗಿಯೂ ಇಂದಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಶೋತ್ತರ, ೨೦೦೫ - ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್. ನೆಲೆಯಾಧಾರಿತ ಆನ್ವಯಿಕ ಶೋಧನಾ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತರವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವುದು ಹಿತಕರ. ಇದು ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಅಲ್ಲದೇ ದಾರಿದೀಪ.

ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸಹಜ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ, ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ - ೯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಮರ್ಥನೀಯ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕಗಳನ್ನು ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ತರಗತಿವಾರು ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲವಿಷಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತುನೀಡಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ಸಮರ್ಥ ಕಲಿಕೆಗೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಪಠ್ಯದ ನಿಶ್ಚಿತ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ನಿಯೋಜಿತ ಪಾಠಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬೋಧನಾ ಕೌಶಲಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಚಿಸಿರುವ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ ಸಫಲಗೊಂಡಿದೆ.

ಬೋಧನಾ ವಿಶೇಷತೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಯ್ದ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಕಾರದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಭಾಷಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಿದೆ. ಭಾಷಾಶುದ್ಧತೆ, ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಮತ್ತು ತರ್ಕಬದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಜತನದಿಂದ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿದೆ. ಕಲಿಕಾ ಮೂಲತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೌಲೀಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮುನ್ತಯಾರಿ ಮೂಲಕ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಿಗದಿತ ಕಲಿಕಾ ಗದ್ಯಪಾಠ ಮತ್ತು ಪದ್ಯಪಾಠಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಓದು ಗ್ರಹಿಕಾ ಅಭ್ಯಾಸ, ಸಂಪನ್ಮೂಲತಾ ವಿವರ, ಅಭ್ಯಾಸದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ/ನಿಖರ ನಿರ್ಣಯ ಬಹುವಿಧದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ನೀಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಕಲಿತ ಪಾಠದ ಸಾರನಿರ್ಣಾಯಕತೆಯನ್ನು ಬಹುವಿಧದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಯ ಜ್ಞಾನ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ. ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸ್ವಪ್ರಾಯೋಗಶೀಲತೆ, ಸ್ವಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಸ್ವಸಂವಹನಶೀಲ ಗುಣಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ.

ನಿಗದಿತ ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಇಂತಿದೆ. ಅರ್ಥೈಸಿ - ಓದಿ, ಕರ್ತೃ - ಭಾವ - ಆಕರ, ಪದ - ಅರ್ಥ, ಪಠ್ಯಾಧಾರ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಪಠ್ಯಾಧಾರ ಪೂರಕ ವಿಶೇಷಾಂಶ ಕಲಿತಪಠ್ಯದ ಪ್ರೇರಣಾ ಅಭ್ಯಾಸ, ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಠ್ಯದ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಒಳತೋಟಗಳು. ಅಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆಯ ವಿವರಗಳ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯದ ಗದ್ಯಪಾಠ/ಪದ್ಯಪಾಠಗಳ ಜೋಡಣಾ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಕಲಿಕಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಜೋಡಿಸಿದೆ. ಸರಳತೆಯಿಂದ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆ - ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಸರಳತೆ ಸೂತ್ರತೆಯ ಹಿಮ್ಮುಕತೆಯಿಂದ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಪಾಠಗಳ ಜೋಡಣಾ ಅನುಕ್ರಮ ಇಲ್ಲಿನದು. ಪಠ್ಯಸಾರವನ್ನು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿಗದಿತ ಪಾಠದ ಬೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಸ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವಿಧಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಕಲಿಕೆಯ ಮುನ್ನ ಅರ್ಥೈಸಿ - ಓದಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ/ಪದ್ಯದ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಪರಿಕಲ್ಪನಾ ಪದಗಳನ್ನು ಓದುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀಡಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಓದುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಇದರದು. ಕಲಿತ ಪಾಠದ ಅಭ್ಯಾಸ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನಪತ್ರಿಕೆಯ ತಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು/ಎರಡು/ಮೂರು/ನಾಲ್ಕು/ಐದು- ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಜೋಡಣೆಯಲ್ಲೂ ಸರಳ-ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಪರಿಭಾವನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ಇದು ವಿಷಯ ಗ್ರಹಣದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಪರೀಕ್ಷಾ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾರೋದ್ದೇಶದ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಇದು.

ಪೋಷಕ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಐದು ಪಾಠಗಳಿವೆ. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಕಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಐದು ಪಾಠಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ಅಂಕಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿಪಾಠದಿಂದ ತಲಾ ಎರಡು ಅಂಕಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಕೇಳುವಾಗ ಒಂದು ಅಂಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಎರಡು ಅಂಕಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಸಮಿತಿಯ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರ ಸಮರ್ಪಕ ಸಲಹೆ, ಬೆಂಬಲ, ನೆರವು, ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಆದರತೆ ಮನನೀಯ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ-೧೦ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷಾ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯ ಆದರಣೀಯ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರ ಹಾಗೂ ಪರಿಶೀಲಕರ ಸಹಕಾರ, ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಂಬಲ ಸಮಯೋಚಿತ ಅಂತೆಯೇ ಮೌಲಿಕ. ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕ ಶ್ರೀ. ವೈ.ಟಿ. ಗುರುಮೂರ್ತಿ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಯೋಜಕ ಪ್ರೊ. ಮುಡಂಬಡಿತ್ತಾಯ ಅವರ ಸಮಯೋಚಿತ ಸಲಹೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಸಂಯೋಜಕ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ಅವರ ಒತ್ತಾಸೆ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿಮಾನ ವಿಶೇಷ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಿತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಆತ್ಮ ಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ - ೯ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷಾ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ರಚನಾಸಮಿತಿಯ ಪರಿಶೀಲಕರಾದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಡಾ. ಶ್ರೀಪಾದ ಭಟ್, ಅವರ ಹಾಗೂ ಸಂಪಾದಕಮಂಡಳಿಯ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾದ ಹಿರಿಯರೂ ಗೌರವಾನ್ವಿತರೂ ಆದ ಪ್ರೊ ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ, ಪ್ರೊ.ಅ.ರಾ.ಮಿತ್ರ, ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಪ್ರೊ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಪಾಟೀಲ್ ಮತ್ತು ಡಾ. ವಿಷ್ಣು ಎಂ.ಶಿಂದೆ ಅವರ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆಗಳು ಪುಸ್ತಕದ ಮೌಲಿಕತೆಗೆ ಪೋಷಕವಾಗಿವೆ. ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನಾಯುಕ್ತ ಮಾತುಗಳು ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಮೌಲಿಕ. ಅಂತೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಕ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಹಿಮ್ಮಾಹಿತಿ ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸಮಂಜಸ. ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಸಂಯೋಜಕರಿಗೂ ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ಆದರಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು.

ಡಾ. ಸಿ. ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ

ಅಧ್ಯಕ್ಷ,

ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ-೯

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿಗಳ ವಿವರ

ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು :

ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ರಾಜ್ಯಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣಸಮಿತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಸಂಘ(ರಿ) ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಡಾ. ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ಕೋಲಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ಜಗನ್ನಾಥ್ ಹೆಬ್ಬಾಳೆ, ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೀದರ್
ಶ್ರೀ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬೆಟ್ಟದೂರು, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಅಮರ ಚೇತನ, ತವಳಗೇರಿ ಕಾಲೋನಿ, ಕಲ್ಯಾಣನಗರ, ಕೊಪ್ಪಳ
ಶ್ರೀ. ವಿ.ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯಹೊಳ್ಳೆ, ನಿವೃತ್ತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಚಿತ್ರಪಾಡಿ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಉಡುಪಿ ತಾ.
ಶ್ರೀ. ಬಿ. ರವೀಶ್‌ಕುಮಾರ್, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಕೇರ್‌ಗಲ್ಲಿ, ಮೈಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು.
ಶ್ರೀ. ಚಿಕ್ಕದೇವೇಗೌಡ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಉತ್ತರಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೬೧
ಶ್ರೀ. ತಮ್ಮಣ್ಣಿಗೌಡ ಹೆಚ್.ಸಿ., ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಹನುಮಂತಪುರ, ಹಾಸನ ತಾಲ್ಲೂಕು
ಶ್ರೀಮತಿ. ಸುಶೀಲ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ, (ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿಭಾಗ), ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಮದ್ದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು
ಶ್ರೀ. ಬಸವರಾಜಪ್ಪ, ಎಂ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು (ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿಭಾಗ), ಸರ್ಕಾರಿಪದವಿಪೂರ್ವಕಾಲೇಜು, ಹೊಸನಗರ ತಾ.
ಶ್ರೀ. ಎನ್.ಬಿ.ವೀರನಗೌಡ, ಬಿ.ಅರ್.ಪಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಸಮನ್ವಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ, ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಕಲಾವಿದರು:

ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟೇಶ್, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಉರಮಾರ ಕಸಲಗೆರೆ, ಮಂಡ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕು,

ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿ

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ನಂ.೭, ೧೫ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಜೆ.ಪಿ.ನಗರ,ಬೆಂಗಳೂರು-೭೮
ಡಾ. ಜಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು-೬
ಡಾ. ಸೈಯದ್ ಜಮೀರ್‌ಉಲ್ಲಾಷರೀಫ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಭಟ್ಟಳ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ
ಡಾ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಹಿಮ್ಮಡಿ, ಎಸ್.ಪಿ.ಎಂ. ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು, ರಾಯಬಾಗ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ
ಡಾ. ಕಲಾವತಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬಳ್ಳಾರಿ
ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ್ ನಾಯಕ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ಭಾರತಿ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಶಂಕರಘಟ್ಟ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ
ಡಾ. ಗೀತಾವಸಂತ, ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ತುಮಕೂರು.
ಡಾ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಎಚ್.ಎಸ್., ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವಕಾಲೇಜು, ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ :

ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರೇಮಾ ಹೆಚ್.ಎಂ., ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ.) ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩
ಶ್ರೀ ಗಂಗಣ್ಣಿಸ್ವಾಮಿ ಹೆಚ್. ಜಿ., ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ.) ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು :

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಮೋಹನ್‌ಕುಮಾರ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩

ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಕುರಿತು

ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರೂ ಅರ್ಥಸಚಿವರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ೨೦೧೪-೧೫ ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ತಜ್ಞರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಆಶಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ, ನೈತಿಕಮೌಲ್ಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಕಸನ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಜಾತ್ಯತೀತತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸಲಾಗುವುದು” ಇದು ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಆಶಯ.

ಆನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಾಗಿ ೨೭ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಿನಾಂಕ: ೨೪.೧೧.೨೦೧೪ ರಂದು ಆದೇಶಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ವಿಷಯವಾರು ಮತ್ತು ತರಗತಿವಾರು ಮಾನದಂಡಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ರಚಿತವಾದವು. ವಿವಿಧ ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಈ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹೊಣೆಹೊತ್ತ ಈ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ನಂತರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ೨೪.೧೧.೨೦೧೪ರ ಆದೇಶದಲ್ಲೇ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆನಂತರ ೧೯.೦೯.೨೦೧೫ ರಂದು ಹೊಸ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ರಚಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ೨೦೧೬-೧೭ ರ ಬದಲು ೨೦೧೭-೧೮ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಇದೇ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾಹಿತಿದೋಷ, ಆಶಯದೋಷಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಿಗೆ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಮಿತಿಗಳಾಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ನೀಡಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಷಯಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಡಯಟ್ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಭಿಮತಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಆನಂತರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಕಡೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ (ಎನ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ) ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಜ್ಞರ ಮೂರು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ನೀಡಿದ ತೌಲನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಯ

ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿರುವುದು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಮಗ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗತ್ವ ಸಮಾನತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಗ್ರತೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೀರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ, ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ವಿಷಯವಾರು ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡೆದು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ೨೭ ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಮಸ್ತರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸಮಿತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದುಡಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸರ್ವ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

(ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರೇಮಾ ಹೆಚ್.ಎಂ.)

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩

(ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ)

ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩

ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಕುರಿತು

೨೦೧೪ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅದೇ ವರ್ಷ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ೨೦೧೭-೧೮ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈ ತಲಪಿದವು. ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಟೀಕೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಬಂದವು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರವು ೨೦೨೧ರಲ್ಲಿ ಈ ಪಠ್ಯಗಳ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಆಪಾದನೆ ಕೇಳಿಬಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಮಕ್ಕಳೇ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗವೆಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಇಂದಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾವು ಎಂಥ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತೇವೆಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜದ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಂತಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಓದುವ ಪಠ್ಯಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ವರ್ಗ-ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅಪನಂಬಿಕೆ, ದ್ವೇಷ, ತಾತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹರಡುವಂತಿರಬಾರದು. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನೂ ದೇಶಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಉದ್ದೀಪಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ರಾಜ್ಯ, ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವಂತಿರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಜನಪದಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ, ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ, ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನ, ಸಭ್ಯ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

೨೦೧೪ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ, ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಭಾಷಾಪಠ್ಯವು ಇರುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ. ಭಾಷಾಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಡಬೇಕು; ಆತನ ಭಾಷಾಪ್ರಾಥಮಿಕ ಗಣನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ಓದುವ, ಆಲಿಸುವ, ಮಾತಾಡುವ ಮತ್ತು ಬರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ೨೦೧೪ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಈ ಬಗೆಯ ಕಲಿಕೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕೇವಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರವೇ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆವು. ಆ ಪಠ್ಯಗಳ ಮರುಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡೆವು: (೧) ಭಾಷಾಪಠ್ಯವಿರುವುದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾಜಿಕನ್ಯಾಯ, ಲಿಂಗಸಮಾನತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತುರುಕುವುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣಿಸುವ ಗದ್ಯ/ಪದ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (೨) ಭಾಷೆಯ ಪಠ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಬಾರದು. (೩) ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಹಾಗೂ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. (೪) ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆ, ಭಾಷಾಸೊಗಡು, ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ವಿಚಾರ, ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ

ಪ್ರಕಾರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಲ್ಲೂ ಪಾಠಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿರಬೇಕು. (೫) ಕವಿ/ಲೇಖಕರ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಹೊಸ ಕವಿ/ಲೇಖಕರ ಬರೆಹಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. (೬) ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯದ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಆದರ್ಶಸ್ಥಿತಿ. ಅದರತ್ತ ನಡೆಯುವುದು ನಮ್ಮ ಆಶಯವೇ ಹೊರತು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆ ವಿನಯದಿಂದಲೇ ನಾವು ಈ ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಿಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಮರುಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಸಮಗ್ರ ಪುನಾರಚನೆಯಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ (೨೦೧೪ರಲ್ಲಿ) ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಆಶಯ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅದನ್ನುನುಸರಿಸಿ ಬಂದ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇಡಿಯ ಮರುಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ. ಅಂತೆಯೇ ಸಮಿತಿಯ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ಆಭಾರಿ. ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯು ಈಗಷ್ಟೇ ಬಂದಿರುವ ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತ, ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಸಮಗ್ರ ಪುನಾರಚಿತ ಪಠ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನಮ್ಮದು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರೇಮಾ ಹೆಚ್.ಎಂ.
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩

ರೋಹಿತ್ ಚಕ್ರತೀರ್ಥ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ
ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ

ಪುನರ್ ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಸಮಿತಿ

ಶ್ರೀ ರೋಹಿತ್ ಚಕ್ರತೀರ್ಥ, ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸದಸ್ಯರು :

ಡಾ. ರೋಹಿಣಾಕ್ಷ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಜಾನಪದಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ಕರ್ನಾಟಕ ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಡಗಂಚಿ, ಅಳಂದ ರಸ್ತೆ, ಕಲಬುರಗಿ.

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕದೇವೇಗೌಡ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ, ಉತ್ತರಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯ-೧

ಕಲಾವಿದರು : ಶ್ರೀ ನೀರ್ನಳ್ಳಿ ಗಣಪತಿ

ಸಲಹೆಗಾರರು :

ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರೇಮಾ ಹೆಚ್.ಎಂ., ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩.

ಶ್ರೀ ಗಂಗಣ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಹೆಚ್. ಜಿ., ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು :

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಮೋಹನ್‌ಕುಮಾರ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.),
ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩.

ಮುನ್ನುಡಿ

೨೦೨೩-೨೪ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಆರರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವವರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಐದು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರವು ಆದೇಶವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

೧. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗದಂತೆ, ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಗದಂತೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.
೨. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಸಮಿತಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದ “೨೦೨೩-೨೪ನೇ ಸಾಲಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ‘ತಿದ್ದುಪಡಿ’ಯನ್ನು ಸಮಿತಿಯು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.
೩. ವಿವಿಧ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯಾಂಶವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ/ಕೈಬಿಡುವ/ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮನವಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
೪. ವಿವಿಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅಪಾರ ಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಧಾನದಿಂದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಸಂಗತಿ, ಆಶಯ ದೋಷ ಹಾಗೂ ಅಪಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದವು. ಈ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಬರಹಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಚರ್ಚಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
೫. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಸಹ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ನೆರವು ನೀಡಿದೆ.

ವಿಷಯಾಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು, ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ನವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಎರಡೂ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಿಕಾಂಶಗಳು/ಪಾಠಗಳು ಸರಳತೆಯಿಂದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಐದೂ ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ಪಠ್ಯ ಬೋಧನೆಯ ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರೆಯೆರೆದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಕುರಿತು ತುಂಬ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಗಂಭೀರ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಬರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಶೋಧಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಪಂದನೆಗಳಿಗೂ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಸಮಿತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ ಇಲಾಖಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೂ ವಂದನೆಗಳು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರೇಮಾ ಹೆಚ್.ಎಂ.

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ.)

ಡಾ. ಎಂ. ಜಿ. ಹೆಗಡೆ

ಸಂಯೋಜಕರು

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಸಮಿತಿ-2024

ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು :

ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಜಿ. ಹೆಗಡೆ, 'ಅಹಲ್ಯ', ಚಿತ್ರಗಿ ಗ್ರಾಮ, ಕುಮಟಾ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು:

ಡಾ. ಅಂಜನಪ್ಪ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ತುಂಗಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಆನಂದಗಿರಿ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಸದಸ್ಯರು:

ಡಾ. ಬಿ.ಸಿ. ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಡಾ:ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವೀದಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕದೇವೇಗೌಡ, ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಅಗರ, ಕನಕಮಠ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಅಜಮೀರ ನಂದಾಪುರ, ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಜನತಾ ಸೇವಾ ಅನುದಾನಿತ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ, ಗಂಗಾವತಿ, ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಬಿ.ಕೆ., ಸ.ಶಿ., ಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ, ಸಾರಕ್ಕಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಶೀಲಾ, ಸ.ಶಿ., ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು (ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ವಿಭಾಗ), ಮದ್ದೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಜಿ.ಎಸ್., ಸ.ಶಿ., ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಸಿಂಧಿ, ನಗರ್‌ಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ನೇತ್ರಾವತಿ ಎಂ. ಎಸ್., ಸ.ಶಿ., ಸರ್ಕಾರಿ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಭುವನೇಶ್ವರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ :

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಪಿ. ಮಾದೇಗೌಡ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ), ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ.ಡಿ. ಉಷಾ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ), ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು :

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಮೋಹನ್‌ಕುಮಾರ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ), ಬೆಂಗಳೂರು-೦೩.

ಪರಿವಿಡಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಗದ್ಯ ಭಾಗ	ಕೃತಿಕಾರರ ಹೆಸರು	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
೧	ಪ್ರಜಾನಿಷ್ಠೆ	ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ	೧
೨	ಬೆಡಗಿನ ತಾಣ ಜಯಪುರ	ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ	೧೨
೩	ರಾಮರಾಜ್ಯ	ಎನ್. ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾ	೨೩
೪	ಆದರ್ಶ ಶಿಕ್ಷಕ ಸರ್ವೇಪಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್	ಸಮಿತಿ ರಚನೆ	೩೪
ಪದ್ಯ ಭಾಗ			
೧	ಪಾರಿವಾಳ	ಸು. ರಂ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ	೪೬
೨	ಹೊಸಹಾಡು	ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಚ್ಚಣ್ಣ ರೈ	೫೨
೩	ಚಕ್ರ ಗ್ರಹಣ (ಯಕ್ಷಗಾನ)	ದೇವಿದಾಸ	೫೯
೪	ಬಲಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ	ಜನ್ನ	೬೫
ಪಠ್ಯ ಪೂರಕ ಅಧ್ಯಯನ			
೧	ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ	ಜಂಬಣ್ಣ ಅಮರಚಿಂತ	೭೫
೨	ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ	ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ	೭೭
೩	ಸಿರಿಯನಿನ್ನೇನ ಬಣ್ಣಿಪೆನು	ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ	೮೧

– ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ

ಪ್ರವೇಶ : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು. ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಕೇವಲ ಮನೋರಂಜನೆಯ ಸಾಧನಗಳಾಗಿರದೆ ಬದುಕಿನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ, ವೈಚಾರಿಕ, ಪತ್ತೇದಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ, ಗುಲ್ಲಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯ, ಕೆರೂರ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ, ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, ಕುವೆಂಪು, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಅನಕೃ, ತರಾಸು, ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ, ನಿರಂಜನ, ಎಸ್. ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪ, ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್, ಜಿ. ವಿ. ಅಯ್ಯರ್, ತ್ರಿವೇಣಿ, ಎಂ.ಕೆ. ಇಂದಿರಾ, ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ ಅವರು 'ನಾಟ್ಯ ಮಯೂರಿ' ಕಿರು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಹೆಸರಾಂತ ದೊರೆ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಹಾಗೂ ನಾಟ್ಯರಾಣಿ ಶಾಂತಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಬರುವ ಶಾಂತಲೆಯು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಕಾಳಜಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸ್ವಾರ್ಥರಹಿತರಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ ಭಕ್ತಿ ತೋರುವುದನ್ನು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಪರರಾಜರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಿಸುರಾದವು. ದಿನೇ ದಿನೇ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಭೂಪಾಲನನ್ನು ಬಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಶತ್ರು ರಾಜರುಗಳನೇಕರು-ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಚೋಳಮಂಡಲದ ಕುಲೋತ್ತಂಗ ಪ್ರಮುಖನಾದವನು. ಗಂಗರ ತಲಕಾಡು ಅವನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಆದಿಯಮ ಎಂಬುವನನ್ನು ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ್ದನು. ಕುಲೋತ್ತಂಗ ಪ್ರಚಂಡ ಆಶಾವಾದಿ. ಅಖಂಡ ಭರತಖಂಡದ ಒಡೆತನವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ದುರಾಶಾಪಿಶಾಚಿ. ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಆಶಿಸಿ, ಆದಿಯಮನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಆದಿಯಮ ಮೊದಮೊದಲು ಗಡಿನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಂಡ-ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ. ಇದನ್ನು ಗುಪ್ತಚಾರರಿಂದ ತಿಳಿದ ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರನು ಸಕಲ ಸೇನಾ ಸಮೇತನಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ಶಕವರ್ಷ ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ದುರ್ಮುಖಿನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿಯಂದು ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ಸೇನೆ ತಲಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆ ಹೊರಟಿತು. ಮಳೆವಳ್ಳಿ, ಮುಡುಕುತೊರೆಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಘನಘೋರ ಯುದ್ಧ ನಡೆದು; ಹೊಯ್ಸಳರ ಕೈ ಮೇಲಾಗಿ ಚೋಳಸೇನೆ

ಕಂಗಾಲಾಯಿತು. ಆದಿಯಮ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ. ಅವನ ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೆ ಚೋಳಸೇನೆ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿತು. ತಲಕಾಡ ಕೋಟೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಭೂಪಾಲನ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಸಮಸ್ತ ಸೇನೆಯು 'ತಲಕಾಡುಗೊಂಡನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ' ಎಂದು ಜೈಕಾರ ಹಾಕಿತು.

ಹಲವರು ತಲಕಾಡು ನಗರವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದರು. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಭೂಪಾಲ ಅದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. "ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಕಟ್ಟಾಳುಗಳೇ, ಇದು ನಮ್ಮ ವಿಜಯದ ದಿನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮೈಮರೆಯಬಾರದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಸತ್ತ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯವೂ ಹೌದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪದವಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಲಭಿಸಲಿ, ಮಾನವ ತನ್ನ ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಿಬಿಡಬಾರದು. ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆಸುವುದು ಯೋಧ ಧರ್ಮ ಅಲ್ಲ; ಸೋತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುವುದು ಯುದ್ಧ ಧರ್ಮವಲ್ಲ... ಆ ಕಾರಣ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ತಲಕಾಡವರನ್ನು ತಮ್ಮವರೆಂದೇ ತಿಳಿದು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅವರ ಮನೋಭೀತಿಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ, ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗೋಣ."

ಪ್ರಜಾಪಾಲಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಭೂಪಾಲನ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿಡಿಸಿತು. ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮಹಾಮಂತ್ರಿ ಗಂಗರಾಜರೂ, ದಂಡಾಧೀಶ ತುಂಗದೇವನೂ ಅನುಮೋದಿಸಿದರು.

ಇತ್ತ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಕಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ದೇವತೆ ಎಂದರೆ ಮಹಾರಾಣಿ ಶಾಂತಲಾದೇವಿ. ಅವಳಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ನೇಮಿತನಾಗಿದ್ದವನು ಯುವರಾಜ ಕುಮಾರ ಉದಯಾದಿತ್ಯ. ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಸೇನೆಯೂ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ದೂರ ಹೋದಾಗ ಪಕ್ಕದ ಪಾಳೇಗಾರರೂ, ದುಷ್ಟರೂ ದೊಂಬಿ ಎಳುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಯಾವ ಗದ್ದಲವೂ ಕೇಳಿ ಬರದಾಯಿತು. ಮಹಾರಾಣಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗೂಢಚಾರರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗಾಗ ತಾನೂ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ದೇಶದ ಒಳಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಮ್ಮೆ—

ತಾನು ಗಂಡುಡೆಗೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಯುವರಾಜ ಕುಮಾರ ಉದಯಾದಿತ್ಯನನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವಕ್ಕೆ ಕುದುರೆಯೇರಿ ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟಳು. ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ವಿಭಾಗವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳೊಳೆ, ಬಾಣಾವರ ನಾಡುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಅಂದೇ ಸಂಜೆ ತೆಂಗಿನ ಸೀಮೆಯ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಬಳಿ ಬಂದರು. ಅದರ ಹೆಸರು ಬನದಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ. ಊರ ಆಚೆ ಬನಶಂಕರಿಯ ದೇವಾಲಯ ಭವ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪಯಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದರು. ಆದರೆ ಬನಶಂಕರಿಯ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂಭಾಗದ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ನೂರಾರು ಜನರು ಒಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿ ನೆರೆದಿದ್ದುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಯಾವುದೋ ಹಳ್ಳಿಜಗಳ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಳು ಶಾಂತಲೆ. ಆದರೆ ಅದು ಜಗಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಒಂದು ಹೊಸ ಬಗೆಯ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಬೇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಜನಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ದೂರದ ಹಿಪ್ಪೆಯ ಮರದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶಾಂತಲೆ ಮತ್ತು ಉದಯಾದಿತ್ಯರು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನ್ಯಾಯ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಎನ್ನಪ್ಪಾ... ದೈವದವರು ಏನು ಹೇಳ್ತೀರಾ ಹೇಳ್ತೀ...” ಗಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ದಪ್ಪ ಮೀಸೆಯ ಗಾವುಂಡ ಕೇತಮಲ್ಲ ನಾಯಕ ಅದೇ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹತ್ತೂ ಜನರನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಮುಂಡಾಸುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

“ಏನು ತಾತಾ... ಈವೊತ್ತಿನ ಇಚಾರಾ” ಎಂದ ಒಬ್ಬ.

ಕೇತಮಲ್ಲನಾಯಕ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ -

“ನೋಡಿ, ಬೀರಣ್ಣ ತನ್ನ ಮೂಡಲ ದಿಕ್ಕಿನಾಗಿರೋ ಹಳ್ಳೀ ಹೊಲಾನ ಈರಣ್ಣನಿಗೆ ನೂರಾ ಎಂಟು ಹೊನ್ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ. ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೊಲದಾಗೆ ಉಳುಮೆ ಮಾಡೋವಾಗ ನಿನ್ನೆ ದಿನಾ ಒಂದು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಬಂಗಾರ ಸಿಕ್ತು. ಇಗಾ ಇಲ್ಲೈತೆ ನೋಡಿ” ಹೊನ್ನು ತುಂಬಿದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ತೋರಿದ ಆ ನಾಯಕ. “ಇದನ್ನು ಈರಣ್ಣ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಬೀರಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಕೊಂಡೋಗಿ ‘ತಕ್ಕಳಪ್ಪ ಇದು ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಹೊಲದಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು... ಯಾರೋ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಿಕರು ನಿನಗಾಗಿ ಇಟ್ಟುದ್ದು ಅಂತಾ ಕಾಣುತ್ತೆ ತಕ್ಕೊ’ - ಅಂದ.”

ಬೀರಣ್ಣ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ “ಅಲ್ಲವೇನಪ್ಪಾ ಬೀರಣ್ಣಾ?” ಕೇಳಿದ ಕೇತಮಲ್ಲ. “ಹೌದು ಗವುಡಪ್ಪಾ... ಹೊಲ ಮಾರಿದ ಮ್ಯಾಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟ ಮ್ಯಾಗೆ, ಆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನನಗೇನೈತೆ ಹಕ್ಕು... ಅದರಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹೊಲ ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಒಡೆಯಂದು ತಾನೆ?”

“ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೊಪ್ಪಲ್ಲ ಗೌಡಪ್ಪಾ...” ಈರಣ್ಣ ಹೇಳಿದ, “ನಾನು ಹಣ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಹೊರತು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕೋ ಹೊನ್ನಿಗಲ್ಲ... ಈ ಹೊನ್ನು ಬೀರಣ್ಣಂದೆ... ಯಾಕೆ ಅಂತಿರೋ ಆ ಹೊಲ ಇವನ ಪಿತ್ತಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿ. ಏನೋ ಕಷ್ಟ ಬಂತು ಅಂತ ನನಗೆ ಮಾರಿದ. ಮಾರೋವಾಗ ಅದರಾಗಿನ ಹೊನ್ನು ನಿಂದೇ ಅಂತಾ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ, ಹೊನ್ನು ಅವನ್ನೇ... ನಂದಲ್ಲ.”

“ಅದೆಂಗಾದಾತು... ! ತಂಬುಲ ಉಗದ ಮ್ಯಾಲೆ ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿ ಬಾಯಿಗಾಕ್ಕೊಳ್ಳೋ ಕೆಟ್ಟತನ ಬ್ಯಾಡಾ... ಹೊನ್ನು, ಹೊಲ ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಈರಣ್ಣಂದೇ... ಅವನು ತಗೊಳ್ಳೋ ಹಂಗ ಮಾಡಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ದೈವದವರು” ಎಂದು ಬೇಡಿದ ಬೀರಣ್ಣ -

ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ದೈವದವರಿಗೆ ಏನೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ... ಕಡೆಗೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದ ಕೇತಮಲ್ಲ ಹೇಳಿದ-
“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ... ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬ್ಯಾಡವಾದ ಹೊನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಾ ಸೇರಲಿ...” ಅಂದ.

ಕೂಡಲೆ ಮರದ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಂತಲೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ‘ಕೂಡದು... ಕೂಡದು...’ - ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಅತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದರು. ಗಂಡುವೇಷದ ಶಾಂತಲೆ ಮತ್ತು ಉದಯಾದಿತ್ಯರು ಪಂಚಾಯಿತರ ಕಡೆಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಗಂಡುಡುಗೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಶಾಂತಲೆಯನ್ನು ಅವರು ಗಂಡಸೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದರು. ಅವರ ದೇಹ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತಸವಾಯಿತು. ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಕೇತಮಲ್ಲ ಕೇಳಿದ-

“ನೀವು ಯಾರೇ ಆಗಿರಿ... ಆದರೆ... ನೀವು... ಈ ಹೊನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಸೇರಬಾರದು ಅಂದಿರಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ?”

“ತಾತ, ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಸೇರಲು ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯರ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲ... ಅವರ ಬೆವರಿನ ಫಲ ಅಲ್ಲ... ಅದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಬೆವರಿನ ಫಲ!”

“ಹೌದು ಈ ಹೊನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳದು, ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಯಾರವರು?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದ. ಶಾಂತಲೆ ಉತ್ತರಿಸದಾಳು. ಕೇತಮಲ್ಲನೇ ಮುಂದುವರಿದ-

“ಹೇಳು ನನ್ನಪ್ಪಾ... ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರರ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲವೇನಪ್ಪಾ... ಮಕ್ಕಳ ದುಡಿಮೆ ತಂದೆಯದಲ್ಲವೆ?”

“ಹೋಗಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಊರಿನ ಹಣ ನಿಮ್ಮೂರಿನ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಲಿ.”

“ಅಷ್ಟು ಸ್ವಾರ್ಥ ಯಾಕೊ ನನ್ನಪ್ಪಾ... ನಾರಾಯಣನಂತಹ ಮಹಾರಾಜರು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತಹ ಮಹಾರಾಣಿ ಇರೋವಾಗ ನಮಗೆ ಹಣಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯೇ... ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಈಗ ಬೇಡ... ನಾವು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತರು. ಏನಾದರೂ ಊರಿಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ನಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ತೀವಿ... ಇದು ದೊರೆಯ ಹಣ, ಧರೆಯ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಮೀಸಲು.”

ಕೇತಮಲ್ಲನ ಮಾತು ಕೇಳಿ

“ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ, ನಿಮ್ಮಂತಹ ಪುಣ್ಯವಂತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಜ ಅದೆಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯವಂತನೋ...”

“ಇರಬಹುದು... ಅಂಥ ರಾಜ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಪಡೆದ ನಾವು ಪುಣ್ಯವಂತರು” ಅಂದ ಕೇತಮಲ್ಲ.

“ನಿಮ್ಮ ಸಮಾಗಮದ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ನಾವೂ ಪುಣ್ಯವಂತರು!”- ಎಂದು ಮುಂದೆ ಬಂದ ಉದಯಾದಿತ್ಯ, ಎಲ್ಲರೂ ಅಚ್ಚರಿಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ನುಡಿದ-

“ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ... ಇವರು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರಿ, ಇವರೇ ನಿಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯದೇವತೆ ಶಾಂತಲಾದೇವಿಯವರು ಗಂಡುಡುಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ... ನೋಡಿ” ಎಂದು ಶಾಂತಲೆಯ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಮುಂಡಾಸು ತೆಗೆದ. ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೀಸೆಯನ್ನು ತೆಗೆದಳು ಶಾಂತಲೆ...!

ಆ ಬನದಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಒಂದೇ ಮೆಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು. ಅವರ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಕಟ್ಟಿಯಿಂದ ಧುಮುಕಿ, ಉದ್ದಕ್ಕೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ದೇವಾಲಯದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಓಡಿ ಬಂದು ಶಾಂತಲೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಗಟ್ಟಿದರು. ಅವಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದಷ್ಟು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಅವಳ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಅವಳು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟ ಸ್ಥಳದ ಧೂಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದರು. ಶಾಂತಲೆ ಎಷ್ಟು ತಡೆದರೂ ಅವರ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಿಲ್ಲಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಉದಯಾದಿತ್ಯ ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ತಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು, ಎಲ್ಲ ದೈವದವರೂ ಆ ಹೊನ್ನನ್ನು ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೊಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಮತ್ತು ಯುವರಾಜರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಠ ಮಾಡಲು ಶಾಂತಲೆ,

“ಅಣ್ಣಂದಿರಾ, ತಾಯಂದಿರೆ, ಇದೋ ಈ ಹೊನ್ನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಾನು ರಾಜ್ಯದ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ... ಇದು ದೈವದ ದುಡ್ಡು, ದೇವಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಬೇಕಾದ್ದು ಧರ್ಮ... ಕೇಳಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಒಂದು ಆಸೆ ಇದೆ... ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕಲಾದೇಗುಲವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿ ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು ಎಂದು. ಅವಳಿ ದೇಗುಲಗಳ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಹೊಯ್ಕರ ಶೈಲಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿರಬೇಕು... ವೇಲಾಪುರಿಯ ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಲಾಲಿತ್ಯವಿದ್ದರೆ, ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯತೆ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ಒಂದು ಕಲಾಪೂರ್ಣ ದೇವಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಹೊನ್ನು ವಿನಿಯೋಗವಾಗಲಿ... ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು.”

“ಏನು ತಾಯಿ?”

“ಕೇತಮಲ್ಲ ನಾಯಕರು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿರಿಯರು, ಪಿತೃ ಸಮಾನರು. ಮುಂದೆ ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಅವಳಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿ! ಶ್ರೀ ಕೇತಮಲ್ಲ ನಾಯಕರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ಶಿಲಾಶಾಸನ ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸಲಿ!

ಕೇತಮಲ್ಲನಾಯಕ ಏನೋ ಹೇಳಹೊರಟ. ಆದರೆ ಬನದಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. “ಮಹಾತಾಯಿ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ... ಕೇತಮಲ್ಲಪ್ಪನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟೋಣವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಒಕ್ಕೊರಲಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದರು.

ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕೂಗು - “ಕಟ್ಟುವ ದೇವಾಲಯಗಳು ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರ, ಶಾಂತಲೇಶ್ವರ” ಎಂದಿತು!

“ಹೌದು... ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರ ಶಾಂತಲೇಶ್ವರರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು ಸಾಸಲು ಬನದಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಭಾಗ್ಯವಂತ ಜನತೆ.

ಅತ್ತಿಗೆ ಮೈದುನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿದರು. ಸಾಸಲು ಬನದಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆ,

‘ಮಹಾರಾಣಿಯವರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ’

‘ಯುವರಾಜರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ...’

‘ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ...’

ಎಂದು ಹರ್ಷಘೋಷ ಮಾಡಿತು.

* * * * *

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ : ಶ್ರೀ ಸಾಸಲು ಶಿವರುದ್ರಯ್ಯ ಮರುಳಯ್ಯ ಇವರು ಸಾ.ಶ. ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಸಲು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಶಿವರುದ್ರಯ್ಯ, ತಾಯಿ ಸಿದ್ದಮ್ಮ. ಇವರು ಸಾ.ಶ. ೧೯೫೬ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಎಂ. ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾ. ಶ. ೧೯೭೧ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ‘ಕೆಳದಿಯ ಅರಸರು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ’ ಕುರಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಸಾ. ಶ. ೧೯೯೫ ರಿಂದ ೧೯೯೮ರವರೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯಭಾಷಾ ಆಯೋಗದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇವರು ಶಿವತಾಂಡವ, ಕೆಂಗನಕಲ್ಲು, ವಚನ ವೈಭವ, ನೆಲದ ಸೊಗಡು, ನಾಟ್ಯ ಮಯೂರಿ, ವಿಜಯ ವಾತಾಪಿ ಮೊದಲಾದ ೯೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ದೇವರಾಜ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ದಿನಾಂಕ ೫-೦೨-೨೦೧೬ ರಂದು ವಿಧಿವಶರಾದರು.

ಪ್ರಕೃತ ‘ಪ್ರಜಾನಿಷ್ಠೆ’ ಗದ್ಯಪಾಠವನ್ನು ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ‘ನಾಟ್ಯ ಮಯೂರಿ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ (ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೮ ರಿಂದ ೭೯ ರವರೆಗೆ) ಆಯ್ದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

ಆಶಯ

ಹೊಯ್ಸಳ ವಂಶದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ. ಆತನ ಮಹಾರಾಣಿ ಶಾಂತಲಾದೇವಿ. ಪ್ರಜಾಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಈಕೆಯು ಒಮ್ಮೆ ಮಾರುವೇಷದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಬಳಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಳಸಲು ಮಾಡಿದ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಈ ಪ್ರಜಾನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಕಿಸುರು - ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ

ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ - ಅಗಲವಾದ ಬಾಯಿಯುಳ್ಳ ಲೋಹದ ಪಾತ್ರೆ

ಗಾವುಂಡ - ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ

ಚೈತ್ರಯಾತ್ರೆ - ವಿಜಯಯಾತ್ರೆ

ದೈವದವರು - ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು, ಕುಲದ ಹಿರಿಯರು.

ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ - ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿ, ವಂಶದ ಪೂರ್ವಿಕರು ಆರ್ಜಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತು.

ಪೂರ್ವಿಕರು - ವಂಶದ ಹಿಂದಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪೂರ್ವಜರು.

ಪ್ರವರ್ಧಮಾನ - ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವುದು

ಮುಂಡಾಸು - ರುಮಾಲು, ತಲೆಯುಡುಗೆ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಚೋಳರು ಮತ್ತು ಹೊಯ್ಸಳರ ನಡುವೆ ಎಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು?

೨. ಸಾಮ್ರಾಟನು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ರಾಜ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಕರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದವರು ಯಾರು?

೩. ಬನದಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಎಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸೇರಿದ್ದರು?

೪. ಬನದಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರ್ಯಾರ ನಡುವಿನ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು - ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ತಲಕಾಡಿನ ಲೂಟಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ನಿಲುವೇನು?
೨. ಬನದಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಯಾವ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿತ್ತು?
೩. ದೈವದವರ ತೀರ್ಪಿನ ಬಗೆಗೆ ಶಾಂತಲೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?
೪. ಶಾಂತಲೆಯು ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪೇನು?

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು - ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಚೋಳ ದೊರೆ ಕುಲೋತ್ತಂಗನು ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರಲು ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಬನದಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ತೀರ್ಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಈ) ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. “ತಲಕಾಡುಗೊಂಡನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ”
೨. “ಸೆರೆಸಿಕ್ಕ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆಸುವುದು ಯೋಧ ಧರ್ಮ ಅಲ್ಲ”
೩. “ತಂಬುಲ ಉಗದ ಮ್ಯಾಲೆ ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿ ಬಾಯಿಗಾಕ್ಕೊಳ್ಳೋ ಕೆಟ್ಟತನ ಬ್ಯಾಡಾ”

ಉ) ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತಪದವನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

೧. ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ಸೇನೆ _____ ಕಡೆಗೆ ಚೈತ್ರಯಾತ್ರೆ ಹೊರಟಿತು.
೨. ಮಾನವ ತನ್ನ _____ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತುರಿಬಿಡಬಾರದು.
೩. ನಿಮ್ಮ ಊರಿನ ಹಣ ನಮ್ಮೂರಿನ _____ ಯೇ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಲಿ.
೪. ಬನದಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ _____ ಒಂದೇ ಮೆಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು.

ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ. ಬನದಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ನಡೆದ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸಂಭಾಷಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗು

- (೧) ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿಂಡು ಬಲೆಯ ಸಮೇತ ಹಾರಿದವು.
- (೨) ೨೦೭ ಮೂಳೆಗಳು ಸೇರಿ ಮನುಷ್ಯನ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.
- (೩) ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ನೂರಾರು ಹೂವು ಅರಳಿತು.

- ಈ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ? ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿಂಡು ಇದ್ದುದು ಒಂದೇ. ಆದರೆ ನಾವು “ಹಾರಿದವು” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಅದು “ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಿಂಡು ಬಲೆಯ ಸಮೇತ ಹಾರಿತು” ಎಂದಾಗಬೇಕಿತ್ತಲ್ಲವೇ?

ಹಾಗೆಯೇ, ಮೂಳೆಗಳು ಎಂದು ಬಹುವಚನ ಇದ್ದಾಗ ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ರೂಪಿಸಿವೆ” ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕಿತ್ತು. “ರೂಪಿಸಿದೆ” ಅಲ್ಲ. ಮೂರನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ “ನೂರಾರು” ಎಂದ ಮೇಲೆ “ಹೂವುಗಳು ಅರಳಿದವು” ಎಂದರೆ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಏಕವಚನ, ಬಹುವಚನಗಳ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು, ತಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಸರಿಪಡಿಸಿ:

- (೧) ರಾಮನ ಬಾಣಗಳು ರಾವಣನ ಎದೆಯನ್ನು ನಾಟಿತು.
- (೨) ಸುಧೀರನು ಹಚ್ಚಿದ ಪತಾಕೆಗಳು ನನಗೆ ದೂರದಿಂದಲೇ ಕಂಡಿತು.
- (೩) ಇಡೀ ಕಪಿಸೈನ್ಯವು ಲಂಕೆಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದವು.

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ನಾಮಪದ

ಒಂದು ವಸ್ತು, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಒಂದು ಗುಂಪನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಗುಣ, ಸ್ವಭಾವ, ಸಂಖ್ಯೆ, ಸ್ಥಾನ, ಅಳತೆ, ತೂಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಮಪದಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ನಾಮಪದದ ವಿಧಗಳು :

೧. **ವಸ್ತುವಾಚಕ ಅಥವಾ ನಾಮವಾಚಕ :** ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ವಸ್ತುವಾಚಕಗಳೆನ್ನುವರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ.

ಅ) **ರೂಢನಾಮ :** ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ರೂಢಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ‘ರೂಢನಾಮ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ಹೆಂಗಸು, ಗಂಡಸು, ಮಕ್ಕಳು, ಜನರು, ನದಿ, ಬೆಟ್ಟ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆ) **ಅಂಕಿತನಾಮ :** ವ್ಯವಹಾರದ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ‘ಅಂಕಿತನಾಮ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ಗಣೇಶ, ಗಂಗಾ, ರಾಮ, ರಹೀಮ, ಧಾರವಾಡ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇ) **ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ :** ವಸ್ತುವಿನ ರೂಪ, ಗುಣ, ವೃತ್ತಿ, ಸ್ವಭಾವಾದಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ನೀಡುವ ಹೆಸರುಗಳಿಗೆ ‘ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ಜಾಣ, ಪಂಡಿತ, ಶಿಕ್ಷಕಿ, ವೈದ್ಯ, ದಡ್ಡ, ವಿಜ್ಞಾನಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨. **ಗುಣವಾಚಕ :** ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಗುಣ, ರೀತಿ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಗೆ 'ಗುಣವಾಚಕ' ಎನ್ನುವರು. ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೋ ಅಂಥ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ್ಯಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ :	ವಿಶೇಷಣ	ವಿಶೇಷ್ಯ
	ಸಿಹಿ	ಹಣ್ಣು
	ದೊಡ್ಡ	ನದಿ
	ಒಳ್ಳೆಯ	ಹುಡುಗಿ

೩. **ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ :** ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಂಖ್ಯಾ ವಾಚಕಗಳು.

ಉದಾ : ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ಹತ್ತು, ಸಾವಿರ, ಲಕ್ಷ, ಕೋಟಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪. **ಸಂಖ್ಯೇಯ ವಾಚಕ :** ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಂಖ್ಯೇಯ ವಾಚಕಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯೇಯ ವಾಚಕಗಳಿಗಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.

ಉದಾ :	ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ	ಸಂಖ್ಯೇಯ ವಾಚಕ
	ಎರಡು	ಇಬ್ಬರು, ಎರಡನೆಯ.
	ಮೂರು	ಮೂವರು, ಮೂರನೆಯ, ಮೂರರಿದ.
	ಐದು	ಐವರು, ಐದನೆಯ.

೫. **ಭಾವನಾಮ :** ವಸ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು 'ಭಾವನಾಮ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭಾವ ಎಂದರೆ ಇರುವಿಕೆ, ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು.

ಉದಾ : ಬಿಳಿಯದರ ಭಾವ - ಬಿಳುಪು
ಆಡುವುದರ ಭಾವ - ಆಟ

೬. **ಪರಿಮಾಣ ವಾಚಕ :** ವಸ್ತುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಳತೆ, ಪರಿಮಾಣ, ಗಾತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು 'ಪರಿಮಾಣ ವಾಚಕ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ಪರಿಮಾಣ - ಹಲವು, ಕೆಲವು. (ಹಲವು ನದಿಗಳು, ಕೆಲವು ಹಣ್ಣುಗಳು)
ಗಾತ್ರ - ಅಷ್ಟು, ಇಷ್ಟು (ಗುಡ್ಡದಷ್ಟು, ಆನೆಯಷ್ಟು)
ಅಳತೆ - ಅಷ್ಟು, ಇಷ್ಟು (ಅಷ್ಟು ದೂರ, ಇಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳು) - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭. **ಪ್ರಕಾರ ವಾಚಕ :** ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ರೀತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು 'ಪ್ರಕಾರ ವಾಚಕ' ಎನ್ನುವರು. ಇವು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗುಣವಾಚಕಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಉದಾ : ಅಂಥ, ಅಂಥದು, ಅಂತಹದು, ಇಂಥ, ಇಂಥದು, ಇಂತಹದು, ಎಂತಹ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೮. ದಿಗ್ವಾಚಕಗಳು : ದಿಕ್ಕುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು 'ದಿಗ್ವಾಚಕ' ಎನ್ನುವರು.
ಉದಾ : ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ, ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಈಶಾನ್ಯ, ಆಗ್ನೇಯ, ವಾಯವ್ಯ, ನೈರುತ್ಯ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೯. ಸರ್ವನಾಮ : ನಾಮಪದಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪದಗಳಿಗೆ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಎನ್ನುವರು.
ಉದಾ : ಅವನು, ಅವಳು, ಅದು, ಇದು, ಅವರು, ಇವರು, ಇವು- ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು 'ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ', 'ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ', 'ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ' ಎಂದು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

೧. ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ : ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧ.

ಅ. ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ : ಮಾತನಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು 'ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ನಾನು, ನಾವು.

ಆ. ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ : ಮಾತನಾಡುವವನು ತನ್ನ ಮುಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು 'ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ನೀನು, ನೀವು.

ಇ. ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ : ಮಾತನಾಡುವವನಿಂದ ದೂರವಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು 'ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಅವರು, ಅವನು, ಅವಳು, ಅದು, ಅವು, ಇದು, ಇವು.

೨. ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ : ಮಾತನಾಡುವವನು ತನ್ನನ್ನು ಹಾಗೂ ಇತರರನ್ನು ಗೌರವ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಬಳಸುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು 'ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ : ತಾನು, ತಾವು, ತನ್ನ, ತಮ್ಮ.

೩. ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ : ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎಲ್ಲ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಯಾವುವು? ಯಾವುದು? ಯಾರು? ಏತರರು? ಆವುದು?

ಪೂರಕ ಓದು

೧. ಕೆ. ವಿ. ಅಯ್ಯರ್ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ 'ಶಾಂತಲಾ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿ.

೨. ಸಿ. ಕೆ. ನಾಗರಾಜರಾವ್ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ 'ಪಟ್ಟಮಹಾದೇವಿ ಶಾನ್ತಲಾದೇವಿ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿ.

೨. ಬೆಡಗಿನ ತಾಣ ಜಯಪುರ

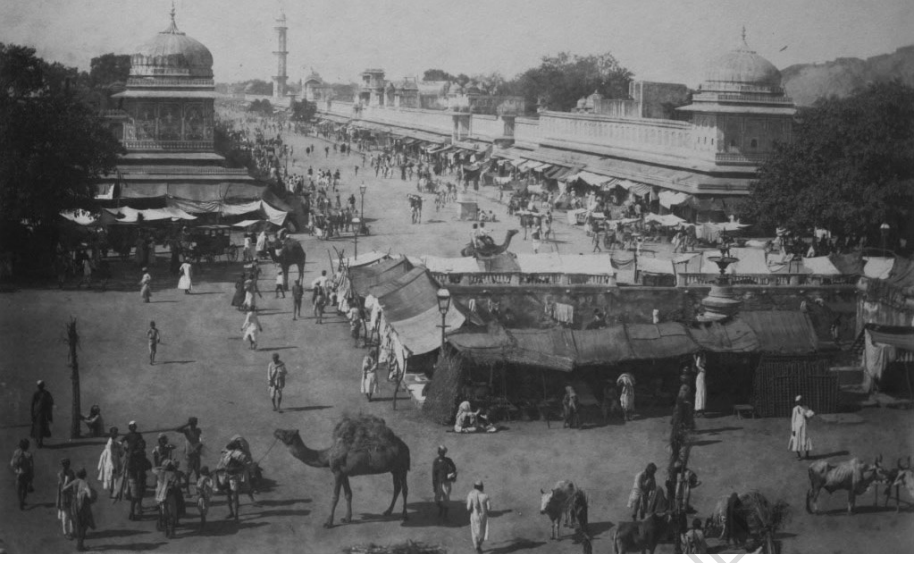

– ಕೆ. ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ

ಪ್ರವೇಶ : 'ದೇಶ ಸುತ್ತಿ ನೋಡು ಕೋಶ ಓದಿ ನೋಡು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳು. ದೇಶ ಸುತ್ತುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಅನುಭವದ ಬರೆಹ ರೂಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ. ಇದು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸೂರಿ ವೆಂಕಟರಮಣಶಾಸ್ತ್ರೀ ಕರ್ಕಿ ಅವರ 'ದಕ್ಷಿಣ ಯಾತ್ರಾ ಚರಿತ್ರೆ' ಕೃತಿಯೇ ಮೊದಲ ಪ್ರವಾಸಕಥನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಓದುಗನಿಗೆ ಪ್ರವಾಸದ ಪರೋಕ್ಷ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವುಂಟು. ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳನ್ನು ನಾಡಿನ ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳು, ದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳು, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳೆಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ದೇಶೀ ನೆಲೆಯದ್ದು.

ಜಯಪುರ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಹೊಸತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಈ ಬಾರಿ ನಾನೂ ಶ್ರೀಪತಿಯೂ ರೈಲಿನಿಂದ ಇಳಿದಾಗ, ಬೆಳಗಿನ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯ ಬಿಸಿಲು ಬಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿತ್ರರಾದ ರೈಗಳು ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮನ್ನು ಊರ ಹೊರಗಿನ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಹೊರಗಡೆ ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತಲೂ ಉಸುಬು ಹರಡಿದ್ದ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆಯಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವೇಳೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ನೀರು ಕಾಯಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ, ಉಸುಬಿನ ಕಾವಿನಿಂದ ನಲ್ಲಿಯ ನೀರು ಕಾದೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನೇನೋ ಬಿಸಿನೀರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಆದದ್ದು ಶ್ರೀಪತಿಗೆ ಆಗದು. ಶ್ರೀಪತಿ ತಣ್ಣೀರು ಮೀಯುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಆರಿಸಿ, ತಣ್ಣೀರಿನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಊಟ ಮಾಡಿ ಒಂದೆರಡು ತಾಸು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದವು. ನಮ್ಮ ಮೊದಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದರೆ, ಅಂಬೇರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು. ಊರ ಹೊರಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರ ರೈಗಳಿಗೆ, ಅಂಬೇರಕ್ಕೂ ಜಯಪುರಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಸಿಟಿ ಬಸ್ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಸಹ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾವು ಟಾಂಗಾವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನಗರದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಹಾದು ಹೋದೆವು.

ಜಯಪುರದ ಮುಖ್ಯಬೀದಿಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದವು. ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ಆ ನಗರದ ಬೀದಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಬಹಳ ಅಗಲವಾದ ಬೀದಿಗಳವು; ನೇರವಾದವುಗಳು. ಬಹುದೂರದಿಂದ ಕಾಣಿಸುವ ಅಂಗಡಿ-ಮನೆಗಳ ದೇಶೀ ವಾಸ್ತುರಚನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯೂ ಒಂದೊಂದು ಶೈಲಿಯದೂ ಒಂದೊಂದು ದೇಶದ್ದೂ ಆಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮೋಹ. ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಬೀದಿಗಳು ಸಂಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಚೌಕಗಳಿವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಮಹಾದ್ವಾರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜಯಪುರ ಬಣ್ಣಗಾರರ ತವರೂರು. ಬಣ್ಣ ಹಾಕುವ ಕುಶಲಿಗರು ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಬಣ್ಣದ ಮೋಹವಿರುವ ಜನರೂ ಬಹಳ ಇದ್ದಾರೆ.

ಗಿಡಮರಗಳಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗೆ, ಕಣ್ಣಿನ ತಣಿವು ಹೇಗೆ ಬರಬೇಕು? ಹಾಗೆಂದೋ ಏನೋ, ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಂಗಸರೂ ರಂಗುರಂಗಿನ ಲಂಗ, ಪಾಯಿಜಾಮಾ, ಸೀರೆ, ರವಿಕೆ, ಮೇಲುದೆ ತೊಡುವ ಅಭ್ಯಾಸದವರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಕೆಂಪು, ಕಿತ್ತಳೆ, ಹಳದಿ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಣ. ನಿತ್ಯವೂ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮಾಡುವವರಂತೆ ಬಣ್ಣದ ಚಿಲ್ಲಾಟ ಅವರ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ. ಗಂಡಸರೂ ರಂಗುರಾಯರೇ. ಅವರ ಪಂಚೆ, ಅಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗು ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೂ ಮುಂಡಾಸಿನ ಮೂವತ್ತು ಮೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸುವುದುಂಟು. ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿನ ಅವರ ದೇಶೀ ಮುಂಡಾಸನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಾಗ ಬಲು ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾವು ನಗರವನ್ನು ಕಳೆದು, ಸುಂದರವಾದ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾದು, ಉನ್ನತ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟೆವು. ಇನ್ನೊಂದು ನಾಲ್ಕು ಮೈಲಿಗೆ ಅಂಬೇರದ ಬೆಟ್ಟ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಂಬೇರ ಜಯಪುರದ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ರಾಜಧಾನಿ. ಹಳೆಯ ಕೋಟೆ, ಅರಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿವೆ. ಸಂಜೆ, ಮಂಜಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಗುಡ್ಡ, ಬೆಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಕಣಿವೆಗಳು ಅಪೂರ್ವ ಮೋಹಕತೆಯನ್ನು ತಾಳುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಜನವಸತಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಲವಾರು ಪ್ರಾಚೀನ ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳು ಗೂಬೆಯ ಮನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈಗ ಹಾಗಿಲ್ಲ; ನೂರಾರು ಸಿಂಧೀ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂಬೇರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಕೆರೆ. ಕೆರೆಯ ನೋಟ ಸುಂದರವಾದ ನೋಟ. ಸುತ್ತಲಿನ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಎಳೆ ಹಸುರು ತಳಿರುಗಳು ಚಿಗುರಿದ್ದು, ಮರಗಳು ಹಚ್ಚಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆರೆಯ ಮಗ್ಗುಲಿನಿಂದ ಮುಂದುವರಿದರೆ, ಸುಂದರ ಉದ್ಯಾನವೊಂದು ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತದೆ. ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಕೆಂಪು ಕಲ್ಲಿನ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕೆಲವೊಂದು ಸುಂದರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ರಜಪೂತ ಕೆತ್ತನೆಯ ಸರಳತೆ, ವೈಖರಿ, ಭವ್ಯತೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ಹಾಯ್ದು ದಿಡ್ಡಿಯ ಬಾಗಿಲೊಂದನ್ನು ದಾಟಿ, ಕೋಟೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಏರಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಏರುತ್ತ ಹೋದಂತೆ, ಕೆಳಗಿನ ನೋಟ ರಮಣೀಯವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು. ನಾವು ಅವಸರ ಅವಸರವಾಗಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸೇರಿದೆವು. ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಅರಮನೆ. ಅರಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಭಾಂಗಣ ದೇವಾಲಯ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಅಂತಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅರಮನೆಯ ಮೊದಲ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಈ ಪುಟ್ಟ ಮಂದಿರ ಚಿತ್ರ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾಲುಗಲ್ಲಿನ ರಚನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಗೋಡೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಾಲುಗಲ್ಲಿನವೇ; ನೆಲವೂ ಅದರದ್ದೇ. ಸ್ತಂಭಗಳೂ ಅವುಗಳದ್ದೇ. ಗುಡಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದರೂ ಶಾಂತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಮಂದಿರ. ಗುಡಿಯ ವಿಗ್ರಹ ಮಾತ್ರ ಆಕಾರ ಹಾಗೂ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟೊಂದು ಶೋಭಿಸದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಗುಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಮೇಲಿನ ಅಂಗಳವನ್ನೇರಿ ಹೋದರೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಭಾಂಗಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ವಿಶಾಲವಾದ ಹಾಲುಗಲ್ಲಿನ ರಚನೆ. ಅದರ ಚಾವಣಿ, ರಜಪುತಾನದ ಶೈಲಿಯ ಕಮಾನು ಮತ್ತು ಕಂಬಗಳು ತುಂಬ ಲಲಿತವಾಗಿದ್ದು, ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು, ಈ ರಚನೆಗೆ ಚೆಲುವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಎದುರಿನ ಅಂಗಣವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೂರನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ಹೋದರೆ ರಾಜರ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಸುಂದರ ಮಂಟಪಗಳಿವೆ. ಶಿಲೆಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಬಣ್ಣದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೊರೆದು ತುಂಬಿಸಿದ ಲತಾಪುಷ್ಪಗಳ ಚಿತ್ರಾವಳಿಗಳೂ ಇವೆ. ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ಚಾವಡಿಗಳು ಕನ್ನಡಿಯ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಸುಣ್ಣದ ಗಾರೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಸಿ, ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರತಿರೂಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದಂತಹ ಕಂಬ, ಮುಚ್ಚಿಕೆಗಳುಳ್ಳ ರಚನೆ. ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ದೀವಿಗೆ ಹೊತ್ತಿಸಿದಾಗ, ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ಈ ಗಾಜಿನ ತುಣುಕುಗಳು, ಚಾವಡಿಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅರಮನೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂತಃಪುರವಿದೆ. ಅಲ್ಲೂ ಹಾಲುಗಲ್ಲಿನ ಚಾವಡಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಕಾರಂಜಿಗಳಿವೆ; ಚಿತ್ರ ಕೊರೆದು ಮಾಡಿದ ಹಾಲುಗಲ್ಲಿನ ನೀರಕಾಲುವೆಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ರಜಪೂತ ಅರಸರುಗಳ ರಸಿಕ ಜೀವನದ ದ್ಯೋತಕಗಳು.

ಆವರಣದ ಹಿಂದುಗಡೆ ಇರುವ ತಗ್ಗಿನ ಕಣಿವೆಯ ತಳದಲ್ಲೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಮೀರಾಬಾಯಿಯ ದೇವಾಲಯ. ಆಕೆ ಗಿರಿಧರನಾಗರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ಸ್ಥಳವಿದು. ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋಗಿ ಗುಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದರ ಸೊಬಗು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಕ್ಷತ್ರಾಕೃತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಗರ್ಭಗೃಹ, ನವರಂಗಗಳಿವೆ. ಗುಡಿಯ ಸುಂದರ ಆವರಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗಿ, ನಮ್ಮ ಟಾಂಗಾ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದೆವು. ನಮ್ಮ ಜೀವ ತುಂಬ ದಣಿದಿತ್ತು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಏರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ನಾವು ಬಂದವರೇ, ಹಾದಿಯ ಮಗ್ಗುಲಿನ ಒಂದು ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಸೋಡಾ, ಲೆಮನೇಡ್ ಕುಡಿದೆವು. ಉಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ತಿರುಗುವ ಅಲ್ಲಿನ ಜನ, ಮಾರುವ ಸೋಡಾ, ಲೆಮನೇಡ್‌ಗಳಿಗೂ ಕಡುಪಿನ ರಂಗನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇದು ಶಾಯಿಯೋ ಪಾನೀಯವೋ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ದೊರೆತ, ಕುಡಿಯಬಹುದಾದ ಪಾನೀಯವೂ ಅದೊಂದೇ.

ಸರಿ, ಮನೆಗೆ ಹೊರಟೆವು. ಆಗ ಗೋಧೂಳಿಯ ಸಮಯ. ಟಾಂಗಾ ಕುದುರೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಮ್ಮ ಮಾನವೀ ಹೊರೆಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಸಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ತುಂಬ ಹೊಲಗಳು. ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ, ಕಾಗೆಗಳಿಗಿಂತ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ನವಿಲಿನ ಹಿಂಡು. ನಿಜ, ನವಿಲುಗಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಲು, ರಜಪುತಾನದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ.

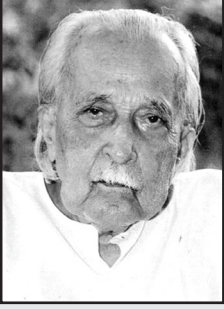
ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ 'ಜಂತ್ರ ಮಂತ್ರ' ನೋಡಲು ಹೋದೆವು. 'ಜಂತ್ರ ಮಂತ್ರ' ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಖಗೋಳವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಶೀಲನಾಲಯ. ೪೦೦-೫೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಗ್ರಹ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ, ತಾರಾಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಅಳೆದು, ಪರಿಶೀಲಿಸಿ

ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಹತ್ತೆಂಟು ವಿಧದ ಸಾಧನಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ರಚನೆಗಳಿವೆ. ಗಳಿಗೆ ಅಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲೂ ಸೂರ್ಯ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಗತಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏನೇನೋ ಏರ್ಪಾಟುಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಧನದ ಮೇಲೂ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಕಾಲವನ್ನು ಅಳೆಯುವ ರೀತಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ನಮೂದಿಸಿದೆ. ದೂರದರ್ಶಿಯ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ಬರಿಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಖಗೋಳದ ಗ್ರಹಗಳ ಗತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಮಾಡಿದ ಈ ಸಾಧನಗಳು, ಗಣಿತಕ್ಕೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಶೀಲನೆಗೂ ಹಿರಿಯರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕಾಣಿಕೆ. ಸೂರ್ಯ ನಡುಬಾನಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದನಾದುದರಿಂದ, ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸೆ ಮರೆತು, ಮನೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದೆವು.

ಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ, ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. ಅವರು ಗೆಲೆಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅಲ್ಲಿನ ಚೇಫ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಗೋಪಿನಾಥರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು. ಅವರು ಮೈಸೂರಿನವರು. ಸದ್ಯ ಜಯಪುರದಲ್ಲೇ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಂತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸುಂದರ ಬಂಗಲೆ ಎದುರಿಗೆ ಹಚ್ಚಹಸುರಿನ ಬಯಲಿನ ಒಂದು ತುಣುಕು ಜಾಗವಿದೆ. ಅಲ್ಲೇ ನೃತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಊರಿನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನೃತ್ಯವದು. ಇಬ್ಬರು ಯೌವನಸ್ಥರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉಡುಗೆ ಉಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮಾರವಾಡಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ತಲೆಗೆ ಸೆರಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮುಖ ತೋರಿಸದೆ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದರು. ಹಿಮ್ಮೇಳಕ್ಕೆ ಡೋಲು ತಮಟೆಗಳಿದ್ದವು. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವೇಷದ ನರ್ತಕರು ಲಾಸ್ಯವೆಸಗಿದರು. ಅವರ ಕಾಲಿನ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಕೈಗಳ ಚಲನೆಯಲ್ಲೂ ಜಾಣ್ಮೆ ಚೆಲುವುಗಳೆರಡೂ ಇದ್ದವು. ಅವರ ಜತೆಗೆ ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಹುಡುಗರು ನಿತ್ಯದ ಉಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡಿದರು. ಆ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಪುರವಣಿಗರೂ ಬಂದು ಕಲೆತರು. ನಮಗಾಗಿ ಒಂದೇ ದಿನದ ಏರ್ಪಾಟಿನಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ನಾನು ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆ. ಕೆಲಸವಾದ ಮೇಲೆ, ಗೋಪಿನಾಥರ ಆತಿಥ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದೆವು.

ಮುಂದೆಲ್ಲ ಅವಸರವೇ, ಅವಸರದ ಊಟ; ಅವಸರದ ಓಟ. ನಾವು ಧಾವಿಸಿ ಬರುವುದರೊಳಗಾಗಿ, ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ರೈಲುಬಂಡಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಮಿತ್ರ ರೈಗಳ ಸತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಬಂಡಿಯನ್ನೇರಿ, ಮೇಲಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಡಿಸಿದೆವು. ನಮಗೆ ಬೆಳಗಾದದ್ದೇ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಸಾ. ಶ. ೧೯೦೨ ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಟಾದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಇವರ ಚೋಮನದುಡಿ, ಮರಳಿಮಣ್ಣಿಗೆ, ಬೆಟ್ಟದಜೀವ, ಅಳಿದಮೇಲೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಹಸಿವು, ಹಾವು, ಕವಿ, ಕರ್ಮ - ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳನ್ನು, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತ ಸುಧಾಕರ ಮತ್ತು ಸೀಳುವನಗಳು - ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಟಕ, ಹರಟೆ, ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ,

ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಿಘಂಟು ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಇವರು ಅಬುವಿನಿಂದ ಬರಾಮಕ್ಕೆ, ಅಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ, ಅರಸಿಕರಲ್ಲ, ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಪಯಣ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳು. ಹುಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನ ಹತ್ತು ಮುಖಗಳು ಎಂಬ ಆತ್ಮಕಥನ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ - ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಮೂಕಜ್ಜಿಯ ಕನಸುಗಳು ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಕೃತಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಮೈಮನಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗೆ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿವೆ. ಇವರು ೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೩೭ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಪ್ರಕೃತ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಬೆಡಗಿನ ತಾಣ ಜಯಪುರ ಪಠ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ಹೊರತಂದಿರುವ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೇಣಿಯ ಸಂಪುಟ - ೩೨, ಭಾಗ - ೨, ಗ್ರಂಥದ ಅಬುವಿನಿಂದ ಬರಾಮಕ್ಕೆ ಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಶಯ

‘ಬೆಡಗಿನ ತಾಣ ಜಯಪುರ’ ಪಠ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಜಯಪುರದ ಅಂದಚೆಂದ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ವೈಭವ, ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳ ಸೊಗಸು ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಯಪುರದ ರಾಜರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಜಂತ್ರ-ಮಂತ್ರ ಬಯಲು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಉಸುಬು - ಮರಳು, ಉಸುಕು. ಕಡುಪಿನ ಬಣ್ಣ - ದಟ್ಟವಾದ ಬಣ್ಣ, ರಂಗಾದ ಬಣ್ಣ.
ದೇಶೀಯ - ದೇಶದೊಳಗಿನ. ನವರಂಗ - ದೇವಾಲಯದ ಸಭಾ ಮಂಟಪ.
ಮುಂಡಾಸು - ಪೇಟೆ, ತಲೆಯುಡುಗೆ. ವಾಸ್ತು - ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರ.
ಮೇಲುದೆ - ಹೆಂಗಸರು ಮೈಮೇಲೆ ಹೊದೆಯುವ ವಸ್ತ್ರ. ಹಾಲುಗಲ್ಲು - ಅಮೃತಶಿಲೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ

- ಗೋಧೂಳಿ ಸಮಯ :** ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ಸಮಯ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಅವುಗಳ ಗೊರಸಿನ ಘರ್ಷಣೆಯಿಂದಾಗಿ ನೆಲದಿಂದ ಧೂಳು ಎಳುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯವನ್ನು ಗೋಧೂಳಿ ಸಮಯ ಎನ್ನುವರು. ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸಮಯ.
- ದಿಡ್ಡಿ :** ಸಣ್ಣ ಬಾಗಿಲು (ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರದ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದ್ದಾಗ ತೆರೆದಿರುವ ಕಿರು ಬಾಗಿಲು).
- ಮುಚ್ಚಿಕೆ ರಚನೆ :** ಕಟ್ಟಡ ರಚನಾವಿನ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ. ಪದರು ಪದರು ರೂಪದ ಹೊದಿಕೆಯ ಕಟ್ಟಡ ರಚನೆ.
- ರಜಪುತಾನ ಶೈಲಿ :** ಇದು ರಜಪೂತರ ರಾಜಸ್ಥಾನ ಪ್ರಾಂತೀಯ ರಾಜವಂಶೀಯ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾ ಶೈಲಿಯ ಬಗ್ಗೆ. ವಿಶಾಲ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಲಲಿತವಾದ ಕಮಾನು ಮತ್ತು ಕಂಬಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೆಯ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸ ನಮೂನೆ.
- ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆ :** ಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಿಳಿಯ ಕಲ್ಲು. ಅಮೃತಶಿಲೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ರೈಗಳ ಮನೆ ಎಂಥ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿತ್ತು?
೨. ಲೇಖಕರಿಗೆ ಜಯಪುರದ ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮೋಹವೇಕೆ?
೩. ಜಯಪುರದ ಜನರಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಬಣ್ಣಗಳು ಇಷ್ಟ?
೪. ಜಯಪುರದ ಪೂರ್ವದ ರಾಜಧಾನಿ ಯಾವುದು?
೫. ಲೇಖಕರಿದ್ದ ಹಂಬಲವೇನು?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಜಯಪುರದ ಬೀದಿ ಹಾಗೂ ಮನೆಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ.
೨. ಲೇಖಕರ ಮೊದಲ ಅಂಚೆರ ಭೇಟಿಗೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ಭೇಟಿಗೂ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿತ್ತು?
೩. ಮೀರಾಬಾಯಿ ದೇವಾಲಯದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೪. ಲೇಖಕರು ನೋಡಿದ ಜನಪದ ನೃತ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ.

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಜಯಪುರದ ಜನರಿಗೆ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಮೋಹವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
೨. ಅಂಚೆರ ಬೆಟ್ಟದ ಮೂರು ಅಂತಸ್ತಿನ ಅರಮನೆಯ ಒಳಾಂಗಣ ಚೆಲುವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
೩. ಜಂತ್ರ ಮಂತ್ರದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಿ.

ಈ) ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. “ಅಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವೇಳೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ನೀರು ಕಾಯಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.”
೨. “ಗಂಡಸರೂ ರಂಗುರಾಯರೇ”
೩. “ಪ್ರಾಚೀನ ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳು ಗೂಬೆಯ ಮನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು”
೪. “ಚಾವಡಿಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ”

ಉ) ಬಿಟ್ಟು ಜಾಗಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರಿ.

೧. ಜಯಪುರ ಬಣ್ಣಗಾರರ _____
೨. ಚಿತ್ರಕೊರೆದು ಮಾಡಿದ _____ ನೀರ ಕಾಲುವೆಗಳು.
೩. ರಾಜರ ಅಂತಃಪುರದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ _____ ಸುಂದರ ಮಂಟಪಗಳಿವೆ.
೪. ಹಿಮ್ಮೇಳಕ್ಕೆ _____ ತಮಟೆಗಳಿದ್ದವು.
೫. ಮಿತ್ರ ರೈಗಳ _____ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆವು.

ಊ) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

‘ಅ’ ಪಟ್ಟಿ	‘ಆ’ ಪಟ್ಟಿ
೧. ಅಂಚೆರ	ಸರ್ವಣದೀರ್ಘ ಸಂಧಿ
೨. ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ	ತತ್ಸಮ
೩. ಬಣ್ಣಬಣ್ಣ	ಪೂರ್ವದ ರಾಜಧಾನಿ
೪. ಜಂತ್ರ ಮಂತ್ರ	ದ್ವಿರುಕ್ತಿ
೫. ಶೃಂಗಾರ	ಖಗೋಳ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯ
	ಮಂತ್ರವಾದಿ
	ಗುಣಸಂಧಿ

ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗು

ಪ್ರಕಾರ ಎಂದರೆ ರೀತಿ, ಮಾದರಿ, ಬಗೆ.

ಚಂಪೂ ಎಂಬುದು ಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಎಂಬುದು ಛಂದಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ. ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬುದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ.

ಪ್ರಾಕಾರ ಎಂದರೆ ಆವರಣ.

ಮನೆಯ ಪ್ರಾಕಾರ (ಎಂದರೆ ಮನೆಯ ಗೋಡೆ, ಆವರಣ). ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಾಕಾರ.

ಇದೇ ರೀತಿ,

೧. ಆಕರ ಮತ್ತು ಆಕಾರ - ಇವೆರಡರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗುರುತಿಸಿ.

೨. ವಿಭಿನ್ನ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಇಂಥ ಪದಗಳ ಜೋಡಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಕ್ರಿಯಾಪದ - ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಸ್ಥೂಲ ವಿವರ

- ತಾಯಿಯು ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.
- ತಂದೆಯು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.
- ಅವನು ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುವನು.
- ದೇವರು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆರೆ ಎಳೆದಿರುವ ಪದಗಳು ಕ್ರಿಯೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕ್ರಿಯೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಲ್ಲ ಪದವೇ ಕ್ರಿಯಾಪದ.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೂ ಮೂಲಪದ ಮಾಡು ಎಂಬುದು. ಇಂತಹ ಮೂಲರೂಪ ಪದಗಳೇ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕೃತಿ ಅಥವಾ ಧಾತು.

ಸೂತ್ರ : ಕ್ರಿಯಾರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪದವೇ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕೃತಿ ಅಥವಾ ಧಾತು. ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮೂಲರೂಪವೇ ಧಾತು.

ಸಕರ್ಮಕ ಮತ್ತು ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳು

- ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ
- ರಾಮನು ಗಿಡವನ್ನು ನೆಟ್ಟನು.
 - ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.
 - ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಾಠವನ್ನು ಓದಿದರು.

ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೆಟ್ಟನು, ಕಟ್ಟಿದರು, ಓದಿದರು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಏನನ್ನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದಾಗ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಗಿಡವನ್ನು, ಗುಡಿಯನ್ನು, ಪಾಠವನ್ನು ಎಂಬ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುವುದು ಇಂತಹ ಪದಗಳೇ ಕರ್ಮಪದಗಳು.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆಡು, ಕಟ್ಟು, ಓದು ಎಂಬ ಧಾತುಗಳಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಧಾತುಗಳಿಗೂ ಕರ್ಮಪದ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದು.

ಸೂತ್ರ: ಕರ್ಮಪದವನ್ನು ಬಯಸುವ ಧಾತುಗಳೇ ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳು

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ - ಕೂಸು ಮಲಗಿತು.

- ಅವನು ಬದುಕಿದನು.

- ಆಕಾಶ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿತು, ಬದುಕಿದನು, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು. ಈ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಏನನ್ನು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಲಗು, ಬದುಕು, ಹೊಳೆಯು ಎಂಬ ಧಾತುಗಳು ಕರ್ಮಪದವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರ : ಕರ್ಮಪದವನ್ನು ಬಯಸದೇ ಇರುವ ಧಾತುಗಳೇ ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳು.

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ರೂಪಗಳು

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

- ದೇವರು ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

- ಅವರು ಪಾಠವನ್ನು ಓದಲಿ.

- ಭೀಮನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ಈ ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಿ, ಓದಲಿ, ಆಗಲಿ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿವೆ. ಮಾಡಲಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹಾರೈಕೆಯೂ ಓದಲಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮತಿಯೂ ಆಗಲಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದವೂ ಇದೆ.

ಸೂತ್ರ: ಆಶೀರ್ವಾದ, ಅಪ್ಪಣೆ, ಆಜ್ಞೆ, ಹಾರೈಕೆ, ಸಮ್ಮತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೇ ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

- ಕೃಷ್ಣನು ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನನು.

- ಕಮಲೆಯು ಆಟಕ್ಕೆ ಬಾರಳು.

ಇಲ್ಲಿ ತಿನ್ನನು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಬಾರಳು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಸೂತ್ರ: ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೇ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

- ಅವರು ನಾಳೆ ಬಂದಾರು.
- ಚೆಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದೀತು.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬಂದಾರು, ಹೋದೀತು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸಂಶಯ ಅಥವಾ ಊಹೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಸೂತ್ರ: ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ ಅಥವಾ ಊಹೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಂತಹ ಪದಗಳೇ ಸಂಭಾವನಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು.

ಕರ್ತರಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗ :

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಗುಂಪು - ೧

- ಅಣ್ಣ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಂಡನು.
- ಕೃಷ್ಣ ಕಾಳಿಂಗವನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿದನು.
- ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕರೆದಳು.

ಗುಂಪು - ೨

- ಅಣ್ಣನಿಂದ ಅನ್ನವು ಉಣ್ಣಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
- ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಕಾಳಿಂಗವು ಮರ್ದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
- ಅಕ್ಕನಿಂದ ತಂಗಿಯು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಳು.

ಮೊದಲ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ವಚನವಾಚಕಗಳು ಸೇರಿ ಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇವೇ ಕರ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಕ್ಯಗಳು.

ಸೂತ್ರ: ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ಕರ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗ, ವಚನಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಧಾತುಗಳಿಗೆ -ಅಲ್ಪಡು ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿದೆ.

ಇವೇ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಕ್ಯಗಳು.

ಸೂತ್ರ: ಧಾತುಗಳಿಗೆ - 'ಅಲ್ಪಡು' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಲಸೂಚಕ ಮತ್ತು ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿದಾಗ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಕ್ರಿಯಾಪದ ಎಂದರೇನು?

೨. ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕೃತಿ ಎಂದರೇನು? ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.

೩. ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

೪. ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಐದು ನಿದರ್ಶನ ಕೊಡಿ.

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಕರ್ಮಕ ಮತ್ತು ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಆಟವನ್ನು ಆಡಿದರು.

೨. ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿದೆ.

೩. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟಿದವು.

೪. ರೈತನು ಹೊಲವನ್ನು ಉಳುತ್ತಾನೆ.

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕರ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಕ್ಯದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

೨. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಎಂದರೇನು? ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.

೩. ಸಂಭಾವನಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಸೂತ್ರ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

ಈ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಆಯ್ಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. 'ದೇವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡಲಿ' - ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದ.

ಅ) ದೇವರು ಆ) ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇ) ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೆ ಈ) ಉಂಟುಮಾಡಲಿ

೨. ಈ ಪದವು ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ _____

ಅ) ತಿನ್ನನು ಆ) ತಿನ್ನಲಿ ಇ) ತಿಂದಾನು ಈ) ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ

೩. ಇದು ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಪದವಾಗಿದೆ _____

ಅ) ಉತ್ಸಾಹ ಆ) ಉಪಮಾ ಇ) ಮಂದಾನಿಲ ಈ) ಲಲಿತ

೪. 'ಎಳಸಿರ್ಪ' ಈ ಪದದ ಅರ್ಥ _____

ಅ) ಎಳೆಯದಾಗಿರುವ ಆ) ಮಿತಿಮೀರಿದ ಇ) ರುಚಿಯಾದ ಈ) ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ

ಉ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರ-ವಿರ್ಗ ಸಹಿತ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಸ್ವತಃ	ಸುಂದರ	ರಂಗುರಂಗಿನ	ಕೆಂಪು	ದುಃಖ	
ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ	ಗಂಡಸರು	ಅಂತಃಕರಣ	ಪಂಚೆ	ಅಂಗಿ	ಮುಂಡಾಸು
ಅಂಬೇರ	ಸಭಾಂಗಣ	ಅಂತಃಪುರ	ಪುನಃ	ಜಂತ್ರಮಂತ್ರ	ಅಂತಸ್ತು

ಊ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುನಾಸಿಕ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ನಗರ	ಮಧ್ಯ	ಪರಿಣಾಮ	ಬಣ್ಣ	ನಿತ್ಯ
ಜನ	ಮನೆ	ಕಣಿವೆ	ಮಂದಿರ	ವಿಜ್ಞಾನ

ಋ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಪುಟಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨. ನಿರುದ್ಯೋಗ

ಎ. ನೀವು ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರವಾಸ ಲೇಖನವನ್ನು ರಚಿಸಿ.

ಪೂರಕ ಓದು

೧ ಕೋಟಿ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ ಅವರ ಅಬುವಿನಿಂದ ಬರಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಓದಿ

- ಎನ್. ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾ

ಪಾಠ ಪ್ರವೇಶ : ಈ ಪಾಠಭಾಗವನ್ನು ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡದ ನೂರನೆಯ ಸರ್ಗದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ರಾಮನನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹಠ ತೊಟ್ಟ ಭರತನು ರಾಮನ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಭರತನೂ ಅಣ್ಣನಂತೆಯೇ ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿ ನಾರುಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಭರತನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿದ ರಾಮನು ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಭರತನನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸುವ ರಾಮನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆದರ್ಶ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಒಂದು ಪೂರ್ಣಚಿತ್ರವನ್ನು ಎಪ್ಪತ್ತಾರು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಮ-ಭರತರ ಈ ಸಂವಾದವು ಮಿತ್ರಸಂಮಿತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ರಾಮನ ಮಾತು, ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಂತೆಯೇ ಮೃದು. ಭರತನು ದೇಶದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಎಚ್ಚರಗಳೇನೇನು ಎಂಬ ರಾಜನೀತಿ, ದಂಡನೀತಿ, ವ್ಯವಹಾರ ನೀತಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ “ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡು” ಎಂದು ಆಗ್ರಹಿಸದೇ, “ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಷ್ಟೇ?” ಎನ್ನುವ ಅನುನಯದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನಿದರ್ಶನ. ಆದರ್ಶವಾದ ರಾಜ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೇಗೆಂಬುದರ ಸಮಗ್ರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ರಾಮನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಜಾ ಪರಿಪಾಲನೆಯ ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ರಾಮೋಕ್ತಿಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವೂ ಚಿಂತನದೃಷ್ಟಿಯೂ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸತ್ಯವೂ ಶಾಶ್ವತವೂ ಆದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. “ರಾಮರಾಜ್ಯ”ವೆಂಬುದು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಭರತನೊಡನೆ ರಾಮನಾಡುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉತ್ತರವಿದೆ.

ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿ ನಾರುಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಭರತನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು ನೋಡಿದನು. ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಭರತನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದನು. ಭರತನ ಮುಖವು ಬಾಡಿ ಬಣ್ಣಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ದೇಹವು ಸೊರಗಿ ಕೃಶವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಭರತನೇ ಎಂಬುದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಧಟ್ಟನೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ಕೂಡಲೆ ಎದ್ದುಬಂದು ಕೈಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿದನು. ಆತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

ಪ್ರಾರಂಭದ ಮಾತುಕತೆಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭರತನ ಆಡಳಿತವು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶ್ರೀರಾಮನು ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಹಾಕಿದನು:

ಭರತ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳತಕ್ಕವರಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯೇ ಜಯಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದದ್ದು. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಪುಣರಾದ ಅಮಾತ್ಯರು ಆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ನೀನು ನಿದ್ರಾವಶನಾಗದೆ ಯುಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ರಾತ್ರಿಯ ಕಡೆಯ ಜಾವದಲ್ಲಿದ್ದು ರಾಜನೀತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ? ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಅಥವಾ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂದಿಯನ್ನು ವೃಥಾ ಸೇರಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುವುದರೊಳಗೇ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಅಲ್ಪ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಬಹುಫಲವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲೆ ಆಚರಣೆಗೆ ತರುತ್ತಿರುವೆಯಷ್ಟೆ? ಅದನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತರಲು ತಡಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ತಾನೆ? ನೀನು ಆಚರಣೆಗೆ ತರಬೇಕೆಂದಿರುವ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯು ಮೊದಲೇ ಸಾಮಂತರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ ತಾನೆ? ಅದು ಸಾಮಂತರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಡೆದುಹೋಗಿರಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಅರ್ಧದಷ್ಟಾದರೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬೇಕು. ನೀನಾಗಲೀ ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲೀ ನಡೆಸಿದ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯು ಊಹೆಯಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಹಿರಂಗವಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವೆಯಾ?

ಸಾವಿರ ಮೂರ್ಖರಿಗಿಂತಲೂ ಒಬ್ಬ ಪಂಡಿತನೇ ಲೇಸೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಆದರಿಸುವೆಯಾ? ಏಕೆಂದರೆ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನೊಬ್ಬನೇ ಸರಿಯಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ. ಮೂರ್ಖರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾವಿರವಿರಲಿ, ಹತ್ತು ಸಾವಿರವೇ ಇರಲಿ, ರಾಜನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಸಹಾಯವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಧಾವಿಯೂ ಶೂರನೂ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷನೂ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶಾರದನೂ ಆದ ಸಚಿವನು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ರಾಜನಿಗಾಗಲೀ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವವನಿಗಾಗಲೀ ಮಹತ್ತರವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬಲ್ಲನು.

ಭರತ, ಉತ್ತಮರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಮಧ್ಯಮರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಷ್ಟೇನೂ ಕಾರ್ಯಕುಶಲಿಗಳಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ನೇಮಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಷ್ಟೆ? ಅತ್ಯುಚ್ಛವಾದ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಅಮಾತ್ಯರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಿಯೋಜಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ಅವರು ಲಂಚವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದವರೂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಾತೀತರೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ನೀನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಗ್ರದಂಡನೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಉದ್ವೇಗಗೊಳಿಸಲು ತೊಡಗಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬರುವರಷ್ಟೆ? ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶೋಷಿಸುವ ಯಜಮಾನರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ಆಳುಗಳಂತೆ ಜನ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಲ್ಲ ತಾನೆ?

ಪ್ರಿಯ ಅನುಜ! ಉಪಾಯದಿಂದ ಹಣ ಕೇಳುವ ವೈದ್ಯನನ್ನೂ ಒಡೆಯನನ್ನೇ ದೂಷಿಸುವ ಸೇವಕನನ್ನೂ ಖಜಾನೆಯ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿರುವ ಸೈನಿಕನನ್ನೂ ರಾಜನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಉಗ್ರ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆತ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕುತಂತ್ರದಿಂದಲೇ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಭರತ, ನಿನ್ನ ಸತ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನೂ ಶೂರನೂ ಸೇನೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೂ ಆದವನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿರುವೆಯಾ? ಅವನು ಧೀರನಾಗಿರಬೇಕು; ಲಂಚ ಮೊದಲಾದವಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡದ ಮನಃಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ಸೇನಾಪತಿಯು ರಾಜಭಕ್ತಿಯವನಾಗಿರಬೇಕು; ಕಾರ್ಯದಕ್ಷನಾಗಿರಬೇಕು.

ಬಲಶಾಲಿಗಳೂ ಯುದ್ಧವಿಶಾರದರೂ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರೂ ವೀರರೂ ಆದ ಸೇನಾನಾಯಕರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಬಹುಮಾನ-ಪಾರಿತೋಷಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೂ ವೇತನವನ್ನೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬಿಸಬಾರದು. ಸೇವಕರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೂ ವೇತನವನ್ನೂ ಸರಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಸೇವಕರು ಸ್ವಾಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ದುರ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ ಇಳಿಯಬಹುದು. ಅದು ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿರುವರೆ? ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಯಾರೆ?

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ವಿದ್ವಾಂಸನನ್ನು ದೂತನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ? ದೂತನು ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥನೂ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ ಸಂದೇಶವನ್ನಷ್ಟೇ ತಿಳಿಸುವ ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿರಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತುಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲ ನಿಷ್ಣಾತನಾಗಿರಬೇಕು. ಶತ್ರುಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಂಟು ಇಲಾಖೆಗಳು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆಯೆಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಮೂವರು ಗೂಢಚಾರರಂತೆ ನಿಯಮಿಸಬೇಕು. ಆ ಗೂಢಚಾರರಿಗೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಪರಿಚಯವಿರಬಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೈದು ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಗೂಢಚಾರರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿರುವೆಯಾ?

ನೀನು ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಓಡಿಸಿದ ಶತ್ರುಗಳು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ದೇಶದೊಳಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ, ಅವರು ಕೈಲಾಗದ ದುರ್ಬಲರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಡ. ದೇಶಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ ಶತ್ರುಗಳು ಮರಳಿ ದೇಶದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆಂದರೆ ಅವರು ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ದೇಶಕ್ಕೇ ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ತರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಭರತ, ನೀನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿನ್ನನ್ನು ಜನ ಮೆಚ್ಚುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಭಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವೆಯಷ್ಟೆ? ನಿನ್ನ ಸೇವಕರೆಲ್ಲರೂ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಬಂದು ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟು ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ತಾನೆ? ಅಥವಾ ಹತ್ತಿರವೇ ಸುಳಿಯದೆ ದೂರಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವಂತೆ ಅಂಜಿಸಿಲ್ಲ ತಾನೆ? ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಲಿಗೆಯೂ ಸಲ್ಲದು; ಹೆಚ್ಚು ಅಂಜಿಸುವುದೂ ಸಲ್ಲದು. ಅವೆರಡರ ನಡುವಾರಿಯನ್ನು ನೀನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ತಮ್ಮನೇ, ರಘು ವಂಶೋತ್ತಮನಾದ ನೀನು ವೃದ್ಧರಿಗೂ ತರುಣರಿಗೂ ಸ್ನೇಹಪರನಾಗಿದ್ದೀಯಾ? ನಿನ್ನ ದುರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಧನಧಾನ್ಯ ಜಲಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿವೆಯೆ? ಅವು ಯಂತ್ರ - ಯಂತ್ರಜ್ಞರಿಂದಲೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು, ಆಯುಧಗಳು ಹಾಗೂ ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳಾದ ಸೈನಿಕರಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆಯೆ? ನಿನ್ನ ಆದಾಯವು ವ್ಯಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ತಾನೆ? ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವೂ ರಾಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಿಗೇ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಖಜಾನೆಯನ್ನು ಬರಿದುಗೊಳಿಸಬೇಡ. ಹಾಗೆಂದು ಅದನ್ನು ತುಳುಕುವಷ್ಟು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನರ್ಥ, ಅನ್ಯಾಯಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಹಿಡಿಯಬೇಡ.

ರಾಜನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ದೋಷಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು. ಅವು: ನಾಸ್ತಿಕಬುದ್ಧಿ, ಸುಳ್ಳು, ಸಿಟ್ಟು, ಅನವಧಾನ, ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಡಮಾಡುವುದು, ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಸಜ್ಜನರೊಡನೆ ಸೇರದಿರುವುದು, ಸೋಮಾರಿತನ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಚಾಪಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದು, ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸದೆ ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅನುಭವವಿಲ್ಲದ ಅವಿವೇಕಿಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸುವುದು, ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸದಿರುವುದು, ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿಡದೆ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವುದು, ಮಂಗಳಕರವಾದ ಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಾರಂಭ - ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರಾಜದೋಷಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡಬೇಡ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾಲ್ವರು ಪ್ರಾಜ್ಞ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ರಾಜನಾದವನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನಾಗಿ ಕರೆಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ಪೂರ್ವಿಕರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ರಾಜನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ರಾಜನು ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಅಂಥ ಬಲಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಸಾಧಕನಿಗಷ್ಟೇ ಸಮಸ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೂ ವಶವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಎನ್. ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಂಡ ವಿದ್ವತ್ತೆ ಇದ್ದ ಓರ್ವ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ. ಇವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೊರಬ ತಾಲೂಕಿನ ನಡಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೯೧೬ರ ಜನವರಿ ೭ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಇಬ್ಬರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ವಿದ್ವತ್ತೆಯ ಪರಿಸರ ಶರ್ಮಾರ ಮೇಲೆ ಅಗಾಧ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು. ಕೆಳದಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ

ಕಾವ್ಯಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿ ನಂತರ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣ, ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಗಳಿಸಿದರು. ಬೇಲೂರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.

ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾರದು ಅಪರೂಪದ ಭಾಷಾಪಾಂಡಿತ್ಯ. ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸರಿಸಮವೆನಿಸುವಂಥ ವಿದ್ವತ್ತು. ಏಕಚಕ್ರಂ, ಬಾಹುಬಲಿ ವಿಜಯಂ, ಗುರುಸಾರಮಿತ್ರ ಚರಿತಂ, ಗೊಮ್ಮಟೇಶ ಪಂಚಕಂ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷಾಂತರ ಪಥ, ಲೌಕಿಕ ನ್ಯಾಯಗಳು, ಸೂಕ್ತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಕಥೆಗಳು, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿಗಳ ಹಾಸ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹತ್ತುಹಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶರ್ಮಾರು ಮೂಲದ ಸೊಗಸಿಗೆ ಕಿಂಚಿದೂನವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ, ಅಮರಕೋಶ, ವಿದುರನೀತಿ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ದಶಮಸ್ಕಂದ, ವಾಕ್ಯಪದೀಯದ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂಡ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಪಂಚದಶಿ ಮೊದಲಾದವು ಅವರ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು.

ಡಿವಿಜಿಯವರ ಮುನ್ನುಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ ಎಂಬ, ಮೂಲ ರಾಮಾಯಣದ ಅನುವಾದ ಕೃತಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಡಿವಿಜಿಯವರ ನಿಧನಾನಂತರ, ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗದ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗವಾಗಿ “ಮರುಳ ಮುನಿಯನ ಕಗ್ಗ”ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದು ಶರ್ಮಾರ ಸಂಪಾದನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೊಂದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಇವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಾಪನಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ತಿರುಪತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ “ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ” ಎಂಬ ಗೌರವ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್, ಆದಿಚುಂಚನಗಿರಿ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಮಾಡುವ ಚುಂಚಶ್ರೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಇವರು ತುಂಬು ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ೨೦೧೪ರ ಜನವರಿ ೨೫ರಂದು, ತನ್ನ ೯೦ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಠ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಶರ್ಮಾರ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣಮ್ ಕೃತಿಯ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ ಸಂಪುಟದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಕೈಕೇಯಿಯ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ದಶರಥನು ರಾಮನನ್ನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ರಾಮನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಸೀತೆ ಹಾಗೂ ಸೋದರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡಗೂಡಿ ಕಾಡಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಘಟನೆಯು ನಡೆದಾಗ ಭರತನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಬಂದು ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಆಘಾತಗೊಂಡ ಭರತನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ತಾನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂರೆನೆಂದೂ ರಾಮನೊಬ್ಬನೇ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಲು ಅರ್ಹನೆಂದೂ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣಲು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಭರತನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂದೇ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಬಗೆದರೂ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದ ರಾಮನು ಭರತನ ಜೊತೆ ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆತನಿಗೆ ಭರತನ ಮೂಲಕ, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ದೇಹಾಂತದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಮರಳಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಭರತ ಎಷ್ಟು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರೂ ಕೇಳದೆ ರಾಮನು ತಂದೆಯ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಭರತನಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಹೇಳುವ ಅನುಭವದ ಮಾತುಗಳು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಮೊದಲು ೧೨ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ರಾಮನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಅನುಭವವೂ ಇಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಜನಾದವನು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿರಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಸಮಚಿತ್ತ ಹೊಂದಿರಬೇಕು, ತನ್ನ ಸುತ್ತ ನಡೆಯುವ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಆತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು, ಒಟ್ಟು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವು ನುಸುಳದಂತೆ ಹೇಗೆ ಜಾಗೃತೆಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಎಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಚಿಂತನೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ರಾಮಮುಖದಿಂದ ಬಂದಿವೆ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ದೂರವಾದರೂ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಕಳಕಳಿ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ತುಂಬಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಈ ಮಾತುಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ನಾರುಮಡಿ	- ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು, ವನವಾಸದಲ್ಲಿರುವವರು ಧರಿಸುವ ಸಾಧಾರಣವಾದ ನಾರಿನ ಬಟ್ಟೆ
ಕೃಶ	- ನಿತ್ಯಾಣ
ಸಾವಧಾನ	- ನಿಧಾನ, ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಲ್ಲದೆ
ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ	- ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಸಚಿವಸಂಪುಟ ಮೊದಲಾದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುವ ಮುಖ್ಯ ಸಭೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.
ಅಮಾತ್ಯ	- ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವ
ಗೋಪ್ಯ	- ಗೌಪ್ಯ, ರಹಸ್ಯ
ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸು	- ಚಿಂತಿಸು, ಸಮಾಲೋಚಿಸು
ಸಾಮಂತರಾಜರು	- ಮಹಾರಾಜ ಅಥವಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕೈಕೆಳಗಿರುವ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಒಡೆಯರು; ಇವರು ಮುಖ್ಯ ರಾಜನಿಗೆ ನಿಗದಿತವಾಗಿ ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.
ಮೇಧಾವಿ	- ಬುದ್ಧಿವಂತ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸು	- ಲಾಭ, ಜಯ, ಕೀರ್ತಿ
ಅನುಜ	- ಸೋದರ
ಕಾರ್ಯದಕ್ಷ	- ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತ; ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿಮುಗಿಸಬಲ್ಲವನು
ಜ್ಞಾತಿ	- ಸಂಬಂಧಿಕ
ಒಮ್ಮನಸ್ಸು	- ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸು; ಎರಡನೇ ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ
ಉಪೇಕ್ಷೆ	- ಉದಾಸೀನ; ಕಡೆಗಣನೆ
ದುರ್ಗ	- ಕೋಟೆ
ಧನುರ್ಧಾರಿ	- ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ
ನಾಸ್ತಿಕಬುದ್ಧಿ	- ವೇದಗಳನ್ನೂ ದೇವರನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು; ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವುದು
ಅನವಧಾನ	- ಗಮನ ಕೊಡದಿರುವುದು; ಉದಾಸೀನತೆ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

೧. ಅಮಾತ್ಯರು ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿರಬೇಕು?
೨. ರಾಜನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಆಚರಣೆಗೆ ತರಬೇಕು?
೩. ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವವನು ಯಾರು?
೪. ರಾಜನಿಗೆ ಮಹತ್ತರವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬಲ್ಲವನು ಯಾರು?
೫. ದೇಶಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಾಂತರ ತರಬಲ್ಲವರು ಯಾರು?
೬. ಯಾರೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸುವುದು ರಾಜದೋಷ ಎಂದು ರಾಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?

ಆ) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಐದಾರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

೧. ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ರಾಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ?
೨. ರಾಜ್ಯದ ಅಮಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗುಣಗಳಿರಬೇಕು?
೩. ಯಾವ ಮೂರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಾಜನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು? ಏಕೆ?
೪. ದೂತನು ಹೇಗಿರಬೇಕು?
೫. ಸೇವಕರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು?
೬. ಖಜಾನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ರಾಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?

ಇ) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ೮-೧೦ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

೧. ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ರಾಜನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಬಹುದಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ದೋಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಈ) ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. “ಸಾವಿರ ಮೂರ್ಖರಿಗಿಂತಲೂ ಒಬ್ಬ ಪಂಡಿತ ಲೇಸು.”
೨. “ದೂತನು ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥನೂ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿರಬೇಕು.”
೩. “ನಿನ್ನ ಆದಾಯವು ವ್ಯಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ತಾನೆ?”

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ವಚನ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಮಾದರಿ: ದೂತ - ದೂತರು

ಅಮಾತ್ಯ, ಪ್ರಶ್ನೆ, ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳು, ಮೌಲ್ಯ, ಬಹುಮಾನಗಳು

ಆ) ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರಿ.

ಕೃಶ, ನಿದ್ರಾವಶ, ಏರ್ಪಾಡು, ಚಾಪಲ್ಯ, ಜ್ಞಾತಿ

ಇ) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಂಧಿ ಹೆಸರಿಸಿರಿ.

ಜಾವದಲ್ಲಿದ್ದು, ದರ್ಶನವನ್ನು, ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ, ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿರು

ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗು

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ನಾವು “ತೆ” ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ಒಂದು ಕ್ರಮ. ಉದಾ: ಏಕದ ಭಾವ ಏಕತೆ. ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿರುವುದರ ಭಾವ ಆತ್ಮೀಯತೆ. ಜಾತೀಯವಾಗಿರುವುದರ ಭಾವ ಜಾತೀಯತೆ.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಹೇಳಬಹುದು. **ಉದಾಹರಣೆಗೆ:** ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುವುದರ ಭಾವವನ್ನು ದುರ್ಬಲತೆ ಎನ್ನಬಹುದು, ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಜೊತೆಯಾಗಿಸಿ ದೌರ್ಬಲ್ಯತೆ ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು.

ಏಕವಾಗಿರುವುದರ ಭಾವವನ್ನು ಏಕತೆ ಎನ್ನುವಂತೆಯೇ ಐಕ್ಯ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಐಕ್ಯತೆ ಎಂಬುದು ಸರಿಯಾದ ರೂಪವಲ್ಲ.

ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:

ಸಮರಸದ ಭಾವ -

ಪ್ರಮುಖದ ಭಾವ -

ಲಲಿತದ ಭಾವ -

ಇಂಥ ಇನ್ನೂ ಐದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪುನರಾವರ್ತನೆ

ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳು :

೧. **ಲೋಪಸಂಧಿ :** ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರವು ಬಂದು ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಪೂರ್ವಪದದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರವು ಅರ್ಥವು ಕೆಡದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲೋಪವಾಗುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಲೋಪಸಂಧಿ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾ:	ತುಪ್ಪಳದ	+	ಅಂತೆ	=	ತುಪ್ಪಳದಂತೆ	-	ಅ ಕಾರ ಲೋಪ
	ಅಲ್ಲಿ	+	ಇದ್ದೇನೆ	=	ಅಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ	-	ಇ ಕಾರ ಲೋಪ
	ಇವನು	+	ಒಬ್ಬ	=	ಇವನೊಬ್ಬ	-	ಉ ಕಾರ ಲೋಪ
	ಬೆಳ್ಳಗೆ	+	ಆಗಿ	=	ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ	-	ಎ ಕಾರ ಲೋಪ

೨. **ಆಗಮಸಂಧಿ :** ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರವು ಬಂದು ಸಂಧಿಯಾದಾಗ ಪೂರ್ವಪದದ ಕೊನೆಯ ಸ್ವರ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಪದದ ಮೊದಲ ಸ್ವರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಯ’ ಕಾರವನ್ನು ಅಥವಾ ‘ವ’ ಕಾರವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಆಗಮಸಂಧಿ.

ಉದಾ:	ಹಳ್ಳಿ	+	ಅಲ್ಲಿ	=	ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ
	ಭಾವನೆ	+	ಉಂಟಾಯಿತು	=	ಭಾವನೆಯುಂಟಾಯಿತು
	ಗುರು	+	ಅನ್ನು	=	ಗುರುವನ್ನು
	ಸ್ವಾರಸ್ಯ	+	ಇಲ್ಲ	=	ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿಲ್ಲ

೩. ಆದೇಶಸಂಧಿ : ಉತ್ತರ ಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕ,ತ,ಪ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗ,ದ,ಬ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಆದೇಶವಾಗುವುವು. ಇದನ್ನು ಆದೇಶಸಂಧಿ ಎನ್ನುವರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಉತ್ತರ ಪದದ ಆದಿಯ ಪ್, ಬ್, ಮ್ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ 'ವ' ಕಾರವು ಆದೇಶವಾಗುವುದು.

ಉದಾ:	ತು	ದಿ	+	ಕಾಲಲ್ಲಿ	(ಕ್>ಗ್)	=	ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ
	ಹು	ಲಿ	+	ತೊಗಲು	(ತ್>ದ್)	=	ಹುದಿಗೊಗಲು
	ಕಣ್		+	ಪನಿ	(ಪ್>ಬ್)	=	ಕಂಬನಿ
	ನೀರ್		+	ಪನಿ	(ಪ್>ವ್)	=	ನೀರ್ದನಿ
	ಕಡು		+	ಬೆಳ್ಳು	(ಬ್>ವ್)	=	ಕಡುವೆಳ್ಳು
	ಮೆಲ್		+	ಮಾತು	(ಮ್>ವ್)	=	ಮೆಲ್ವಾತು

ಸಮಾಸಗಳು

ಎರಡು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಪದಗಳು ಅರ್ಥಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸೇರಿ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಲೋಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಪದವಾಗುವುದೇ ಸಮಾಸ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೊದಲನೆಯ ಪದವನ್ನು ಪೂರ್ವಪದವೆಂದೂ ಎರಡನೆಯ ಪದವನ್ನು ಉತ್ತರಪದವೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಸಮಸ್ತ ಪದವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ವೆನ್ನುವರು.

ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ

ಎರಡು ನಾಮಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾದಾಗ ಉತ್ತರಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗುಳ್ಳ ಸಮಾಸವೇ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ.

ಉದಾ:	ಕಣ್ಣಿನಿಂದ	+	ಕುರುಡ	=	ಕಣ್ಣುಕುರುಡ
	ಬೆಟ್ಟದ	+	ತಾವರೆ	=	ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ
	ತಲೆಯಲ್ಲಿ	+	ನೋವು	=	ತಲೆನೋವು

ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸ

ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು ಲಿಂಗ, ವಚನ, ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದು, ವಿಶೇಷಣ - ವಿಶೇಷ್ಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸ.

ಉದಾ:	ಹಿರಿದು	+	ಚೇನು	=	ಹೆಚ್ಚೇನು
	ಹೊಸದು	+	ಕನ್ನಡ	=	ಹೊಸಗನ್ನಡ
	ದಿವ್ಯವಾದ	+	ಪ್ರಕಾಶ	=	ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶ

ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ

ಪೂರ್ವಪದವು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕವಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತರ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ.

ಉದಾ:	ಎರಡು	+	ಮಡಿ	=	ಇಮ್ಮಡಿ
	ಮೂರು	+	ಗಾವುದ	=	ಮೂಗಾವುದ
	ಪಂಚ	+	ಇಂದ್ರಿಯಗಳು	=	ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು

ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ

ಮನೆಯನ್ನು	+	ಕಟ್ಟಿದನು	=	ಮನೆಕಟ್ಟಿದನು
ಮೈಯನ್ನು	+	ಮರೆತು	=	ಮೈಮರೆತು
ಕೈಯಂ	+	ಪಿಡಿದು	=	ಕೈವಿಡಿದು

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದ ನಾಮಪದವಾಗಿದ್ದು ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಪರಪದವು ಕ್ರಿಯಾಪದವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪೂರ್ವಪದವು ಬೇರೆ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವುದುಂಟು.

ಗಮಕಸಮಾಸ

ಅದು + ಮನೆ > ಆ ಮನೆ
ಇವನು + ಮನುಷ್ಯ > ಈ ಮನುಷ್ಯ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಗಳಾದ ಅದು ಮತ್ತು ಇವನು ಸರ್ವನಾಮಗಳಾಗಿದ್ದು, ಪರಪದಗಳಾದ ಮನೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ನಾಮಪದಗಳಾಗಿವೆ.

ಪೂರ್ವಪದ ಸರ್ವನಾಮ ಅಥವಾ ಕೃದಂತವಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತರಪದ ನಾಮಪದವಾಗಿದ್ದು ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ ಗಮಕಸಮಾಸ.

ಉದಾ.: ಪೂರ್ವಪದ ಸರ್ವನಾಮವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ -

ಅವನು + ಹುಡುಗ = ಆ ಹುಡುಗ

ಅದು + ಕಲ್ಲು = ಆ ಕಲ್ಲು

ಇದು + ಬೆಕ್ಕು = ಈ ಬೆಕ್ಕು

ಪೂರ್ವಪದ ಕೃದಂತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ -

ಮಾಡಿದುದು + ಅಡುಗೆ = ಮಾಡಿದಡುಗೆ

ತಿಂದದ್ದು + ಕೂಳು = ತಿಂದಕೂಳು

ಸಿಡಿದದ್ದು + ಮದ್ದು = ಸಿಡಿಮದ್ದು

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಆದೇಶ ಸಂಧಿ ಎಂದರೇನು? ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.

೨. ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ ಎಂದರೇನು? ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪದವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಯ್, ರ್, ಲ್, ವ್ : ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು :: ಜ್, ಞ್, ಣ್, ನ್, ಮ್ : _____

೨. ತುಪ್ಪಳದಂತೆ : ಲೋಪ ಸಂಧಿ :: ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ : _____

೩. ಈ ಹೊನ್ನು : ಗಮಕ ಸಮಾಸ :: ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡು : _____

೪. ಮಳೆಯಲ್ಲಿ : ಆಗಮ ಸಂಧಿ :: ಮೆಲ್ಲಾತು : _____

ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ವಿಶಾರದ, ಅತ್ಯುಚ್ಛ, ಮನಃಶುದ್ಧಿ, ಸತ್ಕಾರ

ಈ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಮಾಸ ಹೆಸರಿಸಿ.

ಮರಗಾಲು, ಹೆಮ್ಮರ, ಬೆಳ್ಳೊಡೆ, ಒಗ್ಗಟ್ಟು, ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳು.

ಉ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗಾದೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ತುಂಬಿದ ಕೊಡ ತುಳುಕುವುದಿಲ್ಲ,

೨. ಬೆಳ್ಳಿಗಿರುವುದೆಲ್ಲ ಹಾಲಲ್ಲ.

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

೧. ರಾಮರಾಜ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ಕೌಟಿಲ್ಯನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಅಂಶಗಳಿಗೂ ಸಾಮ್ಯವಿದೆಯೇ? ಈ ಕುರಿತು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿ.

೨. ಡಾ. ಎನ್. ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾ ಅವರ ಇನ್ನಿತರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿರಿ.

೪. ಆದರ್ಶ ಶಿಕ್ಷಕ ಸರ್ವೇಪಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್

- ಸಮಿತಿ ರಚನೆ

ಪ್ರವೇಶ : ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರವೂ ಒಂದು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಸಾಧನೆ-ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಕ್ರಮ. ವಿಸ್ತೃತ ಸುದೀರ್ಘ ವಿವರದ ಬರೆಹ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯಾದರೆ, ಸ್ಥೂಲಚಿತ್ರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ. ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಬರೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಆತ್ಮಕಥನ. ಹೀಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೂರೂ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿವೆ. ಸರ್ವೇಪಲ್ಲಿ ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಆದರ್ಶಶಿಕ್ಷಕ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಉಪರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಿ ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜೀವನ-ಸಾಧನೆಯ ಸ್ಥೂಲನೋಟ ಪ್ರಕೃತ ಗದ್ಯಪಾಠದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

“ನೀವೊಬ್ಬರೇ ನನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಕಂಡು ವರ್ತಿಸಿದವರು. ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನನಗೆ ಇದು ದುಃಖ ನೀಡಿದೆ. ನೀವು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನಾಸೆ. ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಾಳುವುದಿಲ್ಲ” ರಷ್ಯಾ ದೇಶದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಅವರು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರಿಗೆ ಮಾಸ್ಕೋದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ “ಅಶೋಕನು ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧದ ಅನಂತರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನುಷ್ಯನಾದಂತೆ ನೀವೂ ಆಗುವಿರಿ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧರ್ಮದ ಅಂತಿಮ ಸತ್ಯ ಒಂದೇ. ಪ್ರತಿ ಧರ್ಮವೂ ಅದರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮದ ಅಸಾಮಾನ್ಯತೆಯ ಅರಿವಾಗುವುದೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದರು. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ ತಪದ ಫಲವಾಗಿ ಯುಗದ ಪರಿವರ್ತನಶೀಲ ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆನಿಸಿದರು.

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ (ಈಗಿನ ಸೀಮಾಂಧ್ರ) ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಿರುತ್ತಣಿ ಎಂಬ ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾ.ಶ. ೧೮೮೮ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೫ ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ವೀರಸ್ವಾಮಿ, ತಾಯಿ ಸೀತಮ್ಮ. ಅವರ ಮುತ್ತಜ್ಜ ವೀರಸ್ವಾಮಿ ಆಂಧ್ರದ ಸರ್ವೇಪಲ್ಲಿಯಿಂದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ತಿರುತ್ತಣಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಪತ್ನಿ ಶಿವಕಾಮು(ಪದ್ಮ) ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದರು.

ವೀರಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಗ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯುವುದು ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇಶೀ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿಯಲಿ ಎಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಆದರೆ ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ತಿರುಪತಿಯ ಹರ್ಮನ್ ಬರ್ಗ್ ಮಿಷನರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮನ್ನಣೆಯಿತ್ತು. ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್

ವೆಲ್ಲೂರಿನ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಿ. ಎ. ಪೂರ್ವದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಲಾ ಪದವಿಗೆ ಸೇರಿದರು. ಮಿಷನರಿ ಶಾಲೆಯ ಶಿಸ್ತಿನ ತರಬೇತಿಯಿಂದ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನದತ್ತ ವಾಲಿತು. ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಚುರುಕಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದ ಗುರಿಯ ಅರಿವು ಅವರಿಗಾಯಿತು. ಶಿಸ್ತು ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳೊಡನೆ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲರಾಗತೊಡಗಿದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಪಡೆದು ಅಂದಿನ ಮದ್ರಾಸಿನ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎ. ಪದವಿಗೆ ಸೇರಿದರಲ್ಲದೆ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎನಿಸಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದರು. ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತ ಇವರು ಕಿರಿಯ ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಗೆ ಮನೆಯ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಹಣಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿವಾರಿಸಲಾಗದ ತೊಡಕೆಂದು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯವಾದ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪಸಹಾಯಕ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ (ಈಗಿನ ಚೆನ್ನೈ) ಮೊದಲ ಸೇವೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಮದ್ರಾಸಿನ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜು, ಸಯ್ಯದ್ ಪೇಟೆಯ ಟೀಚರ್ಸ್ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು, ಆಂಧ್ರದ ಅನಂತಪುರ ಹಾಗೂ ರಾಜಮಂಡ್ರಿಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಪಂಡಿತರಿಂದ ಕಲಿತರಲ್ಲದೇ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಪಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕೋಲ್ಕೊತಾದಲ್ಲಿ (ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಕತ್ತಾ) ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ ಸ್ಮರಣೀಯ. ಇದಲ್ಲದೆ ಆಂಧ್ರ, ದೆಹಲಿ, ಬನಾರಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲೂ ಸಂದರ್ಶಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಬೋಧನಾ ಶೈಲಿ, ನಿರರ್ಗಳತೆ, ವಿಷಯದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಭುತ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬಹುಬೇಗ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕತ್ವವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೆಂದರೆ ಆವಾಗ ಕಳಚಿ ಏರು ಜವ್ವನದ ಯುವಕರಂತೆ ಹಾಸ್ಯ ವಿನೋದಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿಕ್ಷಕನೊಬ್ಬನ ಗೌರವವು ಬೋಧನೆಯಿಂದಲೇ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಜತೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸೌಜನ್ಯ, ಸ್ನೇಹಶೀಲತೆ ಎಲ್ಲರ ಗಮನವನ್ನೂ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಅವರು ಕೋಲ್ಕೊತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಾಗ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಹೊರಟ ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತಹ ವೈಭವದ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ ಯಾವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೂ ದೊರೆತಿರಲಾರದು. ಅಂದಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿದ್ದುದು ವೈಭವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೃದಯದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಗುರುಪ್ರೇಮ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮದ ಚಿಲುಮೆ ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರನ್ನು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಾಗ ಸಾರೋಟಿಗೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಎಳೆದೊಯ್ದರು. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರಿಗಾಗಿ ಕಾದಿರಿಸಿದ್ದ ಕಂಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟನ್ನು, ಒರಗುದಿಂಬು ಹಾಗೂ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಾಸಿ ಮಲಗುವ ಸೀಟನ್ನು, ನೆಲವನ್ನು ಹೂವಿನಿಂದ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯಂತೆ ಮಾಡಿ ದೈವಮಂದಿರವನ್ನು ಭಕ್ತರು ಅಲಂಕರಿಸುವಂತೆ

ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. “ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ” ಎಂಬ ಕೂಗು ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನ ಆವರಣದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಿನ ಭಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಅದೆಷ್ಟು ಜನ ಅತ್ತರೋ! ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತೋರಿದ ವಿಶ್ವಾಸ ಅವರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲೂ ನೀರು ತಂದಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲೂ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗಿದ್ದ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾದ ಬೇರೊಂದು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನಿಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಬರೆವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಭಾರತದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಅಮೇರಿಕಾ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರ ವಾಕ್ಯಕ್ರಿಯೂ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ವಿಚಾರ ಸರಣಿಯೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿತು. ಅವರ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿದ ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಯಾರ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಎದ್ದುನಿಂತು ಜಯಕಾರ ಮಾಡಿ ಗೌರವ ಸೂಚಿಸಿದರು.

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಯೂರೋಪಿಯನ್ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಅವರ ವಿಶ್ವದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಅವರ ಮನವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಅವರು “ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ಒಂದು ವೈಚಾರಿಕ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗವೆಂದೂ, ನೈತಿಕ ಗುಣಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಮಾನವನ ಆಂತರಿಕ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂಧರ್ಮವಾಗಲಿ, ವೇದಾಂತವಾಗಲಿ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಯಾವುದೋ ವಿಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ನಿಗೂಢ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾಗಿಲ್ಲ, ಜೀವನದ

ನಾಡಿಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಮನಸ್ಸಿನ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನಗಂಡ ಇವರು “ಶಿಕ್ಷಣವು ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಅದು ಮಾನವನನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಹಾಗೂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿಯತ್ತ ಒಯ್ಯುವ ಸಾಧನ ಮಾರ್ಗ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆನಡಾ ದೇಶದ ರೇಡಿಯೋ ಪ್ರಸಾರ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ “ಮಾನವತೆಯೇ ವಿಶ್ವ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ನಿಲುವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದರು.

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದ ನೆಹರೂ ಅವರು ಇವರನ್ನು ಮಾಸ್ಕೋದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದರು. ರಷ್ಯಾದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಅವರ ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದಗಳ ಭೇಟಿ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿ ಉಭಯ ದೇಶಗಳ ಬಾಂಧವ್ಯ ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಂತಸಗೊಂಡ ನೆಹರು ಅವರು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಇವರನ್ನು ಭಾರತದ ಉಪರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಎರಡು ಬಾರಿ ಉಪರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಪಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಇವರ ಪ್ರವಾಸದ ಉದ್ದೇಶ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಮಾನವಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದಾದ್ದರಿಂದ ವಿಶ್ವದ ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆಗಳಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಇವರನ್ನು ಪದವಿ ಹಾಗೂ ಹುದ್ದೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಅರಸಿ ಬಂದವು. ಉಪರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಅನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವೇತನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದು, ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಪರಿಹಾರನಿಧಿಗೆ ವಂತಿಗೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇವರ ಸ್ಮರಣೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಾದ ‘ಭಾರತರತ್ನ’ವನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು. ಬ್ರಸೆಲ್ಸ್‌ನ ಫಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿತು. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ‘ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಭಾಸ್ಕರ’ ಬಿರುದಿಗೂ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಹೀಗೆ ಇವರಿಗೆ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಹಲವಾರು ಗೌರವ ಪದವಿಗಳು ದೊರಕಿದವು. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೫ರಂದು ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಜನ್ಮ ದಿನವನ್ನು ೧೯೬೨ ರಿಂದ ‘ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ದಿನ’ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಆಚರಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು.

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಬಾಹ್ಯರೂಪ ಎತ್ತರವಾದ ನಿಲುವು, ಬಿಸ್ಕೆಟ್ ಬಣ್ಣದ ರೇಷ್ಮೆಯ ನಿಲುವಂಗಿ, ಶುಭ್ರವೂ ನಿರಾಡಂಬರವೂ ಆದ ಬಿಳಿಯ ಪಂಚೆ ಮತ್ತು ರುಮಾಲು, ಕೋಪಸೂಚಕವಲ್ಲದ ಹುಬ್ಬು, ಯಾವುದೋ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಒಳಹೋಗುವಂತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನೋಟ, ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಸುಳಿವು ಇವು ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಿತ. ಪ್ರಪಂಚದ ಫ್ಯಾಷನ್ ಎಷ್ಟೇ ಬದಲಾದರೂ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ತಮ್ಮ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಜತನವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಮೌಲ್ಯಯುತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಇಂಡಿಯನ್ ಫಿಲಾಸಫಿ', 'ದಿ ಹಿಂದೂ ವ್ಯೂ ಆಫ್ ಲೈಫ್', 'ಆನ್ ಐಡಿಯಾಲಿಸ್ಟ್ ವ್ಯೂ ಆಫ್ ಲೈಫ್', 'ಈಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ವೆಸ್ಟ್ ಇನ್ ರಿಲಿಜನ್', ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಫಿಲಾಸಫಿ' ಇವು ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು. ಶ್ರೀಯುತರು ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರೂ ಅಹುದು. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಅನಂತರ ಮದ್ರಾಸಿಗೆ (ಚೆನ್ನೈ) ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

ಶಿಕ್ಷಕ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಹುದ್ದೆಯವರೆಗೆ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಮೇಲೇರಿದ ಮಹಾನ್ ನಾಯಕ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ ೧೯೭೫ ರಲ್ಲಿ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯ ಜತೆಗೆ ಅಪಾರ ಲೋಕಾನುಭವ ಮತ್ತು ಜೀವನಾನುಭವ ಪಡೆದವರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ, ಮಹಾ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವತಾವಾದಿಯಾಗಿ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವ ವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು.

ಆಶಯ

ಡಾ. ಎಸ್. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಭಾರತದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ. ಇವರು ತಾತ್ವಿಕರೂ ದಾರ್ಶನಿಕರೂ ಹೌದು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಧುರೀಣರು. ಇವರ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆ ಉದ್ಬೋಧಕವೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುತವೂ ಆಗಿವೆ. ಆದರ್ಶ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಆದರ್ಶ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರ ಅಗತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಆತ್ಮವಂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಾಗಿ ಅನುಪಮ ಸೇವೆಗೈದವರು. ಇಂಥ ಮೇರು ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಡಾ. ಎಸ್. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಗದ್ಯಭಾಗದ ಆಶಯ.

* * * *

ಪ್ರಕೃತ ಆದರ್ಶ ಶಿಕ್ಷಕ ಸರ್ವೇಪಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ ಗದ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕೆ. ಎಸ್. ರತ್ನಮ್ಮ ಅವರ ಡಾ. ಎಸ್. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ - ಜೀವನ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳು - ಪತ್ರಗಳು ಕೃತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿ - ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಅಮರ - ಶಾಶ್ವತ

ಅನುಪಮ - ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ

ಬುನಾದಿ - ತಳಹದಿ, ಅಡಿಪಾಯ

ಬೇಗೆ - ಸಂಕಟ

ಬೆರಗು - ಆಶ್ಚರ್ಯ

ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧ - ಮೌನ, ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತ

ಭಾವೋದ್ರೇಕ - ಭಾವನಾ ಪರವಶತೆ

ವ್ಯಾಪಕ - ವಿಸ್ತಾರವಾದ

ಮೊಳಗು - ಧ್ವನಿಮಾಡು

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜು : ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮದ್ರಾಸು(ಚೆನ್ನೈ), ಬೊಂಬಾಯಿ(ಮುಂಬೈ), ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ (ಕಲ್ಕತ್ತಾ) ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲೇಜು.

ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ : ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಳೆಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ಕಂಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ : ರೈಲುಬೋಗಿ.

ಸಾರೋಟ್ : ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಓಡಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರದ ರಥ/ಗಾಡಿ.

ಮಿಷನರಿ ಶಾಲೆ : ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಗಳು ನಡೆಸುವ ಶಾಲೆ.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ : ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ (ಯೂರೋಪ್, ಅಮೆರಿಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ).

ಭಾರತರತ್ನ : ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪ್ರಶಸ್ತಿ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ತಂದೆತಾಯಿಯರ ಹೆಸರೇನು?

೨. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ತಂದೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಏನಾಗಿತ್ತು?

೩. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವೇತನವನ್ನು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಹೇಗೆ ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು?

೪. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಜನ್ಮ ದಿನವನ್ನು ಯಾವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಅವರು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿದರು?
೨. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು?
೩. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಿರಿ.
೪. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ?
೫. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರಿಗೆ ಸಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಯಾವುವು?

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆಯ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು? ವಿವರಿಸಿ

ಈ) ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. “ನೀವೊಬ್ಬರೇ ನನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಕಂಡು ವರ್ತಿಸಿದವರು”
೨. “ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿವಾರಿಸಲಾಗದ ತೊಡಕೆಂದು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ”
೩. “ಏರು ಜವ್ವನದ ಯುವಕರಂತೆ ಹಾಸ್ಯ ವಿನೋದಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದರು”
೪. “ಅಶೋಕನು ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧದ ಅನಂತರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನುಷ್ಯನಾದಂತೆ ನೀವೂ ಆಗುವಿರಿ”
೫. “ಮಾನವತೆಯೇ ವಿಶ್ವ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗ”

ಉ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ನೀಡಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಆಯ್ಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದವರು _____
(ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಪತ್ನಿ, ಸಹೋದರಿ)
೨. ಮದ್ರಾಸಿನ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯ _____
(ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ)
೩. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಸಂದರ್ಶಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ _____
(ಬನಾರಸ್, ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್, ಉಸ್ಮಾನಿಯ)

೪. “ಮಾನವತೆಯೇ ವಿಶ್ವ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗ” ಎಂದು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ರೇಡಿಯೋ ಪ್ರಸಾರ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ ದೇಶ _____
(ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಕೆನಡಾ, ಅಮೇರಿಕ, ರಷ್ಯಾ)

೫. ಭಾರತ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾದ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದವರು _____
(ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿ, ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು, ಸ್ವಾಮಿನ್, ಸಿ.ಇ.ಎಂ. ಜೋಡ್)

೬) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

‘ಅ’ ಪಟ್ಟಿ

೧. ಸ್ವಾಮಿನ್
೨. ಹರ್ಮನ್ ಬರ್ಗ್
೩. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನ
೪. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್
೫. ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌೦೫

‘ಆ’ ಪಟ್ಟಿ

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ದಿನಾಚರಣೆ
- ಮಿಷನರಿ ಶಾಲೆ
- ಮಾಸ್ಕೊ
- ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
- ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಭಾಸ್ಕರ
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ

ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗು

“ಇಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಗತಾ... ಸುಸ್ವಾಗತಾ...!” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಇರುತ್ತೀರಿ. ಇಲ್ಲೇನು ತಪ್ಪಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತೀರಾ?

ಸ್ವಾಗತ ಎಂದರೆ ಸು+ಆಗತ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಇದು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ “ವೆಲ್‌ಕಮ್” ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಮ. ಅಂದರೆ “ಶುಭ ಆಗಮನ” ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಸುಸ್ವಾಗತ ಎಂದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಸು+ಸು+ಆಗತ ಎಂದಾಯಿತು. ಅಂದರೆ “ಶುಭ ಶುಭ ಆಗಮನ” ಎಂದಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಸುಸ್ವಾಗತ ಎಂಬುದು ವ್ಯಾಕರಣರೀತ್ಯಾ ತಪ್ಪು ಅಲ್ಲವೇ?

“ನನ್ನ ಸ್ವಾನುಭವ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಎಲ್ಲಿದೆ, ಗುರುತಿಸಿ.

“ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿದೆಯೇ, ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿಗಳು :

ನಮೂದಿತ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

- ರಾಮಾಯಣ ಮಹೋನ್ನತ ಗ್ರಂಥ.
- ಸೂರೋದಯ ದೃಶ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ.

ನಮೂದಿತ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹೋನ್ನತ, ಗ್ರಂಥ, ಸೂರೋದಯ, ದೃಶ್ಯ, ಅತ್ಯಂತ, ಮನೋಹರ - ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳೇ ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಸ್ವರಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಧಿಯಾದರೆ ಅದು ಸ್ವರ ಸಂಧಿ. ಸ್ವರಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನ ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನ ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾದರೆ ಅದು ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವರಸಂಧಿಗಳು

ಸರ್ವಣದೀರ್ಘ ಸಂಧಿ

- ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡು.
- ರವೀಂದ್ರನು ಹಾಡಿದನು.
- ಗುರೂಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆ.

ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ರವೀಂದ್ರ, ಗುರೂಪದೇಶ ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ವಿದ್ಯಾ + ಅಭ್ಯಾಸ > ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

ದ್ + ಯ್ + ಆ + ಅ > ದ್ + ಯ್ + ಆ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ -ಆ ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ 'ಅ'- ಸ್ವರ ಇರುವುದು. ಇವೆರಡೂ ಸ್ವರಗಳು ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಇವು ಸರ್ವಣಗಳು. ಈ ಸರ್ವಣ ಸ್ವರಗಳು ಸಂಧಿಯಾದಾಗ ದೀರ್ಘಸ್ವರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸರ್ವಣ ದೀರ್ಘ ಸಂಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. (ಅ, ಆ; ಇ, ಈ; ಉ, ಊ; ಇವು ಸರ್ವಣಸ್ವರಗಳು)

ಉದಾ :

ರವಿ + ಇಂದ್ರ > ರವೀಂದ್ರ

ವ್ + ಇ + ಇ > ವ್ + ಈ

ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು 'ಇ' ಕಾರಗಳು ಸೇರಿ 'ಈ' ಕಾರವಾಗಿದೆ.

ಗುರು + ಉಪದೇಶ > ಗುರುಪದೇಶ

ರ್ + ಉ + ಉ > ರ್ + ಊ

ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು 'ಉ' ಕಾರಗಳು ಸೇರಿ 'ಊ' ಕಾರ ಆಗಿದೆ.

ಹಾಗಾಗಿ ಇವು ಕೂಡಾ ಸರ್ವಣದೀರ್ಘ ಸಂಧಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

ಸೂತ್ರ : ಸರ್ವಣಸ್ವರಗಳು ಒಂದರ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾದಾಗ ಅವೆರಡರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಜಾತಿಯ ದೀರ್ಘಸ್ವರ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಸರ್ವಣ ದೀರ್ಘಸಂಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಉದಾ: ಸಭಾಂಗಣ, ದೇವಾಲಯ, ರವೀಶ, ವಧೂಪೇತ.

ಗುಣಸಂಧಿ

- ದೇವೇಂದ್ರನ ಸಭೆ.

- ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಯಿತು.

- ಮಹರ್ಷಿಯು ತಪವನ್ನು ಮಾಡುವನು.

ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇವೇಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯೋದಯ ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿ ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ದೇವ + ಇಂದ್ರ > ದೇವೇಂದ್ರ

ವ್ + ಅ + ಇಂ > ವ್ + ಏಂ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಅ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಇ' ಕಾರ ಸೇರಿ 'ಏ' ಕಾರ ಆದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಸೂರ್ಯ + ಉದಯ > ಸೂರ್ಯೋದಯ

ರ್ + ಯ್ + ಅ + ಉ > ರ್ + ಯ್ + ಓ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಅ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಉ' ಕಾರ ಸೇರಿ 'ಓ' ಕಾರ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಮಹಾ + ಋಷಿ > ಮಹರ್ಷಿ

ಹ್ + ಆ + ಋ > ಹ್ + ಅರ್

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಆ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಋ' ಕಾರ ಸೇರಿ 'ಅರ್' ಕಾರ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಸೂತ್ರ : ಅ ಆ ಕಾರಗಳಿಗೆ ಇ ಈ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದರೆ ಅವೆರಡರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಏ' ಕಾರವೂ ಉ ಊ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದರೆ 'ಓ' ಕಾರವೂ 'ಋ' ಕಾರ ಪರವಾದರೆ 'ಅರ್' ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅದು ಗುಣಸಂಧಿ.

ಉದಾ: ಸುರೇಂದ್ರ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಚಂದ್ರೋದಯ, ದೇವರ್ಷಿ.

ವೃದ್ಧಿಸಂಧಿ

- ಅವನು ಏಕೈಕ ವೀರ.
- ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ವನೌಷಧಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಏಕೈಕ ಪದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಏಕ + ಏಕ > ಏಕೈಕ

ಕ್ + ಅ + ಏ > ಕ್ + ಐ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅ ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಏ' ಕಾರವು ಪರವಾಗಿ ಸಂಧಿಯಾದಾಗ 'ಐ' ಕಾರವು ಏಕಾದೇಶವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ವನ + ಓಷಧ > ವನೌಷಧ

ನ್ + ಅ + ಓ > ನ್ + ಔ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಅ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಓ' ಕಾರವು ಪರವಾಗಿ ಸಂಧಿಯಾದಾಗ 'ಔ' ಕಾರವು ಏಕಾದೇಶವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಸೂತ್ರ : ಅ ಆ ಕಾರಗಳಿಗೆ ಏ ಐ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಅವೆರಡರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಏ' ಕಾರವೂ ಓ ಔ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದಾಗ 'ಔ' ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದರೆ (ಐ, ಔ ಕಾರಗಳು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದಾಗ) ಅದೇ ವೃದ್ಧಿಸಂಧಿ.

ಉದಾ : ಲೋಕೈಕ, ಜನೈಕ, ಜಲೌಘ.

ಯಣ್‌ಸಂಧಿ

ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಯಣ್' ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯೂ ಒಂದು. ಯ್ ರ್ ಲ್ ವ್ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಯಣ್ ಅಕ್ಷರಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಯಣ್ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅದೇ ಯಣ್ ಸಂಧಿ.

- ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಾಕ್ರಮಿ.
- ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಣ್ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.
- ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಅಣ್ವಸ್ತ ಮತ್ತು ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಅತಿ + ಅಂತ > ಅತ್ಯಂತ

ತ್ + ಇ + ಅಂ > ತ್ + ಯ್ + ಅಂ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಇ ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅ ಕಾರ ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾದಾಗ ಇ ಕಾರದ ಬದಲಿಗೆ ಯ್ ಕಾರ ಆದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಅಣು + ಅಸ್ತ > ಅಣ್ವಸ್ತ

ಣ್ + ಉ + ಅ > ಣ್ + ಉ + ಅ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಉ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಅ' ಕಾರ ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾದಾಗ 'ಉ' ಕಾರದ ಬದಲಿಗೆ 'ವ್' ಕಾರ ಆದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಪಿತ್ಯ + ಆರ್ಜಿತ > ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ

ತ್ + ಋ + ಆ > ತ್ + ರ್ + ಆ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಋ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಆ' ಕಾರ ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾದಾಗ 'ಋ' ಕಾರದ ಬದಲಿಗೆ 'ರ್' ಕಾರ ಆದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಸೂತ್ರ : ಇ ಈ ಕಾರಗಳಿಗೆ 'ಯ್' ಕಾರವೂ ಉ ಊ ಕಾರಗಳಿಗೆ 'ವ್' ಕಾರವೂ 'ಋ' ಕಾರಕ್ಕೆ 'ರ್' ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅದು ಯಣ್ ಸಂಧಿ.

ಉದಾ: ಅತ್ಯವಸರ, ಜಾತ್ಯತೀತ, ಕೋಟ್ಯಧೀಶ, ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ, ಮನ್ವಾದಿ, ಮನ್ವಂತರ.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿ ಎಂದರೇನು? ಅದರ ವಿಧಗಳಾವುವು?

೨. ಸರ್ವಣದೀರ್ಘಸಂಧಿ ಎಂದರೇನು?

೩. ಗುಣಸಂಧಿ ಎಂದರೇನು? ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಹಿತ್ತಲ ಗಿಡ ಮದ್ದಲ್ಲ.

೨. ದೂರದ ಬೆಟ್ಟ ನುಣ್ಣಗೆ.

ಪೂರಕ ಓದು

ಅ) ಕೆ. ಎಸ್. ರತ್ನಮ್ಮ ಅವರ ಎಸ್. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಜೀವನ ಸಾಧನೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿ.

ಆ) ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್ ಅವರ “ಚಿತ್ರಗಳು - ಪತ್ರಗಳು” ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿ.

– ಸು. ರಂ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ

ಪ್ರವೇಶ : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ‘ಕವನಗಳು’ ಸಹೃದಯರನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ‘ಕಥನ ಕವನಗಳು’ ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ. ಕವನದ ಮುಖಾಂತರವೇ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನೂ, ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನೂ ಓದುಗರಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡುವಂತೆ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನೂ, ಅನುಭವದ ನುಡಿ ಮುತ್ತನ್ನೂ ನೀಡುವುದು ಕಥನ ಕವನಗಳ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಸು. ರಂ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಅವರು ಕಥನ ಕವನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಕವಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನಲೊಂದು ಹೆಮ್ಮರದ ಹೊದರಿನಲಿ
ಇರುತಿತ್ತು ಪುಟ್ಟ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿ
ಮುದ್ದು ಬಿಳಿ ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಜೋಡಿ ||೧||

ಹಗಲಿರುಳು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬಾಳಿದವು ಈ ಜೋಡಿ
ಎಂದಿಗೂ ಅಗಲಿರವು ಒಂದನೊಂದು
ಹಿಗ್ಗು ತುಂಬಿತು ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ||೨||

ಇಟ್ಟ ಮೊಟ್ಟೆಯನೊಡೆದು ಹಿಗ್ಗಿತಿವುಗಳ ಪ್ರೀತಿ
ಮುದ್ದು ಮರಿಗಳ ಮಧುರ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ
ದಿನಕಳೆದವಾನಂದದಿಂದ ಬಾಳಿ ||೩||

ಬೇಡನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ಬಲೆಯ ಹರಡಿದನೊಮ್ಮೆ
ಪುಟ್ಟ ಮರಿಗಳು ಹಾರಿ ಸಿಲುಕಿ ಸೆರೆಗೆ
ಚೇತ್ಕರಿಸತೊಡಗಿದವು ಬರಲು ಹೊರಗೆ ||೪||

ಕಂಡು ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಪಾಡು ತಾಯಿ ಧುಮುಕಿತು ಬಲೆಗೆ
ಹೆಂಡತಿಯನಗಲಿರದ ಗಂಡು ಹಕ್ಕಿ
ಒಳಗೆ ಬಂದಿತು ಬಳಿಗೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ||೫||

ಕುರುಡು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿವೇಕ
ಬಲೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ಪಾರಿವಾಳ ಹಿಂಡು
ಹಸಿದ ಬೇಡನು ನಡೆದ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ||೬||

ಮೋಹ ಮುಸುಕಿದ ಬುದ್ಧಿ ಸರ್ವನಾಶದ ಸಿದ್ಧಿ
ವ್ಯಾಮೋಹವನು ತೊರೆದು ಬಾಳಬೇಕು
ಏನು ಬಂದರು ಕೂಡ ತಾಳಬೇಕು ||೭||

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಸು. ರಂ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಇವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರಂಗಣ್ಣ ಎಕ್ಕುಂಡಿ. ಇವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೧೯೨೩ರಂದು ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ. ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ.(ಆನರ್ಸ್) ಪದವಿ ಪಡೆದ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಂಕಿಕೊಡ್ಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದರು. ೩೫ ವರ್ಷಗಳ ಸೇವೆಯ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರಾದರು.

ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಕವನ ಸಂಕಲನ: ಶ್ರೀ ಆನಂದ ತೀರ್ಥರು, ಸಂತಾನ, ಹಾವಾಡಿಗರ ಹುಡುಗ, ಮತ್ಸ್ಯ ಗಂಧಿ, ಬಕುಳದ ಹೂಗಳು. ಕಥಾಸಂಕಲನ: ನೆರಳು, ಕಾದಂಬರಿ: ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳು. ಸೋವಿಯತ್ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ ನೆಹರು ಪುರಸ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ದೊರೆತಿವೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಪಾರಿವಾಳ' ಪದ್ಯವನ್ನು ಸು. ರಂ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಅವರ 'ಸಮಗ್ರ ಕಥನ ಕವನಗಳು' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಶಯ

'ಪಾರಿವಾಳ' ಎಂಬ ಕವನವು ಒಂದು ಕಥನ ಕವನವಾಗಿದೆ. ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನ ಹೆಮ್ಮರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಜೋಡಿಯು ಪರಸ್ಪರ ಅಗಲಿ ಇರಲಾರದೆ ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳೊಡನೆ ಅವುಗಳ ಧ್ವನಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ಆನಂದದಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೇಡನು ಹಾಕಿದ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲಿಕಿದ ಪುಟ್ಟ ಮರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಕುರುಡು ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಅವಿವೇಕದಿಂದ ತಾವೂ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಬೇಡನ ಪಾಲಾದವು. 'ಮೋಹ' ಎಂಬುದು ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ವ್ಯಾಮೋಹ ತೊರೆದು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಯೋಚಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಈ ಕಥನ ಕವನದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಮುಸುಕು - ಆವರಿಸು, ಸುತ್ತುವರಿ.

ವಾತ್ಸಲ್ಯ - ಅಕ್ಕರೆ, ಮಮತೆ.

ವ್ಯಾಮೋಹ - ಅತಿಯಾದ ಪ್ರೀತಿ.

ಸಿದ್ಧಿ - ಫಲಕಾರಿ, ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗು.

ಹೊದರು - ಪೊದೆ, ಪೊಟರೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಮುದ್ದು ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಜೋಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿದ್ದವು?
೨. ಜೋಡಿ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಹೇಗೆ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದವು?
೩. ಬಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಿಗಳು ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಏನು ಮಾಡಿದವು?
೪. ಏನನ್ನು ತೊರೆದು ಬಾಳಬೇಕು?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?
೨. ಬೇಡ ಏನು ಮಾಡಿದನು?

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಜೋಡಿ ಪಾರಿವಾಳಗಳ ದುಡುಕಿನ ನಿರ್ಧಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?
೨. 'ಪಾರಿವಾಳ' ಪದ್ಯದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಈ) ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. "ಒಳಗೆ ಬಂದಿತು ಬಳಿಗೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ"
೨. "ಮೋಹ ಮುಸುಕಿದ ಬುದ್ಧಿ ಸರ್ವನಾಶದ ಸಿದ್ಧಿ"

ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗು

(೧) ಭಾರತವು ಒಂದು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಗಣರಾಜ್ಯ.

(೨) ಬಿಲ್‌ಗೇಟ್ಸ್ ಓರ್ವ ಕೋಟ್ಯಾಧಿಪತಿ ಉದ್ಯಮಿ.

- ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರಿಗೆ ಯಾವ ತಪ್ಪೂ ಕಾಣದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ ಒಂದು ತಪ್ಪು ನುಸುಳಿದೆ!

ಜಾತಿ+ಅತೀತ ಎಂದರೆ ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಇದನ್ನು ಸಂಧಿಯಾಗಿಸಿ ಬರೆದಾಗ ಅದು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಆಗದು.

ಹಾಗೆಯೇ ಕೋಟಿ+ಅಧಿಪತಿ = ಕೋಟ್ಯಾಧಿಪತಿ ಆಗುತ್ತದೆ, ಕೋಟ್ಯಾಧಿಪತಿ ಅಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಇನ್ನೂ ಐದಾರು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅಲಂಕಾರಗಳು

(ಪುನರಾವರ್ತನೆ)

ಈಗಾಗಲೇ ಲನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳು, ಅದರ ವಿಧಗಳು, ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳು, ಅದರ ವಿಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿನ ಉಪಮಾಲಂಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಮರಿಸೋಣ.

ಅ) ಉಪಮಾಲಂಕಾರ

ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಇರುವ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೇ ಉಪಮಾಲಂಕಾರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಉಪಮಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯ, ಉಪಮಾನ, ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಿರಬೇಕು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳೂ ಇರುವ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಪೂರ್ಣೋಪಮಾಲಂಕಾರವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹವನ್ನು ಲುಪ್ತೋಪಮಾಲಂಕಾರವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ: ಅ) ಗೀಜಗನ ಗೂಡುಗಳು ತೊಟ್ಟಿಲಿನಂತೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅಲಂಕಾರ: ಉಪಮಾಲಂಕಾರ

ಲಕ್ಷಣ: ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಇರುವ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೇ ಉಪಮಾಲಂಕಾರವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಪಮೇಯ: ಗೀಜಗನ ಗೂಡುಗಳು

ಉಪಮಾನ: ತೊಟ್ಟಿಲು

ಉಪಮಾವಾಚಕ: ಅಂತೆ

ಸಮಾನಧರ್ಮ: ತೂಗಾಡುವುದು

ಸಮನ್ವಯ : ಉಪಮೇಯವಾದ ಗೀಜಗನ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಉಪಮಾನವಾದ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಅಂತೆ' ಎಂಬ ಉಪಮಾವಾಚಕ ಪದವನ್ನು 'ತೂಗಾಡುವುದು' ಎಂಬ ಸಮಾನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೀರಿ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಪೂರ್ಣೋಪಮಾಲಂಕಾರ.

ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ

- ಶಾಲೆಗೆ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಂದು ರತ್ನ.
- ಮನೆಯೇ ಧರ್ಮಾಶ್ರಮ.

ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂಬುದು ಉಪಮೇಯ. ರತ್ನ ಎಂಬುದು ಉಪಮಾನ. ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಎಂಬುದು ಉಪಮೇಯ. ಧರ್ಮಾಶ್ರಮ ಎಂಬುದು ಉಪಮಾನ. ಎರಡೂ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯಕ್ಕೂ ಉಪಮಾನಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ಭೇದವಿಲ್ಲದಂತೆ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂತ್ರ : ಉಪಮೇಯ, ಉಪಮಾನಗಳು ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಭೇದವಿಲ್ಲದಂತೆ ಹೇಳುವ ಅಲಂಕಾರವೇ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ

ಉದಾ.: ಸೀತೆಯ ಮುಖ ಕಮಲ ಅರಳಿತು

ಅಲಂಕಾರ - ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ

ಲಕ್ಷಣ - ಉಪಮೇಯ, ಉಪಮಾನಗಳು ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಭೇದವಿಲ್ಲದಂತೆ ಹೇಳುವ ಅಲಂಕಾರವೇ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ

ಉಪಮೇಯ - ಸೀತೆಯ ಮುಖ

ಉಪಮಾನ - ಕಮಲ

ಸಮನ್ವಯ - ಉಪಮೇಯವಾದ ಸೀತೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಉಪಮಾನವಾದ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಅಭೇದವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ.

ದೃಷ್ಟಾಂತಾಲಂಕಾರ

- ಮಾತು ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲ, ಊಟ ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ.

ಮಾತಿನ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿದವನಿಗೆ ಜಗಳ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯವಿಲ್ಲ. ಊಟದ ಮರ್ಮ ಅರಿತವನಿಗೆ ರೋಗದ ಭಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಈ ಎರಡೂ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬ-ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಭಾವಗಳಂತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಸೂತ್ರ : ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಕ್ಯಗಳು ಅರ್ಥಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಭಾವದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು ದೃಷ್ಟಾಂತಾಲಂಕಾರ.

ಉದಾ.: ೧. ದುರ್ಜನರು ನಿಂದಿಸುವರೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಸತ್ಯವಿಯಾದವನು ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸದಿರುವನೇ?

೨. ಕತ್ತಲೆಯ ಭಯದಿಂದ ಸೂರ್ಯ ತನ್ನ ಕಿರಣವನ್ನು ಪಸರಿಸದಿರುವನೇ?

ಸಮನ್ವಯ

ದುರ್ಜನರು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾರೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿಯಾದವನು ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿಯೇ ರಚಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಾತಿಗೂ ಕತ್ತಲೆಯ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ

ಕಿರಣವನ್ನು ಪಸರಿಸಿಯೇ ಪಸರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೂ ಅರ್ಥ ಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ ಬಿಂಬ-ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಭಾವವು ಉಪಮೇಯ ಉಪಮಾನಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದರಿಂದ ಇದು ದೃಷ್ಟಾಂತಾಲಂಕಾರ.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ) “ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಪಟಗಳು ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು” ಇಲ್ಲಿರುವ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಲಕ್ಷಣ ಬರೆದು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ.

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿರಿ.

೧. ದಟ್ಟ _____

_____ ಜೋಡಿ

೨. ಹಗಲಿರುಳು _____

_____ ಬಂದು

ಪೂರಕ ಓದು

ಅ. ಸಲೀಂ ಅಲಿ (ಹಕ್ಕಿ ಮನುಷ್ಯ) ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿ.

೨. ಹೊಸಹಾಡು

- ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಚ್ಚಣ್ಣ ರೈ

ಪ್ರವೇಶ : ಹಾಡು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಣಕಣದಲ್ಲೂ ಹಾಡು ತುಂಬಿದೆ. ಇದು ಭಾವನೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸುಂದರ ಮಾಧ್ಯಮ. ಅಲ್ಲದೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಸೀಮಿತತೆ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಧರ್ಮ, ಲೋಕ, ಯುಗ-ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವಂಥದ್ದು. ಯುದ್ಧ-ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹಾಡು. ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬದುಕನ್ನು ನಿತ್ಯನೂತನವಾಗಿಸುವ, ಹೊಸಚೈತನ್ಯ ಮೂಡಿಸುವ, ಶಕ್ತಿ ತುಂಬುವ, ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಬೆಳಗಿಸುವ, ಬದುಕಿನ ಗತಿಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಈ ಹಾಡಿಗೆ ಇದೆ.

ನವಭಾವ-ನವಜೀವ-ನವಶಕ್ತಿ ತುಂಬಿಸುವ

ಹಾಡೊಮ್ಮೆ ಹಾಡಬೇಕು;

ತೀವ್ರತರ ಗಂಭೀರ ಭಾವನೆಯ ತೆರೆ ಮಸಗಿ

ವೀರಧ್ವನಿಯೇರಬೇಕು;

|| ೧ ||

ಜಾತಿ-ಕುಲ-ಮತ-ಧರ್ಮ ಪಾಶಗಳ ಕಡಿದೊಗೆದು

ಎದೆಹಿಗ್ಗಿ ಹಾಡಬೇಕು;

ಯುಗಯುಗಗಳಾಚೆಯಲಿ ಲೋಕಲೋಕಾಂತದಲಿ

ಆ ಹಾಡು ಗುಡುಗಬೇಕು;

|| ೨ ||

ಉನ್ನತೋನ್ನತ ಘನ ಹಿಮಾದ್ರಿ ಶಿಖರವನೇರಿ

ಹಾಡಲ್ಲಿ ಹಾಡಬೇಕು;

ಹಾಡು ನುಡಿಗುಂಡುಗಳು ಹಾರಿ ದಶದಿಕ್ಕಿನಲಿ

ಭಯದ ಬೆನ್ನಟ್ಟಬೇಕು;

|| ೩ ||

ಗಂಡದೆಯ ಗರ್ಜನೆಗೆ ಮೂವತ್ತು ಮೂಕೋಟೆ

ಕಲಕಂಠ ಬೆರೆಸಬೇಕು;

ಭೂಮ್ಯಂತರಾಳದಲಿ ನಭಚಕ್ರಗೋಳದಲಿ

ಮಾರ್ದನಿಗಳೇಳಬೇಕು;

|| ೪ ||

ಜಡನಿದ್ದೆ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ವೀರಾಟ್ಟಹಾಸದಲಿ
ಬಾನು ಬುವಿ ಬೆಳಗಬೇಕು;
ನಡೆನುಡಿಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪದತಾಳ ಗತಿಯಲ್ಲಿ
ಕ್ರಾಂತಿಕಿಡಿ ಕೆರಳಬೇಕು;

|| ೫ ||

ಜಯಜನನಿ ಶಿರವೆತ್ತಿ ವೀರಭರವಸೆಯಿಂದ
ಹೊಸಹಾಡ ಕೇಳಿ ನೋಡು;
ಇದೋ ಮೊದಲು ಮುನ್ನಿಲ್ಲ-ಮುಗಿದುದಂದಿನ ಪಾಡು
ಹೊಸತೆಂದು ಹೊಸತು ಹಾಡು;

|| ೬ ||

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಣ್ಣಣ್ಣ ರೈ ಅವರು (ಸಾ.ಶ. ೧೯೧೫) ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಯ್ಯಾರ ಗ್ರಾಮದವರು. ಶಿಕ್ಷಕ, ಸಾಹಿತಿ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮುಖ, ಐಕ್ಯಗಾನ, ಪುನರ್ನವ ಚೇತನ ಮತ್ತು ಕೊರಗ, ಗಂಧವತಿ - ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು, ವಿರಾಗಿಣಿ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನ್ನದೇವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಕತೆಗಳು ಸಣ್ಣಕಥಾ ಸಂಕಲನ, ರತ್ನಾಕರ, ಪರಶುರಾಮ,

ಎ. ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿ - ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ದುಡಿತವೇ ನನ್ನ ದೇವರು - ಆತ್ಮಕಥೆ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ - ಸ್ಮೃತಿ ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ - ವಿಮರ್ಶಾ ಕೃತಿ, ಪಂಚಮಿ - ಅನುವಾದ ಕೃತಿ.

ಇವರಿಗೆ ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಾಸ್ ನುಡಿಸಿರಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ನಾಡೋಜ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗೌರವಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ. ಇವರು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪದ್ಯವನ್ನು ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಣ್ಣಣ್ಣ ರೈ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಶತಮಾನದ ಗಾನ ಕವನಸಂಕಲನ (ಪುಟ. ೧೮-೨೦)ದಿಂದ ಆಯ್ದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

ಆಶಯ

ಬದುಕಿಗೆ ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ, ಹೊಸ ಆಶಯವನ್ನು, ಜೀವನದ ಗತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಹೊಸ ಹುರುಪನ್ನು ತುಂಬಬಲ್ಲ, ಹಳೆಯ ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಕಡಿದೊಗೆದು ಹೊಸ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಬಲ್ಲ ಹೊಸ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು. ಆ ಹಾಡು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಮಾರ್ಗನಿಗಳು ಭೂಮಿ-ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಬೇಕು.

ಎಲ್ಲ ಕೀಳರಿಮೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದೊಗೆದು, ಹೊಸ ಹುರುಪನ್ನು ತುಂಬುವ ಹಾಡು ಇದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಚಿಲುಮೆಯಾಗುವ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು, ಅದು ನಿತ್ಯ ನೂತನವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಪದ್ಯದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಕಲಕಂಠ - ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿ

ತೀವ್ರ - ಹರಿತ, ರಭಸ

ಪದತಳ - ಕಾಲಿನ ಕೆಳಗೆ

ಮಸಗು - ಹರಡು

ಲೋಕಾಂತ - ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ

ತೆರೆ - ತರಂಗ, ಅಲೆ

ನಭ - ಆಕಾಶ

ಬೆನ್ನಟ್ಟು - ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು

ಮಾರ್ದನಿ - ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ

ಹಿಮಾದ್ರಿ - ಹಿಮಪರ್ವತ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕವಿ ಎಂತಹ ಹಾಡು ಹಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವರು?

೨. ವೀರಧ್ವನಿ ಹೇಗೆ ಏರಬೇಕು?

೩. ಕಡಿದೊಗೆಯಬೇಕಾದ ಪಾಶಗಳು ಯಾವುವು?

೪. ಹಾಡು ನುಡುಗುಂಡುಗಳು ಯಾವುದರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಬೇಕು?

೫. ಬಾನು ಬುವಿ ಯಾವುದರಿಂದ ಬೆಳಗಬೇಕು?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕವಿ ಎಂತಹ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿದಾಗ ವೀರಧ್ವನಿಯೇರಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ?

೨. ಕವಿ ಎಂತಹ ಹಾಡು ಗುಡುಗಬೇಕು ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ?

೩. ಈ ಹಾಡು ಹೊಸತು ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಇ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಹೊಸಹಾಡು ಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಈ) ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. “ತೀವ್ರತರ ಗಂಭೀರ ಭಾವನೆಯ ತೆರೆ ಮಸಗಿ ವೀರಧ್ವನಿಯೇರಬೇಕು”

೨. “ಯುಗಯುಗಗಳಾಚೆಯಲಿ ಲೋಕಲೋಕಾಂತದಲಿ ಆ ಹಾಡು ಗುಡುಗಬೇಕು”

೩. “ಜಡನಿದ್ದೆ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ವೀರಾಟ್ಟಹಾಸದಲಿ ಬಾನು ಬುವಿ ಬೆಳಗಬೇಕು”

೪. “ನಡೆನುಡಿಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪದತಾಳ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕೆಡಿ ಕೆರಳಬೇಕು”

೫. “ಇದೋ ಮೊದಲು ಮುನ್ನಿಲ್ಲ”

ಉ) ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಧ್ವನಿ : ದನಿ :: ಯುಗ : _____

೨. ಲೋಕಾಂತರ : ಸರ್ವಣದೀರ್ಘ ಸಂಧಿ :: ಉನ್ನತೋನ್ನತ : _____

೩. ಬಾನು : ಆಕಾಶ :: ಭಾನು : _____

ಉ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಆಯ್ಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ‘ಹೊಸಹಾಡು’ ಪದ್ಯದ ಆಕರ ಗ್ರಂಥ _____

(ಪುನರ್ನವ, ಚೇತನ, ಕೊರಗ, ಶತಮಾನದಗಾನ)

೨. ‘ಹೊಸಹಾಡು’ ಪದ್ಯದ ಕವಿ _____

(ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ, ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಣ್ಣಣ್ಣ ರೈ, ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ)

೩. ಉನ್ನತೋನ್ನತ _____ ಶಿಖರವನೇರಿ ಹಾಡಲ್ಲಿ ಹಾಡಬೇಕು.

(ಹಿಮಾಲಯ, ಘನ ಹಿಮಾದ್ರಿ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ವಿಂಧ್ಯ)

೪. _____ ಧರ್ಮಪಾಶಗಳ ಕಡಿದೊಗೆದು ಎದೆಹಿಗ್ಗಿ ಹಾಡಬೇಕು.

(ಜಾತಿ-ಕುಲ-ಮತ, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದ, ಹಳ್ಳಿ-ಪಟ್ಟಣ)

ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗು

(೧) ಅರ್ಜುನನು ತದೇಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬಾಣ ಹೂಡಿದನು.

(೨) ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣನ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾದುದು.

(೩) ಆ ಬಡವನು ಕುಷ್ಟರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದನು.

- ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ತಪ್ಪುಗಳೇನಾದರೂ ಕಂಡವೆ? ಕಂಡವಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಜ್ಞಾನ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದರೂಪವು ಸರಿಯಾದುದು. ದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು ಪ್ರಯೋಗ.

ಹಾಗೆಯೇ, ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬುದು ಸರಿ ರೂಪ. ನಿಷ್ಠೆ ತಪ್ಪು.

ಕುಷ್ಟ ಎಂಬುದು ಒಂದು ರೋಗದ ಹೆಸರು. ಅದನ್ನು ಕುಷ್ಟ ಎಂದು ಬರೆಯಬಾರದು.

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿ ರೂಪ ಯಾವುದು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ:

ಕ್ಲಿಷ್ಟ / ಕ್ಲಿಷ್ಟ

ನಿಕ್ಲಿಷ್ಟ / ನಿಕ್ಲಿಷ್ಟ

ಉತ್ಕ್ಲಿಷ್ಟ / ಉತ್ಕ್ಲಿಷ್ಟ

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ / ನಿರ್ದಿಷ್ಟ

ಗರಿಷ್ಟ / ಗರಿಷ್ಟ

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಕಾಲಗಳು :

ನಮೂದಿತ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

- ಅವನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.
- ಅವನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದನು.
- ಅವನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವನು.

ಮೂರೂ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗು ಎಂಬ ಪದ ಧಾತುವಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಜತೆಗೆ ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ -ಉತ್ತ ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ -ದ ಹಾಗೂ ಮೂರನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ -ವ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ -ಉತ್ತ ಎಂಬುದು ವರ್ತಮಾನಕಾಲವನ್ನೂ -ದ ಎಂಬುದು ಭೂತಕಾಲವನ್ನೂ -ವ ಎಂಬುದು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲೂ ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮೂರನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರುವುದರ ಜತೆಗೆ -ಆನೆ -ಅನು -ಉದು -ಎನು ಇತ್ಯಾದಿ ಆಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ವಚನಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ತಿನ್ನು ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ಆಧಾರದಿಂದ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಪುರುಷವಾಚಕ	ಲಿಂಗ	ಧಾತು	ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಆಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯ ಏಕ/ಬಹು	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ	ಪು/ಸ್ತ್ರೀ	ತಿನ್ನು	-ಉತ್ತ	-ಏನೆ/ಏವೆ	ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ	ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆ
ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ	ಪು/ಸ್ತ್ರೀ	ತಿನ್ನು	-ಉತ್ತ	-ಇ/ಈರಿ	ತಿನ್ನುತ್ತಿ	ತಿನ್ನುತ್ತೀರಿ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ತಿನ್ನು	-ಉತ್ತ	-ಆನೆ/ಆರೆ	ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ	ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	ತಿನ್ನು	-ಉತ್ತ	-ಆಳೆ/ಆರೆ	ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ	ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ	ತಿನ್ನು	-ಉತ್ತ	-ಅದೆ/ಅವೆ	ತಿನ್ನುತ್ತದೆ	ತಿನ್ನುತ್ತವೆ

೨. ಭೂತಕಾಲ

ಪುರುಷವಾಚಕ	ಲಿಂಗ	ಧಾತು	ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಆಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯ ಏಕ/ಬಹು	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ	ಪು/ಸ್ತ್ರೀ	ತಿನ್ನು	-ದ	-ಎನು/ಎವು	ತಿಂದೆನು	ತಿಂದೆವು
ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ	ಪು/ಸ್ತ್ರೀ	ತಿನ್ನು	-ದ	-ಎ/ಇರಿ	ತಿದೆ	ತಿಂದಿರಿ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ತಿನ್ನು	-ದ	-ಅನು/ಅರು	ತಿಂದನು	ತಿಂದರು
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	ತಿನ್ನು	-ದ	-ಅಳು/ಅರು	ತಿಂದಳು	ತಿಂದರು
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ	ತಿನ್ನು	-ದ	-ಉದು/ಅವು/ ಇತು	ತಂದುದು/ ತಿಂದಿತು	ತಿಂದವು

೩. ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲ

ಪುರುಷವಾಚಕ	ಲಿಂಗ	ಧಾತು	ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಆಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯ ಏಕ/ಬಹು	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ	ಪು/ಸ್ತ್ರೀ	ತಿನ್ನು	-ವ	-ಎನು/ಎವು	ತಿನ್ನುವೆನು	ತಿನ್ನುವೆವು
ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ	ಪು/ಸ್ತ್ರೀ	ತಿನ್ನು	-ವ	-ಎ/ಇರಿ	ತಿನ್ನುವೆ	ತಿನ್ನುವಿರಿ

ಕಾಲಪಲ್ಲಟ

ಒಂದು ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾರೂಪದಿಂದ ಹೇಳುವುದೇ ಕಾಲಪಲ್ಲಟ. ಹೀಗೆ ಕಾಲಪಲ್ಲಟವಾಗುವಾಗ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ವರ್ತಮಾನದ ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವುವು.

ಉದಾ.: ೧.

ವರ್ತಮಾನಕಾಲವು ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

- ಅವನು ಒಳಗೆ ಊಟ ಮಾಡುವನು (ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದಾಗಬೇಕು)
- ಅವಳು ಒಳಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವಳು (ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಎಂದಾಗಬೇಕು)

ಉದಾ.: ೨.

ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲವು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ

- ಅವನು ನಾಳೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ (ಹೋಗುವನು ಎಂದಾಗಬೇಕು)
- ನಾನು ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಬರುತ್ತೇನೆ (ಬರುವೆನು ಎಂದಾಗಬೇಕು)

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿರಿ.

೧. ನವಭಾವ _____

ವೀರಧ್ವನಿಯೇರಬೇಕು;

|| ೧ ||

೨. ಜಾತಿ-ಕುಲ _____

_____ ಗುಡುಗಬೇಕು.

|| ೨ ||

ಆ) ಹೊಸಹಾಡು ಗೀತೆಯನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಹಾಡಿ.

ಪೂರಕ ಓದು

ಅ. ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಣ್ಣಣ್ಣ ರೈ ಅವರ 'ಶತಮಾನದ ಗಾನ' ಕವನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಓದಿ.

೨. ಚಕ್ರಗುಣ

- ದೇವಿದಾಸ

ಪ್ರವೇಶ: “ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಪರಂಪರೆಯು ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಇಲ್ಲಿನ ಜನಜೀವನದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೂರಕ್ಕೆ ಐವತ್ತರಷ್ಟು ತುಂಬಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅನ್ಯದೇಶೀಯ, ಅನ್ಯಪ್ರಾಂತೀಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮೋಹ, ನಾವೀನ್ಯತೆಯ ಮೋಹ ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಸತೊಡಗಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ, ಸ್ವಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಗಮಗಳ ಮೇಲಿನ ಮೋಹ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಅಂಥ ಮೋಹ ಬೆಳೆದು, ಬದನಿಕೆಗಳ ಸಮುದಾಯದಂತೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯ ಜೀವಹಿಂಸೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರಿದು ‘ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದರೆ ಏನು ಬಂತು? ಅರಿವಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಅಂಥ ಅಭಿಮಾನ ಬಂದರೆ, ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ; ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮದರ ಬೆಲೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.”

- ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ

(ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ ತಾಳ)

ಅರಸ ಕೇಳೀತೆರದೊಳಿರೆ ಕಲಿ | ನರನು ಮೂರನೆ ದಿನದಿ ಗಂಗಾ |
ತರಳಗಿದಿರಾಗುತ್ತ ಶರಯುಗ | ಧರಿಸುತೆಂದ
ಹರಿಯೆ ಕೇಳಿ ದಿನದಿ ನಮ್ಮಯ | ಹಿರಿಯರೊಳು ಸಂಗ್ರಾಮ ದೊರಕಿತು |
ಸರಳಿನಿಂದೊಂದಿಸುವ ವೀರ್ಯವ | ಪರಿಕಿಸೆನುತ
ಎನುತ ಗಾಂಡೀವದಲಿ ಪಾರ್ಥನು | ಶರವ ಸಂಧಾನಿಸುತ ಹಿರಿಯರ |
ಚರಣವಂದನೆಯನುತ ಬಿಡಲಾ | ಶರಗಳೆರಡು
ಬಂದು ಭೀಷ್ಮನ ಚರಣದೆಡೆಯಲಿ | ವಂದನೆಯ ಗೆಯ್ಯುತ್ತ ಬೀಳಲು |

(ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ ಝಂಪೆ ತಾಳ)

ಕಂಡು ಗಂಗಾಜಾತನು | ಹರುಷವನು | ಗೊಂಡು ಶರವೆಸೆಯೆ ನರನು ||
ತಂಡತಂಡದ ಶರದಲಿ | ಖಂಡಿಸುತ | ಲಂಡುಸಿದನು ನಗುತಲಿ

(ರಾಗ ಶಂಕರಾಭರಣ ಮಟ್ಟಿತಾಳ)

ತಂದೆಯಳಿದ ದಿವಸದಿಂದ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸಿ | ಇಂದು ಕುರುನೃಪಗೆ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಿ ||
ಒಂದು ಪಸುಳರೊಡನೆ ಕಾದುವುದು ವಿವೇಕವೆ | ಕಂದರುಭಯಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಭೇದವೆ ||
ಎನಲು ಪೇಳ್ವ ಬಾಲಭಾಷೆಯಾಡಬೇಡವೋ | ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮೊಳೆಯ್ದೆ ಹಿರಿದು ದಯವೋ ದುಗುಡವೋ ||
ಎನುವುದಬುಜನಾಭಬಲ್ಲನೇತಕಾ ನುಡಿ | ತ್ರಿಣಯನಿತ್ತ ಶರವ ತೆಗೆದು ಎನ್ನ ಮೇಲ್ದೊಡಿ ||
ಎಂದು ಸಾಯಕಂಗಳೆಚ್ಚಡಭ್ರ ಮುಸಕಲು | ಇಂದ್ರಜಾತನದರ ತರಿದು ಮಗುಳೆ ಕವಿಸಲು ||
ಸೃಂದನದ ಹಯಂಗಳೊದರಲಾಗ ಸೂತನು | ನೊಂದು ಮೂರ್ಛೆಗೊಳಲು ಭೀಷ್ಮ ಬೆರಗುಬಟ್ಟನು ||

ಭಳಿರೆ ಮುರುರೆ ಪಾರ್ಥ ಎನುತ ಸಕಲ ಶಸ್ತ್ರದಿ | ಹಳಚಲಪಜಯವು ಕಿರೀಟಿಗಾಗದಂದದಿ ||
ನಳಿನನಾಭ ರಥವ ನಡೆಸುತಿರಲು ಭೀಷ್ಮನು | ಬಳಲಿ ಹರಿಯ ಗೆಲುವೆನೆಂದು ಕ್ರೋಧಗೊಂಡನು ||

ಪರಶುರಾಮದತ್ತ ಶರವ ತೆಗೆದು ಪೂಡಲು | ಉರಿಯನುಗುಳ್ಳ ಶರವು ಹರಿಯ ಹಣೆಗೆ ನಾಂಟಲು||
ಪೊರಳಿದುವು ತುರಗ ಹನುಮನಳುಕೆ ಸ್ಯಂದನ | ತಿರುಗಲಸುರಹರನ ನೊಸಲು ಬಿರಿದುದಾಕ್ಷಣ ||

ವಾ|| ನೊಸಲೊಡೆದು ರಕ್ತಸೂಸಲು ದೃಗುದ್ವಯದಿ ಕಿಡಿ |
ಮಸಗಲೊಡಗಿದು ಘನರೋಷದಿಂ ಕುರುಬಲವ |
ನಸಿಯರೆದು ಭೀಷ್ಮನ ವಿಭಾಡಿಸುವೆನೀರೇಳು ಜಗವೆರಸಿ ಶತಕೋಟಿಯ ||
ಬಿಸಜಪೀಠ ಮಹೇಶ ಶಕ್ತ ವೈವಸ್ವತರ್ |
ಮುಸುಕಿದರು ಬಿಡನೆಂದು ಗರ್ಜಿಸುತ ವಾಘೆಯಂ |
ಬಿಸುಟು ಚಕ್ರವ ಕೊಂಡು ಧುಮಿಕ್ಕಲಾಗ ಚತುರ್ದಶಭುವನ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು |

ಭಾ|| ಹರಿಯ ಖಾತಿಯ ತಡೆವರಾರೆಂ |
ದೆರಡು ಬಲ ಬೆರಗಾಗಿ ಕಣ್ ಮು |
ಚ್ಚಿರಲು ಭೀಷ್ಮನು ಬೆದರಿ ರಥದಿಂದಿಳಿದು ನಡೆತಂದು ||
ದುರಿತವನ ದಾವಾಗ್ನಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ |
ವರ ಮುಕುಂದ ಮುರಾರಿ ಜಯವೆನು |
ತೆರಗಿ ಮಗುಳೆದ್ದಚ್ಯುತನ ಮೃದುಕರವ ಪಿಡಿದೆಂದ

(ರಾಗ ಮಧುಮಾಧವಿ ಏಕತಾಳ)

ಶ್ರೀಮನೋಹರ ಸ್ವಾಮಿ ಪರಾಕು | ಪ್ರೇಮದೊಳೆನ್ನಯ ಮಾತ ಲಾಲಿಸಬೇಕು ||

ಎನ್ನಯ ಕಂಠವನಿರಿಯಲು ಚಕ್ರವ | ಚೆನ್ನಯ ಕೈಯಲಿ ಪಿಡಿದಿಹೆಯ ||
ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಸೇವಕ ಜಯವ ಪಾಲಿಸಿ ಲೋಕ |
ವನ್ನು ರಕ್ಷಿಪ ದೇವ ಮಹಾನುಭಾವ || ಶ್ರೀಮನೋಹರ

ಇಂದಿರೇಶನೆ ನಾನು ಇವರ ಜಗಳವನ್ನು | ನಿಂದು ಈಕ್ಷಿಸಲಾರೆ ತಿಳಿದು ಕಣ್ಣಾರೆ |
ಎಂದಾದರೀ ಕಾಯ ಎರವಿನೊಡವೆ ಜೀಯ |
ಇಂದೇ ಪೋಗಲಿ ತೀರ್ಚು ಚಕ್ರವನೆಚ್ಚು | ಶ್ರೀಮನೋಹರ

ಎನಗೆ ನಗೆಯು ಬಂತು ನಿನ್ನ ಕಂಡಿಂತು | ತೃಣವ ಮುರಿವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯು ಬೇಕೆ ||
ಘನವಾಯ್ತು ಚಕ್ರವ ಕಳುಹಿಸೆನ್ನಯ ರೋಮ |
ವನು ಕಡಿದರೆ ನಾನು ಶರಣನೆ ನಿನಗೆ || ಶ್ರೀಮನೋಹರ

ಭಾ|| ಎನಲು ಕಿರುನಗೆಗೂಡಿ ಚಕ್ರವ |
ದನುಜದಲ್ಲಣ ಮುಚ್ಚಿ ವರಸ್ಯಂ |

ದನವನೇರಿ ಕಿರೀಟಿಗಭಯವನೀಯಲಚ್ಚುತನ ||
ಹಣೆಯ ರಕುತವನೊರೆಸಲೀ ಪರಿ |
ರಣದಿ ಸಂದುದು ದಿವಸವೊಂಭ |
ತ್ತನೆಯ ನಿಶಿಯಲಿ ಭೀಷ್ಮನುರುಬೆಗೆ ಯಮಜ ಚಿಂತಿಸಿದ ||

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯ 'ಕೃಷ್ಣ ಸಂಧಾನ-ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ' ದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿ ದೇವಿದಾಸ. ಕವಿಚರಿತಕಾರರು ಇವರ ಕಾಲ ಸುಮಾರು 1800 ಎಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆ, ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ, ಚಿತ್ರಸೇನ ಕಾಳಗ, ದ್ರೌಪದಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಅಭಿಮನ್ಯು ಕಾಳಗ ಇವು ಇವರ ಕೃತಿಗಳು. ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಮಾತು: "ಪಾದಜನ್ಯಸೆ ವರ್ಣದಲಿ".

ದೇವಿದಾಸನ 'ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ' ಕ್ಕೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವೇ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ. ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಕೂಟ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟ ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಮನಾಗಿ ಒಗ್ಗುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಕವಿಯ ಅದ್ಭುತ ರಂಗಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ನಿದರ್ಶನ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿದ್ವಾಂಸ ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿಯವರು ದೇವಿದಾಸನ 'ಕೃಷ್ಣ ಸಂಧಾನ: ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗ' ಎಂಬ ಮೌಲಿಕವಾದ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಶಯ

'ಚಕ್ರಗಹಣ'ವು ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದ ಮೂರನೆಯ ದಿನದ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನು 'ಪಿಡಿಸುವೆ ಮುರಾರಿಯ ಸುದರ್ಶನವೆ' ಎಂದು ಶಪಥ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದುದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಾನು ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ಮೂರನೆಯ ದಿನದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನ ಶಪಥವು ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಪಾರ್ಥನ ಸಾರಥಿಯಾದಾಗ 'ಶರಣರಲಿ ಮಗುಳೆಂತು ದಯವೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಗೆ' ಎಂದು ಕವಿ ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದ. ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಚಕ್ರಗಹಣ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಸರಳಿನಿಂದೊಂದಿಸುವೆ	-	ಸರಳು-ಬಾಣ, ಒಂದಿಸುವೆ - ವಂದಿಸುವೆ
ಪರಿಕಿಸು	-	ಪರೀಕ್ಷಿಸು, ನೋಡು.
ಅಳವಿ	-	ಯುದ್ಧ
ಪಸುಳರು	-	ಹಸುಳೆಯರು

ಐದೆ

- 1) ಪಾದಪೂರಣದ ಅವ್ಯಯ
- 2) ಐದು-ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಐದು ಜನ ಪಾಂಡವರೇ ನನಗೆ ಮುಖ್ಯ
- 3) ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಗಮನ, ನಿಮ್ಮ ಕುರಿತು ನನ್ನ ಗಮನ ಹಿರಿದಾಗಿ
ದಯವೋ, ದುಗುಡವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ತಿಳಿದಿರುವನು.

ತ್ರಿಣಯ

- ತ್ರಿನೇತ್ರ, ಈಶ್ವರ

ಸಾಯಕಂಗಳೆಚ್ಚಡಬ್ಬ

- ಸಾಯಕ-ಬಾಣ, ಎಚ್ಚು- ಪ್ರಯೋಗಿಸು, ಅಭ್ರ- ಆಕಾಶ

ಹಳಚು

- ರಭಸದಿಂದ ತಾಗು, ಅಪ್ಪಳಿಸು

ಸ್ಯಂದನ

- ರಥ

ದೃಗುದ್ವಯ

- ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು

ಔಡಗಿದು

- ಔಡು-ಅವುಡು, ಅಗಿದು-ಕಚ್ಚಿ, ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು

ಅಸಿಯರೆ

- ಅರೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಜಜ್ಜು

ಬಿಸಜಪೀಠ

- ಬಿಸಜ-ಕಮಲ, ಪೀಠ-ಆಸನ, ಕಮಲಾಸನ=ಬ್ರಹ್ಮ

ವಾಘ

- ಕಡಿವಾಣ

ಎರವಿನೊಡನೆ

- ಬಾಡಿಗೆಯ ವಸ್ತು

ತೀರ್ತು

- ತೀರಿಸು

ಉರುಬೆ

- ರಭಸ, ಅರ್ಭಟ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಪಾರ್ಥನು ಬಾಣದಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ವಂದಿಸಿದನು?
೨. ಭೀಷ್ಮರು ಎದುರಾದಾಗ ಪಾರ್ಥನು ಏನೆಂದು ಕೇಳಿದನು?
೩. ಪರಶುರಾಮರಿಂದ ಶರವನ್ನು ಪಡೆದವರು ಯಾರು?
೪. ಕೃಷ್ಣನು ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದಾಗ ಏನಾಯಿತು?

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಭೀಷ್ಮರು ಕ್ರೋಧಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವೇನು?
೨. ಭೂಮಿಯ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಣವುಂಟಾಯಿತು. ಏಕೆ?
೩. ಕೃಷ್ಣನ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಮನು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದನು?
೪. ಭೀಷ್ಮರು ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಹಿಡಿದು ಏನೆಂದು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡರು?

ಇ) ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. “ಉಭಯ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಭೇದವೆ”
೨. “ಚತುರ್ದಶಭುವನ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು”

೨. “ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಪ ದೇವ ಮಹಾನುಭಾವ”

೪. “ತೃಣವ ಮುರಿವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯು ಬೇಕೆ”

ಈ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ೮-೧೦ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

೧. ಕುಪಿತನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಭೀಷ್ಮರು ಸಂತೈಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಪಾರ್ಥ-ಭೀಷ್ಮರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಶರಸಂವಾದವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ, ಗಣ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಛಂದಸ್ಸಿನ ಹೆಸರು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ನೊಸಲೊಡೆದು ರಕ್ತಸೂಸಲು ದೃಗುದ್ವಯದಿ ಕಿಡಿ |

ಮಸಗಲೊಡಗಿದು ಘನರೋಷದಿಂ ಕುರುಬಲವ |

ನಸಿಯರೆದು ಭೀಷ್ಮನ ವಿಭಾಡಿಸುವೆನೀರೇಳು ಜಗವೆರಸಿ ಶತಕೋಟಿಯ ||

೨. ಎನಲು ಕಿರುನೆಗೆಗೂಡಿ ಚಕ್ರವ |

ದನುಜದಲ್ಲಣ ಮುಚ್ಚಿ ವರಸ್ಯಂ |

ದನವನೇರಿ ಕಿರೀಟಗಭಯವನೀಯಲಚ್ಚುತನ ||

ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗು

ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವವಾದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ಶಬ್ದಗಳು ಭಿನ್ನ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಮಯ - ಎರಡನ್ನೂ ನಾವು “ಟೈಮ್” ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದರೂ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

(೧) ಇದೊಂದು ಕಾಲಾತೀತ ತತ್ವ (ಈ ವಿಚಾರವು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಸ್ತುತ. ಇದು ಹಳೆಯದು ಎನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ)

(೨) ಅವರು ಕಾಲವಾದರು (ಅವರು ತೀರಿಕೊಂಡರು / ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು)

(೩) ಅವರ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಕಾಲವೇ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತದೆ (ಮುಂದೆ ಎಂದಾದರೂ ಅವರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ಮೋಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ)

(೪) ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು (ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ)

- ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾವು ಸಮಯ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

(೫) ಆತ ಸಮಯಸಾಧಕ (ಆತ ತನ್ನ ಲಾಭವನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡುತ್ತಾನೆ)

(೬) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಮಯವು ಬಹಳ ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದು

(೭) ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಸಮಾಯಾಸಮಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲ (ದೇವರನ್ನು ಯಾವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಾದರೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬಹುದು)

- ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಎಂಬ ಪದಬಳಕೆ ಅಷ್ಟು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯವು ಎನ್ನಿಸಿದರೂ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಕೊಡುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಹಳಗನ್ನಡದ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ವಿಭಕ್ತಿ	ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳು	ಪ್ರತ್ಯಯ ಹಳಗನ್ನಡ	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಪ್ರಥಮಾ	ಕರ್ತೃರ್ಥ	~ಮ್	ಅರಸಂ	ಅರಸರ್
ದ್ವಿತೀಯಾ	ಕರ್ಮಾರ್ಥ	~ಅಮ್	ಅರಸನಂ	ಅರಸರಂ
ತೃತೀಯಾ	ಕರಣಾರ್ಥ	~ಇಮ್, ~ಇಂದಂ, ~ಇಂದೆ	ಅರಸನಿಂ ಅರಸನಿಂದಂ ಅರಸನಿಂದೆ	ಅರಸರಿಂ ಅರಸರಿಂದಂ ಅರಸರಿಂದೆ
ಚತುರ್ಥೀ	ಸಂಪ್ರದಾನ	~ಗೆ, ~ಕೆ, ~ಕ್ಕೆ	ಅರಸಂಗೆ	ಅರಸರ್ಗೆ
ಪಂಚಮೀ	ಅಪಾದಾನ	~ಅತ್ತಣಿಂ ~ಅತ್ತಣಿಂದಂ	ಅರಸನತ್ತಣಿಂ ಅರಸನತ್ತಣಿಂದಂ	ಅರಸರತ್ತಣಿಂ ಅರಸರತ್ತಣಿಂದಂ
ಷಷ್ಠೀ	ಸಂಬಂಧ	~ಅ	ಅರಸನ	ಅರಸರ
ಸಪ್ತಮೀ	ಅಧಿಕರಣ	~ಒಳ್	ಅರಸನೊಳ್	ಅರಸರೊಳ್

ಪೂರಕ ಓದು

೧. ಯಕ್ಷಗಾನ 'ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ'ದ ಆಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ವಿಡಿಯೋಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

೪. ಬಲಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ

[ಹಳಗನ್ನಡ ಪದ್ಯ]

- ಜನ್ನ

ಪ್ರವೇಶ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ನ ಕವಿಯದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಹೆಸರು. ಈತನ ಕಾಲ ಪ್ರಸಕ್ತ ಶಕ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಎಂಬುದು ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರ ಅಭಿಮತ. ಲೌಕಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಎರಡನ್ನೂ ಯಶೋಧರಚರಿತೆ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂಸೆ ಮಾನವನನ್ನು ದಾನವನನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿರಲಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವುದೂ ಘೋರ ಪಾಪ. ಇದು ಜನ್ನಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೂ ಕಾಡದೇ ಬಿಡದು. ಅಹಿಂಸಾ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ ಎಂಬ ನಿತ್ಯಸತ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಾದ ಅಭಯರುಚಿ, ಅಭಯಮತಿಯರ ಮೂಲಕ ಜನ್ನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಮಾರಿದತ್ತ ರಾಜನನ್ನು ಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗದಿಂದ ವಿಮುಖವಾಗುವಂತೆ (ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವಂತೆ) ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದೇ ಪ್ರಕೃತ ಪದ್ಯಭಾಗದ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯ.

ಆನಭಯರುಚಿಕುಮಾರನೆ

ಈ ನೆಗಟ್ಟಿದ್ಭಯಮತಿಯುಮೀ ಅಕ್ಕನೆ ದಲ್

ನಾನಾ ವಿಧ ಕರ್ಮದಿನಿ

ನ್ನೇನಂ ನೀನ್ ಕೇಳ್ವೆ ಮಾರಿದತ್ತನೃಪೇಂದ್ರಾ

|| ೧ ||

ಗುರುವಿಂದು ಬೆಸಸೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ

ಬರುತಿರೆ ಪಿಡಿತಂದರೆಮ್ಮನಾ ದೆಸೆಗೆ ಭಯಂ

ಪುರುಳಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕೇಡಂ

ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿ ಕರುಣದಿಂದೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿದಪೆಂ

|| ೨ ||

ಸಂಕಲ್ಪಹಿಂಸೆಯೊಂದಣಿ-

ಳಾಂ ಕಂಡೆಂ ಭವದ ದುಃಖಮುಂಡೆಂ ನೀನ್ ನಿಃ

ಶಂಕತೆಯಿನಿನಿತು ದೇಹಿಗ -

ಳಂ ಕೊಂದಪೆ ನರಕದೊಳ್ ನಿವಾರಣೆವಡೆವಯ್

|| ೩ ||

ಎಂದ ನುಡಿ ನೆರೆದ ಜೀವಕ -

ದಂಬಂಗಳ್ಲಭಯಮೆಂಬ ಡಂಗುರದವೊಲೊ-

ಪ್ಪಂಬಡೆಯೆ ಮಾರಿದತ್ತನೃ-

ಪಂ ಬಿಲ್ಲುಂ ಬೆಳಗುಮಾದನುದ್ವೇಗಪರಂ

|| ೪ ||

ಆ ಚಂಡಮಾರಿ ಲೋಚನ
ಗೋಚರತನುವಾಗಿ ಕುವರನಂ ಬಂದಿಸಿ ನೀ-
ನಾಚಾರ್ಯನೆಯೆಂದಿಂತಿರೆ
ಸೂಚಿಸಿದಳ್ ನೆರೆದ ಜಾತ್ರೆ ನೆಹಿ ಕೇಳ್ವನೆಗಂ

|| ೫ ||

ಪ್ರಜೆಯೆಲ್ಲಂ ಜಲಗಂಧ
ಸ್ವಜ ತಂಡುಲ ಧೂಪ ದೀಪ ಚರು ತಾಂಬೂಲ
ವ್ರಜದಿಂ ಪೂಜಿಸುವುದು ಜೀ-
ವಜಾತದಿಂದೆನಗೆ ಬಲಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ

|| ೬ ||

ಎಂದು ತಿರೋಹಿತೆಯಾದೊಡೆ
ತಂದಿರಿಸಿದ ಜೀವರಾಶಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ ಜನಾ-
ನಂದನರಂ ತನ್ನನುಜೆಯ
ನಂದನರಂ ಮಾರಿದತ್ತವಿಭು ಲಾಲಿಸಿದಂ

|| ೭ ||

ಗುಡುಗುಡನೆ ಸುರಿವ ಕಣ್ವಿನಿ-
ಯೊಡವಂದಶುಭಕ್ಕೆ ಮಂಗಲಸ್ಥಾನಮನಂ
ಮೊಡರಿಸೆ ಸೋದರಶಿಶುಗಳ-
ನೊಡಲೊಳ್ ಮಡಗುವಿನಮಪ್ಪಿ ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ಯಂ

|| ೮ ||

ತಾನಂದುವರೆಗಮೊದವಿಸಿ-
ದೇನಂಗಳ್ಳಿ ಕುಸುಮದತ್ತಂಗೆ ಧರಿ-
ತ್ರೀನಾಥಪದವಿಯಂ ಕೊ-
ಟ್ಟಾ ನರಪತಿ ಬಟಿಕ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

|| ೯ ||

ಕೆಲಕಾಲಮುಗ್ರತಪಮಂ
ಸಲಿಸಿ ಸಮಾಧಿಯೊಳೆ ಮುಡಿಪಿ ಮೂಱನೆಯ ದಿವಂ
ನೆಲೆಯಾಗೆ ಮಾರಿದತ್ತಂ
ಕಲಿಯಂ ಮೂದಲಿಸಿದಂತೆ ದೇವನೆ ಆದಂ

|| ೧೦ ||

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಜನ್ಮ ಹಳೇಬೀಡು ಪ್ರಾಂತದ ಕವಿ (ಸಾ. ಶ. ೧೨೨೫) ಹೊಯ್ಸಳರ ಬಲ್ಲಾಳನಿಂದ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಭಿಧಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಈತ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ, ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಮುಕುರ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕರ್ತೃ. ನರಸಿಂಹ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದಂಡಾಧಿಪತಿಯೂ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಜೈನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಜನ್ಮ ಅಹಿಂಸಾ ತತ್ವವನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದೇಶ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಕವಿ.

ಆಶಯ

ಅಹಿಂಸೆ-ಹಿಂಸೆಯ ಮೇಲೆ, ಧರ್ಮ-ಅಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ, ನ್ಯಾಯ-ಅನ್ಯಾಯದ ಮೇಲೆ, ನೀತಿ-ಅನೀತಿಯ ಮೇಲೆ ಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಲೋಕದ ಆಶಯ. ಈ ಆಶಯಕ್ಕನುಸಾರ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸದಾ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮೈ ಮರೆತರೂ ಅಮೃತಮತಿಯಂತೆ ನಾಯಕ ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದೀತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ..... ಮನಸಿಜನ ಮಾಯೆ ವಿಧಿವಿಲಸನದ ನೆರಂಬಡೆಯೆ ಕೊಂದು ಕೂಗದೆ ನರರಂ ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸುರು ಬಿಡುವಂತಾಗುವುದು.

* * *

ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಲಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ ನಿಗದಿತ ಪದ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಹೊರತಂದಿರುವ ತೆಕ್ಕುಂಜೆ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ ಅವರ ಸಂಪಾದನಾ ಗ್ರಂಥ ಜನ್ನ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಶೋಧರಚರಿತೆ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

ಪದ ವಿಂಗಡಣೆ

ಪದ್ಯ-೧.

ಆನ್ + ಅಭಯ ರುಚಿ ಕುಮಾರನೆ, ನೆಗಟ್ಟು (ಳ್ಳು) + ಇರ್ದ್ + ಅಭಯಮತಿಯುಮ್ + ಈ ಅಕ್ಕನೆ ದಲ್, ನಾನಾ ವಿಧ ಕರ್ಮದಿನ್ + ಇನ್ + ಏನಂ ನೀನ್ ಕೇಳ್ವೆ ಮಾರಿದತ್ತ ನೃಪ + ಇಂದ್ರಾ

ಪದ್ಯ-೨. ಗುರು + ಇಂದು ಬೆಸಸೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತ + ಇರೆ ಪಿಡಿತಂದರ್ + ಎಮ್ಮನ್, ಆ + ದೆಸೆಗೆ ಭಯಂ ಪುರುಳ್ + ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕೇಡಂ + ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿ ಕರುಣದಿಂದೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿದಪೆಂ

ಪದ್ಯ-೩. ಸಂಕಲ್ಪಹಿಂಸೆ + ಒಂದಜಿಹಾ(ರೊ)ಳ್ + ಆಂ ಕಂಡೆಂ ಭವದ ದುಃಖಮಂ + ಉಂಡೆಂ, ನೀನ್ ನೀಶಂಕೆಯಿನ್ + ಇನಿತು ದೇಹಿಗಳಂ ಕೊಂದಪೆ ನರಕದೊಳ್ ನಿವಾರಣೆ + ಪಡೆವಯ್

ಪದ್ಯ-೪. ಎಂದ ನುಡಿ ನೆರೆದ ಜೀವ ಕದಂಬಂಗಳ್ಗೆ + ಅಭಯಮ್ + ಎಂಬ ಡಂಗುರದವೊಲ್ + ಒಪ್ಪಂ + ಪಡೆಯೆ ಮಾರಿದತ್ತ ನೃಪಂ ಬಿಲ್ಲುಂ + ಬೆಹ(ರ)ಗುಮ್ + ಆದನ್ + ಉದ್ದೇಗಪರಂ

ಪದ್ಯ-೫. ಆ ಚಂಡಮಾರಿ ಲೋಚನ ಗೋಚರತನು + ಆಗಿ ಕುವರನಂ ಬಂದಿಸಿ, ನೀನ್ + ಆಚಾರ್ಯನ್ + ಎಂದು + ಇಂತು + ಇರೆ ಸೂಚಿಸಿದಳ್ ನೆರೆದ ಜಾತ್ರೆ ನೆಹಿ (ರೆ) + ಕೇಳ್ವೆ + ಇನೆಗಂ

ಪದ್ಯ-೬. ಪ್ರಜೆ + ಎಲ್ಲಂ ಜಲಗಂಧ, ಸ್ರಜ ತಂಡುಲ, ಧೂಪದೀಪ, ಚರು ತಾಂಬೂಲವ್ರಜದಿಂ ಪೂಜಿಸುವುದು ಜೀವಜಾತದಿಂದ + ಎನಗೆ ಬಲಿಯನ್ + ಇತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ

ಪದ್ಯ-೭. ಎಂದು ತಿರೋಹಿತೆ + ಆದೊಡೆ, ತಂದು + ಇರಿಸಿದ ಜೀವರಾಶಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ, ಜನ + ಆನಂದನರಂ ತನ್ನ + ಅನುಜೆಯ + ನಂದನರಂ ಮಾರಿದತ್ತ ವಿಭು ಲಾಲಿಸಿದಂ

ಪದ್ಯ-೮. ಗುಡುಗುಡನೆ ಸುರಿವ ಕಣ್ + ಪನಿಯ + ಒಡ + ಬಂದ + ಅಶುಭಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಸ್ನಾನಮನ್
+ ಅಂದು + ಒಡರಿಸೆ ಸೋದರಶಿಶುಗಳನ್ + ಒಡಲೊಳ್ ಮಡಗುವಿನಮ್ + ಅಪ್ಪಿ
ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ಯಂ

ಪದ್ಯ-೯. ತಾನ್ + ಅಂದುವರೆಗಮ್ + ಒದವಿಸಿದ + ಏನಂಗಳ್ಗೆ + ಅಳ್ಳಿ ಕುಸುಮದತ್ತಂಗೆ
ಧರಿತ್ರೀನಾಥ ಪದವಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು + ಆ ನರಪತಿ ಬಟಿ(ಳಿ)ಕ ದೀಕ್ಷೆಯಂ
ಕೈಕೊಂಡಂ

ಪದ್ಯ-೧೦. ಕೆಲಕಾಲಮ್ + ಉಗ್ರತಪಮಂ ಸಲಿಸಿ ಸಮಾಧಿಯೊಳೆ ಮುಡಿಪಿ ಮೂಱ(ರ)ನೆಯ
ದಿವಂ ನೆಲೆ + ಆಗೆ ಮಾರಿದತ್ತಂ ಕಲಿಯಂ ಮೂದಲಿಸುವಂತೆ ದೇವನೆ + ಆದಂ

ಪೂರ್ವಕತೆ

ರಾಜಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣ. ಅದರ ದೊರೆ ಮಾರಿದತ್ತ. ಆ ಪುರದಲ್ಲಿ ಚಂಡಮಾರಿಯ
ದೇವಾಲಯವಿತ್ತು. ಆಶ್ವಯುಜ ಹಾಗೂ ಚೈತ್ರ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳು ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸಿ
ದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಮಾರಿಗೆ ಬಲಿ
ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರುವಂತೆ ಮಾರಿದತ್ತ, ತಳಾರ ಚಂಡಕರ್ಮನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ.
ಅವನು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯ ಮುನಿಗಳೊಡನೆ ಆ ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಎಳೆವಯಸ್ಸಿನ
ಸಹೋದರ ಸಹೋದರಿಯರಾದ ಅಭಯರುಚಿ ಮತ್ತು ಅಭಯಮತಿಯರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದ. ಮಾ-
ರಿಯ ಮನೆಯ ಭಯಂಕರ ದೃಶ್ಯದಿಂದ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಧೈರ್ಯ,
ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾದ ಮಾರಿದತ್ತ ಅವರನ್ನು ಬಲಿಕೊಡದೆ ಅವರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು
ತಿಳಿಯ ಬಯಸಿದ. ಅಭಯರುಚಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ.

ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ರಾಜಕುಮಾರ ಯಶೋಧರ. ತಂದೆ ಯಶೌಘ, ತಾಯಿ ಚಂದ್ರಮತಿ, ಪತ್ನಿ
ಅಮೃತಮತಿ. ಯಶೋಧರ ಅಮೃತಮತಿಯರು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದರು. ಅತ್ಯಂತ
ಚೆಲುವ, ಸುಂದರ, ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತ ಹಾಗೂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತನಾದ ಯಶೋಧರನ ಪತ್ನಿ
ಅಮೃತಮತಿಯು ಕುರುಪಿಯಾದ ಅಷ್ಟಾವಂಕ ಮಾವಟಗನ ಗಾನ ಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು
ಪತಿಗೆ ದೋಹ ಬಗೆಯುವಳು. ಪತ್ನಿಯ ಹೇಯಕೃತ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಯಶೋಧರ ಅತ್ಯಂತ
ಖಿನ್ನನಾಗುವನು. ತಾಯಿ ಚಂದ್ರಮತಿ ದೇವಿ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಗ ಮನಸ್ಸಿನ ಖಿನ್ನತೆಗೆ
ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗದೆ ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿ ದುಸ್ವಪ್ನವೊಂದನ್ನು ಕಂಡದ್ದಾಗಿ ಹೇಳುವನು. ಸ್ವಪ್ನದೋಷ
ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪದೇ ತಾಯಿಯ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ
ಕೋಳಿಯೊಂದನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲು ಒಪ್ಪುವನು. ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅದರೊಳಗೆ
ಅಡಗಿದ್ದ ಬೆಂತರವೊಂದು ಕೂಗಿ ಅಸುನೀಗಿತು. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೂ ಖಿನ್ನನಾದ ಯಶೋಧರ,
ಮಗನಾದ ಯಶೋಮತಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ಕಾಡಿಗೆ ತಪಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಅನುವಾಗುವನು. ವಿಷಯ ತಿಳಿದ
ಅಮೃತಮತಿಯು, ಗಂಡ ಹಾಗೂ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ವಿಷವಿಕ್ಕಿ ಕೊಲ್ಲುವಳು.

ಸತ್ತ ಯಶೋಧರ-ಚಂದ್ರಮತಿಯರು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನವಿಲು-ನಾಯಿ,
ಹಾವು-ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಮೀನು-ಮೊಸಳೆ, ಆಡು-ಹೋತ ಮತ್ತು ಕೋಣ-ಹೋತಗಳಾಗಿ ಕಡೆಗೆ

ಕೋಳಿ-ಪಿಳ್ಳೆಗಳಾಗಿ ಜನಿಸುವರು. ಒಮ್ಮೆ ಅಕಂಪನ ಮುನಿಯ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೋಳಿಗಳು ಜ್ಞಾತಿಸ್ಮರಗಳಾಗಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಹರ್ಷದಿಂದ ಕಲಿತಾಗ, ವನವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಯಶೋಮತಿಯ ಬಾಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವವು. ಬಳಿಕ ಯಶೋಮತಿಯ ಪತ್ನಿ ಕುಸುಮಾವಳಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವವು. ಆ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳೇ ಅಭಯರುಚಿ ಮತ್ತು ಅಭಯಮತಿ. ಅವರು ಮುಂದೆ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ನೆಗಟ್ಟ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ; ಬೆಸಸೆ-ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಲು (ಬೆಸನೆ + ಆಜ್ಞೆ); ಪಿಡಿ-ಹಿಡಿ; ದೆಸೆ-ಬಗ್ಗೆ; ಪುರುಳ್-ಸ್ವಲ್ಪ; ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿ-ಆಲೋಚಿಸಿ; ತಲ್ಲಣ-ತಳಮಳ; ಭವ-ಜನ್ಮ; ನಿಶ್ಶಂಕೆ-ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದ, ಭಯವಿಲ್ಲದ; ನಿವಾರಣೆ-ಪರಿಹಾರ; ಕದಂಬ-ಸಮೂಹ; ಬೆಜ(ರ)ಗು-ವಿಸ್ಮಯ; ಲೋಚನ-ಕಣ್ಣು; ಗೋಚರ-ಕಾಣು; ಬಂದಿಸಿ-ನಮಸ್ಕರಿಸಿ(ವಂದಿಸಿ); ನೆರೆದ-ಸೇರಿದ; ನೆಜಿ(ರೆ)-ಚೆನ್ನಾಗಿ; ಸ್ರಜ-ಹೂಮಾಲೆ; ತಂಡುಲ-ಅಕ್ಕಿ; ಚರು-ಹವಿಸ್ಸು; ವ್ರಜ-ಸಮೂಹ; ತಿರೋಹಿತ-ಮಾಯವಾಗು; ಅನುಜೆ-ಸಹೋದರಿ; ವಿಭು-ಪ್ರಭು; ಲಾಲಿಸು-ಮುದ್ದಿಸು; ಒಡರಿಸೆ-ಉಂಟಾಗಲು; ಮಡಗು-ಅಡಗಿಸು; ಏನಂಗಳ್-ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳು; ಅಳ್ಳಿ-ನಾಚಿ; ದಿವಂ-ಸ್ವರ್ಗ; ಕಲಿ-ಕಲಿಪುರುಷ; ಮೂದಲಿಸು-ಹಂಗಿಸು

ಪರ್ಯಾಧಾರ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಕುಸುಮಾವಳಿ: ಯಶೋಮತಿಯ ಪತ್ನಿ, ಅಭಯಮತಿ ಮತ್ತು ಅಭಯರುಚಿಯರ ತಾಯಿ.

ಅಭಯರುಚಿ: ಕುಸುಮಾವಳಿಯ ಪುತ್ರ. ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯ. ಮಾರಿದತ್ತನ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಧೀರಕುಮಾರ.

ಅಭಯಮತಿ: ಅಭಯರುಚಿಯ ಸಹೋದರಿ. ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯೆ. ಸೋದರ ಅಭಯರುಚಿಯ ಜತೆಗೂಡಿ ಮಾರಿದತ್ತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿದವಳು.

ಸಂಕಲ್ಪಹಿಂಸೆ: ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಯೋಚಿಸುವುದು ಮಹಾಪಾಪ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯುಂಟು. ಯಶೋಧರ ಮಹಾರಾಜ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಚಂದ್ರಮತಿಯ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪದೆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲು ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪರೋಕ್ಷ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೂ (ಮೌನಂ ಸಮ್ಮತಿ ಲಕ್ಷಣಂ) ಸಂಕಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯೇ.

ಮಾರಿದತ್ತ: ರಾಜಪುರ ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸು. ಹಿಂಸೆ ಇವನಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಬಾಲಕರಾದ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಯರ ನಿರ್ಭಯದ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಚಕಿತಗೊಂಡು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ.

ಕಲಿಪುರುಷ: ಕಲಿಯುಗದ ಅಧಿಪತಿ, ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೊನೆಯ (ಹತ್ತನೆಯ) ಅವತಾರ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ

೧. ಅಭಯರುಚಿಯ ಸಹೋದರಿಯ ಹೆಸರೇನು?
೨. ಅಭಯರುಚಿ ಮತ್ತು ಅಭಯಮತಿಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುದು ಯಾವಾಗ?
೩. ಕುಸುಮದತ್ತನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರೇನು?
೪. ಮಾರಿದತ್ತ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದನು?

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ

೧. ಅಭಯರುಚಿ ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವೇನು?
೨. ಮಾರಿದತ್ತ ಏಕೆ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾದನು?
೩. ಚಂಡಮಾರಿ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದು ಏನು?
೪. ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಹೊಡೆದುದರಿಂದ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮವೇನು?

ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು/ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ

೧. ಅಭಯರುಚಿ ಮಾರಿದತ್ತನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಅಭಯರುಚಿಯ ಮಾತುಗಳು ಮಾರಿದತ್ತನ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
೩. ಮಾರಿದತ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
೪. ಅಭಯರುಚಿ ಮತ್ತು ಮಾರಿದತ್ತರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವಿರಿ? ಏಕೆ ?

ಈ. ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. “ಕರುಣದಿಂದೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿದಪೆಂ”
೨. “ಬಲಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ”
೩. “ನರಕದೊಳ್ ನಿವಾರಣೆವಡೆವಯ್”
೪. “ದೇವನೆ ಆದಂ”

ಉ. ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದದಿಂದ ತುಂಬಿ

೧. ಅಭಯರುಚಿಯ ಸಹೋದರಿಯ ಹೆಸರು _____
೨. ಅಭಯರುಚಿ ಮತ್ತು ಅಭಯಮತಿಯರನ್ನು _____ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಸೆರೆಹಿಡಿದರು.

೩. ಬಲಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ ಪದ್ಯದ ಆಕರ _____

೪. ಮಾರಿದತ್ತ _____ ದೇವನಾದನು.

೧೦. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಪದವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ರನ್ನ	ಜನ್ನ	ಹರಿಹರ	ಪೊನ್ನ
೨. ನೃಪೇಂದ್ರ	ದೊರೆ	ನೃಪ	ನರಪತಿ
೩. ಗುರುವಿಂದು	ಹಿಂಸೆಯೊಂದರೊಳ್	ಬರುತಿರೆ	ಪ್ರಜೆಯೆಲ್ಲಂ
೪. ಅನಂತಪುರಾಣ	ಯಶೋಧರಚರಿತೆ	ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ	ಅನುಭವಮುಕುರ

ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗು

ಮಂದಿ ಮತ್ತು ಜನ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅವು ಭಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ,

(೧) ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಹಬ್ಬವನ್ನಾಚರಿಸಿದರು.

(೨) ಸಿರಿಯೆಂಬುದೊಂದು ಸಂತೆಯ ಮಂದಿ ಕಂಡಯ್ಯಾ. (ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನ)

(೩) ಅವರು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಜನ.

(೪) ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಾಳು ಉತ್ತಮವಾಗುವುದೆಂದು?

- ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಮತ್ತು ಮಂದಿ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ನೋಡಿ. ಅವು ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ, ಆದರೆ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವ ಪದಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಮಾತ್ರಾಣ :

ಮಾತ್ರೆ : ಛಂದಶ್ಛಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಂಬುದು ಕಾಲವನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಮಾನ. ಒಂದು ಹ್ರಸ್ವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಕಾಲವೇ ಒಂದು ಮಾತ್ರಾಕಾಲ. ಮಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಅವೇ ಲಘು ಮತ್ತು ಗುರು.

ಲಘುವನ್ನು 'ಲ' ಎಂತಲೂ ಗುರುವನ್ನು - ಎಂತಲೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವುದು. ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬಹುದಾದ ಅಕ್ಷರವೇ ಲಘು. ಲಘುವಿನ ಬೆಲೆ ಒಂದು (೧)

ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತ್ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬಹುದಾದ ಅಕ್ಷರವೇ ಗುರು. ಗುರುವಿನ ಬೆಲೆ ಎರಡು (೨)

ಗುರು ಎನಿಸುವ ಅಕ್ಷರಗಳು :

	- ಲ	- ಲ ಲ - ಲ - ಲ
•ದೀರ್ಘಾಕ್ಷರಗಳು	- ಕಾಲು	ಆಗಸ ನೀನು ಕೂಡ
	- ಲ ಲ	- ಲ
•ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರದ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರ	- ಅಕ್ಷರ	ಕರ್ಣ
•ಅನುಸ್ವಾರ, ವಿಸರ್ಗಗಳಿಂದ	- ಲ ಲ	- ಲ
ಕೂಡಿರುವ ಅಕ್ಷರ	- ಬಂದನು	ದುಃಖ
•ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರದಿಂದ	ಲ ಲ -	ಲ ಲ -
ಕೂಡಿರುವ ಅಕ್ಷರ	- ಬರುವಳ	ಮರಗಳ
	- ಲ	- ಲ ಲ
•ಐ, ಔ ಸಹಿತವಾದ ಅಕ್ಷರ	- ಗೈಮೆ	ಔಷಧ
•ಷಟ್ಪದಿಯ ಮೂರು ಮತ್ತು -	ಗುರು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಸರಿ,	
ಆರನೆಯ ಪಾದಗಳ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರ	ಒಂದು ವೇಳೆ ಲಘು ಬಂದಿದ್ದರೆ,	
	ಅದನ್ನು ಗುರುವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.	

ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವ : ಒಂದು ಅಕ್ಷರವು ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರವಾಗಿದ್ದರೆ (ಒತ್ತಕ್ಷರ) ಆ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ತೇಲಿಸಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿರುವ ಒತ್ತು ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತದೆ ಇಂತಹ ಅಕ್ಷರವನ್ನೇ ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲ ಸಾಲಿನ ಮೊದಲ ಪದವಾದ 'ಕುಳಿರ್ವ' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ರ್ವ' ಎಂಬುದು ಒತ್ತಕ್ಷರವಾಗಿದೆ (ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರ). ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರ 'ಳಿ' ಎಂಬುದು ಗುರು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿರುವ 'ರ್ವ' ಅಕ್ಷರ ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರವಾದ ಕಾರಣ ಅಂದರೆ 'ರ್ವ' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ತೇಲಿಸಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವ ಉಂಟಾಗಿ 'ಳಿ' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವು ಲಘು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮಾತ್ರಾಗಣ : ಮಾತ್ರಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಗಣವಿಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗುವ ಮಾತ್ರಾಗಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧ. ಮೂರು ಮಾತ್ರಗಳ ಗಣ, ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರಗಳ ಗಣ ಮತ್ತು ಐದು ಮಾತ್ರಗಳ ಗಣ.

ಕಂದ, ಷಟ್ಪದಿ, ರಗಳೆ ಇವು ಮಾತ್ರಾಗಣ ಆಧಾರಿತ ಛಂದಸ್ಸುಗಳು.

ಕಂದಪದ್ಯ : ಮಾತ್ರಾಗಣ ಆಧಾರಿತ ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದ ಕೂಡ ಒಂದು. ಇದು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಛ	ಛ	ಛ
--	ಉ ಉ	--
ಕಾವೇ	ರಿಯಿಂದ	ಮಾಗೋ

ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
-- ಉಉ	ಉಉ--	ಉ--ಉ	--	ಉಉ--
ದಾವರಿ	ವರಮಿ	ದರ್ನಾಡ	ದಾಕ	ನ್ನಡದೊಳ್

ಛ	ಛ	ಛ
-- ಉಉ	ಉಉಉಉ	-- ಉಉ
ಭಾವಿಸಿ	ದಜನಪ	ದಂವಸು

ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
-- ಉಉ	ಉಉ--	ಉಉಉಉ	ಉಉಉಉ	-- --
ಧಾವಳ	ಯವಿಲೇ	ನವಿಶದ	ವಿಷಯವಿ	ಶೇಷಂ

ಲಕ್ಷಣಗಳು

- ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿರಬೇಕು.
- ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮವಾಗಿದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರಗಳ ತಲಾ ಮೂರು ಮೂರು ಗಣಗಳಿರಬೇಕು. (ಛ/ಛ/ಛ)
- ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮವಾಗಿದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರಗಳ ತಲಾ ಐದೈದು ಗಣಗಳಿರಬೇಕು. (ಛ/ಛ/ಛ/ಛ/ಛ)
- ಪ್ರತಿ ಪಾದವೂ ಆದಿಪ್ರಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಮಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಧ? ಅವು ಯಾವುವು?

೨. ಲಘು ಮತ್ತು ಗುರು ಎಂದರೇನು?

೩. ಕಂದ ಪದ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿರಿ.

೧. ಸಂಕಲ್ಪಹಿಂಸೆ _____

_____ ನಿವಾರಣೆವಡೆವಯ್

೨. ಪ್ರಜೆಯೆಲ್ಲಂ _____

_____ ಮುನಿವೆಂ

ಇ) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ, ಗಣ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಛಂದಸ್ಸಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಗುರುವಿಂದು ಬೆಸಸೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ

ಬರುತಿರೆ ಪಿಡಿತಂದರೆಮ್ಮನಾ ಬೆಸೆಗೆ ಭಯಂ

೨. ಗುಡುಗುಡನೆ ಸುರಿವ ಕಣ್ಣಿನಿ

ಯೊಡವಂದಶುಭಕ್ಕೆ ಮಂಗಲಸ್ನಾನಮಂ

ಪೂರಕ ಓದು

೧. ತೆಕ್ಕುಂಜಿ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ ಅವರ ಸಂಪಾದನಾ ಗ್ರಂಥ ಜನ್ಮ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಶೋಧರಚರಿತೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ.

೨. ಕ. ವೆಂ. ರಾಘವಾಚಾರ್ಯ ಅವರ ಯಶೋಧರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ.

೧. ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ

– ಜಂಬಣ್ಣ ಅಮರಚಿಂತ

ಕಡ್ಡಿ ಕಡ್ಡಿ ಕೂಡಿಸಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುವುದು ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ
ಬಿರುಗಾಳಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಸಾರುವುದು ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ
ಸುರಿವ ಸೋನೆ ಮಳೆಗೆ ಅಂಜಿ ಮನೆಯೊಳಗಡಗಿದವು
ಗೂಡಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಕುಣಿಯುತ ಜಳಕ ಮಾಡುವುದು ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ

ಕತ್ತಲೆ ಕಳೆದು ಬೆಳಕು ಹರಿದರೂ ನಿದ್ರೆಯಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವು
ಸೂರ್ಯನನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತ, ಗೀತೆಹಾಡುವುದು ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ
ಮೂಡಿದ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಮುರಿಯುವ ಜನರಿರುವರು ಜಗದಲಿ
ಅವರ ನಯನಾಂಬರದಲಿ ಹಾರೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಹಾರುವುದು ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ

ನೀವೆಷ್ಟು ತಡೆಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿದರೂ ಜಗದಂಗಳದಲಿ
ಆ ಮೂಲೆಯಿಂದ ಈ ಮೂಲೆಗೆ ಸದಾ ಹಾರುವುದು ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ
ಭೂಮಿಯಲಿ ಭುಜಂಗನ ಭಯ, ಆಕಾಶದಲಿ ಗಿಡುಗನ ಭಯ
ಆವರಿಸಿದ್ದರೂ ಅಳುಕದೆ ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾರುವುದು ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಜಂಬಣ್ಣ ಅಮರಚಿಂತ : ಇವರು ರಾಯಚೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಇವರು ಮುಂಜಾವಿನ ಕೊರಳು, ಅಧೋಜಗತ್ತಿನ ಆ ಕಾವ್ಯ, ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬಿರಿದ ಅಕ್ಷರ, ಪೆಟ್ಟೋಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಹೊತ್ತವರು, ಅಂಕುಶ ದೊಡ್ಡಿ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಂಡಾಯದ ಸತ್ವಯುತವಾದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ನೋವು, ಮನೋವ್ಯಥೆಯ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು

ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ

೧. ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ ಗೂಡನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ?
೨. ಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ ಯಾರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ?
೩. ಜಗದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಜನಿರುವರು?
೪. ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿ ಜಗದಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹಾರುತ್ತದೆ?
೫. ಭೂಮಿ-ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಹಕ್ಕಿಗೆ ಯಾರ ಭಯವಿದೆ?

೨. ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ

[ನಾಟಕ]

- ಡಾ. ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ

ಪ್ರವೇಶ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಭಾರತ ಕಂಡ ಅಪ್ರತಿಮ ರಾಣಿ, ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ. ಸುಮಾರು ಐವತ್ತನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಲೆನಾಡು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದ ಈಕೆಗೆ “ಕರಿಮೆಣಸಿನ ರಾಣಿ” ಎನ್ನುವ ಬಿರುದು ಇತ್ತು. ಈ ರಾಣಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಾಳು ಮೆಣಸು, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ಶುಂಠಿ ಮೊದಲಾದ ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಳದಿ ಅರಸರು, ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ಈಕೆಯನ್ನು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ‘ರೈನಾ ದೆ ಪಿಮೆಂಟಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಗಳು ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಐದು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತ ದಿಟ್ಟ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ.

ದೃಶ್ಯ- ೧

(ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ರಾಜಸಭೆ; ಮಹಾಮಂತ್ರಿ ವರ್ಧಮಾನ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು, ರಾಜಗುರು ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕರು, ದಂಡನಾಯಕ ಭೈರವನಾಯಕ, ಹೊನ್ನಾವರದ ಕೊತವಾಲ ಕಂಠಪ್ಪ ನಾಯಕ, ಕಾರಭಾರಿ ಸತ್ರಾಜಿತ ಶೆಣೈ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು ರಾಣಿಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಸ್ತುತಿಪಾಠಕ : ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಮತ್ತು ಹಾಡುವಳ್ಳಿ ಜೋಡಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ, ಹೈವ ಕೊಂಕಣ ತುಳು ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಡತಿ, ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ ಅಮೃತವರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

(ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ)

ಸ್ತುತಿಪಾಠಕ : ಮಹಾರಾಣಿ ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ ಅಮೃತವರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

(ಮಹಾರಾಣಿ ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ರಾಜಗುರುಗಳಿಗೂ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೂ ನಿಂತಲ್ಲೇ ಬಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ರಾಣಿ ಕುಳಿತೊಡನೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೂ ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ)

ಮಹಾರಾಣಿ : ಮಹಾಮಂತ್ರಿಗಳೇ, ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಗೆ ಸಭೆ ಕರೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೆಂದು ಕೋರಲು ಕಾರಣವೇನು? ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೇಮವಷ್ಟೆ?

ವರ್ಧಮಾನ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ : ತಾಯಿ, ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯವು ಸುಭಿಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಗೋವೆಯ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಗವರ್ನರ್ ಲೂಯಿಸ್ ಅಟಾಯಿಡೆ ಉದ್ಘಟಿತನದ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಹಾರಾಣಿ : ಏನಿದೆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ?

ಸಿದ್ಧಾಂತಿ : ಕಾರಭಾರಿಗಳೇ, ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿರಿ.

ಸತ್ವಜಿತ

: ಹಾಡುವಳ್ಳಿ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಗಳ ಮಹಾರಾಣಿಗೆ, ಗೋವೆಯ ಗವರ್ನರ್ ಲಾಯಿಸ್ ಅಟಾಯಿಡೆಯ ಶುಭಾಶಯಗಳು.

ಚಿನ್ನಭೈರಾದೇವಿ
ಲೋಹದ ಮೂರ್ತಿ

ಗೌರವಾನ್ವಿತರೇ, ತಾವು ಹೊನ್ನಾವರ ಮತ್ತು ಭಟ್ಟಳ ಬಂದರುಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ಕರಿಮೇಣಸು, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ಕೆಂಪಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ, ಅವರ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಇದು ನಮ್ಮ ಆಶಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕೂಡಲೇ ತಾವು ನಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಡಗುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಂದರುಗಳಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ನಮಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನೀವು ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ರಾಜದ್ರೋಹಿ ರೊಜಾರಿಯೋಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದೀರಿ. ಆತನನ್ನು ಕೂಡಲೇ ನಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಮೇಲಾಗಿ ನೀವು ಕಳೆದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಕಪ್ಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ಕಪ್ಪವನ್ನೂ, ರೊಜಾರಿಯೋನನ್ನೂ ನಮಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದಂಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ನಿಮಗೆ ನೀಡಿದ 'ಕಾಳುಮೇಣಸಿನ ರಾಣಿ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ.

ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅತಿಯಾಯಿತು ಉದ್ಧಟತನ. ನಮ್ಮ ನೆಲದ ನಾವಿಕ ರೊಜಾರಿಯೋನನ್ನು ಅವರಿಗೊಪ್ಪಿಸಲು ನಾವೇನು ಹೆಂಬೇಡಿಗಳಲ್ಲ. ನಾವು ಮುಸಲ್ಮಾನರೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಇವರದೇನು ಅಡ್ಡಿ! ಇನ್ನು ಕಪ್ಪ, ಕಪ್ಪ ಕೊಡಲು ಈ ನೆಲ ಇವರಪ್ಪನದಲ್ಲ. ಕಾರಭಾರಿಗಳೇ ಕೂಡಲೇ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರಿಸಿ. ಅವರ ಯಾವ ಕರಾರುಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಬಿರುದನ್ನು ಅವರೇನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯುವುದು? ನಾವೇ ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಡಿರೆಂದು ನಾವು ಇವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೇನು?

ಇಂದೇ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ. ಭೈರವ ನಾಯಕರೇ, ಹೊಗೆವಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಇತರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ಕೂಡಲೇ ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ ಬರಲಿ. ಹೊನ್ನಾವರ ಬಂದರಿನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಯೋಧರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ.

ಭೈರವ ನಾಯಕ

: ಅಪ್ಪಣೆ ಮಹಾರಾಣಿ.

ಮಹಾರಾಣಿ

: ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ನಾವಿಕ ಪಡೆಯ ಸರದಾರ ರೊಜಾರಿಯೋನನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಕಾನೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ. ಕಂಠಪ್ಪ ನಾಯಕರೇ, ಹೊನ್ನಾವರ ಕೋಟೆ ಸುಭದ್ರವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ?

ಕಂಠಪ್ಪ ನಾಯಕ

: ಸುಭದ್ರವಾಗಿದೆ, ಮಹಾರಾಣಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಮಂದಿ ಸಶಸ್ತ್ರ ಕಾವಲು ಪಡೆಯ ಯೋಧರಿದ್ದಾರೆ. ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ದಂಡನಾಯಕರ ಬಳಿ ಹೆಚ್ಚು ನೆರವು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾವಲು ಭಟ ಬಂದು ಶಬಲೆ ಒಳಗೆ ಬರಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.
ಮಹಾರಾಣಿ ಅವಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಕಳಿಸು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ)

ಶಬಲೆ : (ಒಳಗೆ ಬಂದು ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿ) ಮಹಾರಾಣಿಯವರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಸರದ ಸಂಗತಿಯೊಂದಿದೆ ಮಹಾರಾಣಿ.

ಮಹಾರಾಣಿ : ಹೇಳು ಶಬಲೆ.

ಶಬಲೆ : ಮಹಾರಾಣಿ, ಗೋವೆಯ ಗವರ್ನರ್ ಲೂಯೀಸ್ ಅಟಾಯಿಡೆಯ ನಾವಿಕದಂಡು ಹೊನ್ನಾವರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡಲು ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಇನ್ನೆರಡು ದಿನದಲ್ಲಿ ದಂಡು ಗೋವೆಯಿಂದ ಹೊರಡಲಿದೆ.

ಸಿದ್ಧಾಂತಿ : ಹೌದೇನು? ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಆತ ಒಂದು ವಾರದ ಗಡವು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಮಹಾರಾಣಿ : ಅದು ಅವರ ಯುದ್ಧತಂತ್ರ, ಮಹಾಮಂತ್ರಿಗಳೇ. ಕುತಂತ್ರವೇ ಯುದ್ಧನೀತಿಯಾಗಿರುವ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಹೇಳುವುದೊಂದು, ಮಾಡುವುದೊಂದು. ಅದರಲ್ಲೇನು ಹೊಸದು! ದಂಡನಾಯಕರೇ, ಈ ಬಾರಿ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪಾಠ ಕಲಿಸಬೇಕು.

ಶಬಲೆ : ಮಹಾರಾಣಿ, ಅವರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವುದು ಎರಡು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ. ಒಂದು ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ರುಜಾರಿಯೋನನ್ನು ಪೋರ್ಚುಗಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ದು ದಂಡನೆ ನೀಡಲು. ಇನ್ನೊಂದು ನೀವು ಮತಾಂತರಕ್ಕಾಗಿ ಬರುವ ಮಿಶನರಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಗೋವೆಗೆ ಒಯ್ಯಲು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಟಾಯಿಡೆ ಪೋರ್ಚುಗಲ್ಲಿನ ಪ್ರಭು ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್‌ಗೆ ವಿಶೇಷ ಪತ್ರ ಕಳುಹಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ನಾವೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ...

ಸಿದ್ಧಾಂತಿ : ಏನು ಶಬಲೆ? ಅರ್ಧ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೇ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ?

ಶಬಲೆ : ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಮಹಾರಾಣಿ. ಅವರು ಸುಮಾರು ನೂರಾ ಮೂವತ್ತು ಹಡಗುಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ನಾವಿಕ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪೋರ್ಚುಗಲ್ಲಿನಿಂದ ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸಲ ಸಮುದ್ರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ.

ಮಹಾರಾಣಿ : ಶಬಲೆ, ನಿನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿನ ಮಾತು, ಏನಾಯಿತು ನಿನಗೆ?

ಶಬಲೆ : ಅವರ ಸಿದ್ಧತೆ ಹಾಗಿದೆ, ಮಹಾರಾಣಿ. ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ಅವರ ಬಂದರು ಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಲ ತಾವೇನಾದರೂ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿತಂತ್ರ ಹೂಡಬೇಕು.

ಭೈರವ ನಾಯಕ : ಶಬಲೆ ಅವರ ಹಡಗುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ನೋಡಿ ಹೆದರಿದಂತಿದೆ ಮಹಾರಾಣಿ. ಅವರೊಮ್ಮೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲಿ. ನಂತರ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, ಪರಂಗಿಗಳ ಪರಾಕ್ರಮ.

ಸಿದ್ಧಾಂತಿ

: ಭೈರವ ನಾಯಕರೇ, ವಿಷಯ ಅಷ್ಟು ಸರಳವಲ್ಲ. ಶಬಲೆಯ ಮಾತು ಸರಿ ಇದೆ. ಯಾವತ್ತೂ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅದನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆದು ಸದೆಬಡಿಯಬೇಕು.

ಮಹಾರಾಣಿ

: ಅರ್ಥವಾಯಿತು ಮಹಾಮಂತ್ರಿಗಳೇ, ಈ ಬಾರಿ ನಮ್ಮ ಯುದ್ಧತಂತ್ರ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆದು ಸೋಲಿಸಬೇಕು. ಸರಿ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸೋಣ. ಭೈರವ ನಾಯಕರೇ, ನೀವು, ಶಬಲೆ ಮತ್ತು ಸತ್ವಾಜಿತ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ.

(ರಾಣಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜಯಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ)

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಡಾ ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ (೧೯೫೪) ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಗರ ತಾಲೂಕಿನವರು. ನಟ, ನಿರ್ದೇಶಕ ಮತ್ತು ನಾಟಕಕಾರರಾದ ಗಜಾನನ ಶರ್ಮರು, ಗೊಂಬೆ ರಾವಣ, ಜುಗ್ಗಪ್ಪಯ್ಯನ ತಿಪ್ಪರಲಾಗ ಮುಂತಾದ ಮಕ್ಕಳ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ, ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆಳಕಿನ ಹಿಂದೆ, ದ್ವಂದ್ವ ದ್ವಾಪರ, ಕನ್ನಂಬಾಡಿಯ ಕಟ್ಟದಿದ್ದರೆ ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡವರ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗರ್ತಿಕರೆ ರಾಘವನವರ ಜೀವನ ಕಥನ, “ಕಾಡು ಕಣಿವೆಯ

ಹಾಡು ಹಕ್ಕಿ- ಗರ್ತಿಕರೆ ರಾಘವ” ಕೃತಿಗೆ ಇವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪುನರ್ವಸು ಮತ್ತು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ ಇವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ‘ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಇದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ನಾಟಕವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

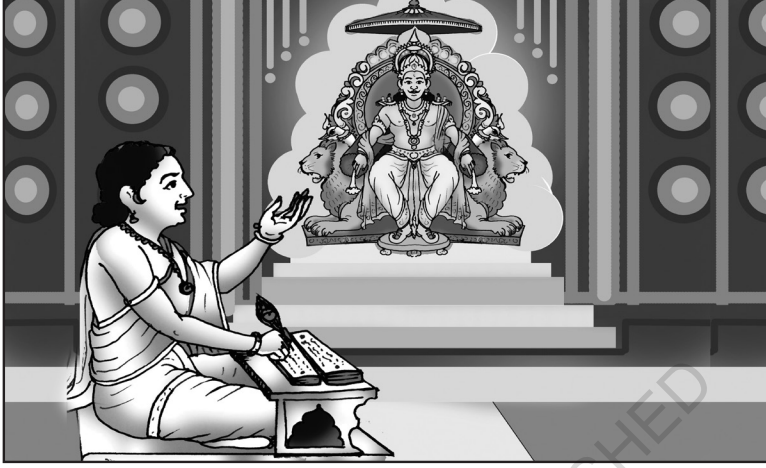
ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿಗೆ ಉದ್ಘಟನದ ಪತ್ರ ಬರೆದವನು ಯಾರು?
೨. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ ಬಿರುದು ಯಾವುದು ?
೩. ಲಾಯಿಸ್ ಅಟಾಯಿಡೆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಭೈರಾದೇವಿಗೆ ಏನೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದನು?
೪. ಶಬಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಯಾವ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು?

೩. ಸಿರಿಯನಿನ್ನೇನ ಬಣ್ಣಿಪೆನು

— ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ

ಬಿನ್ನಹ ಗುರುವೆ ಧ್ಯಾನಕೆ ಬೇಸರಾದಾಗ
ನಿನ್ನನಾದಿಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಕನ್ನಡದೊಳಗೊಂದು ಕಥೆಯ ಪೇಳುವೆನದು
ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ ಕಂಡ ನನ್ನೊಡೆಯಾ

|| ೧ ||

ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಚೆನ್ನಾದುದೆನೆ ಕನ್ನಡಿಗರು
ರಯ್ಯ ಮಂಚಿದಿಯೆನೆ ತೆಲುಗ
ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಎಂಚಪೊರ್ಲಾಂಡೆಂದು ತುಳುವರು
ಮೈಯ್ಯುಬ್ಬಿ ಕೇಳಬೇಕಣ್ಣ

|| ೨ ||

ಭರತಭೂತಳಕೆ ಸಿಂಗಾರವಾದಯೋಧ್ಯಾ
ಪುರದೊಳು ಮೂಲೋಕ ಪೊಗಳೆ
ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಸುಖಬಾಳುತಿರ್ದನಾ
ಸಿರಿಯನಿನ್ನೇನ ಬಣ್ಣಿಪೆನು

|| ೩ ||

ಪುರುಪರಮೇಶನ ಹಿರಿಯ ಕುಮಾರನು
ನರಲೋಕಕೊಬ್ಬನೆ ರಾಯ
ಮುರಿದು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟರೆ ಕ್ಷಣಕೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಾಂಬ
ಭರತ ಚಕ್ರಿಯ ಹೇಳಲಳವೇ

|| ೪ ||

ಆ ವಿಭುವೊಂದಿನದುದಯದೊಳೆದ್ದು
ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನು ಮಾಡಿ
ಚಾವಡಿಗೈದಿ ತಾನೋಲಗವಾದೊಂದು
ಶ್ರೀವಿಲಾಸವನೇನನೆಂಬೆ

|| ೫ ||

ನವರತ್ನ ಹೇಮನಿರ್ಮಿತವೆನಿಪಾಸ್ಥಾನ
ಭವನದೊಳಾ ರಾಜರತ್ನ
ಭವಿವಡೆದೆಸೆದನು ರತ್ನಪುಷ್ಪಕದೊಳು
ದಿವಿಜೇಂದ್ರನೊಪ್ಪುವಂದದೊಳು

॥ ೬ ॥

ತರತರವಿಡಿದು ಥಾಳಿಸುತಿಹ ದೀರ್ಘ ಚಾ
ಮರಗಳ ಸಾಲೊಳಿಸೆದನು
ಹರಿವ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲೊಳು ತೋರಿ ಮರಸುವ
ಚಂದಿರನೊ ಭಾಸ್ಕರನೋಯೆಂಬಂತೆ

॥ ೭ ॥

ಅಂಬುಜವೆಲ್ಲವು ರವಿಯ ನೋಳ್ವಂತೆ ನೀ
ಲಾಂಬುಜ ನೋಳ್ವಂತೆ ಶಶಿಯಾ
ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯೆಲ್ಲ ನೃಪನ ನೋಡುವ ಮಿಕ್ಕ
ಹಂಬಲ ಮರೆದುದಲ್ಲಲ್ಲಿ

॥ ೮ ॥

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ (ಸಾ.ಶ. ೧೫೬೦) ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮೂಡುಬಿದರೆಯವನು. ಕನ್ನಡ ಸಾಂಗತ್ಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ. ಅಪ್ಪಟ ದೇಸೀ ಭಂದಸ್ಸಾದ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತಾಳಪ್ರದೇಶದ ಭೈರರಸ ಒಡೆಯರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಇದ್ದು ಶೃಂಗಾರಕವಿ ಅಭಿದಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದನು. ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದನು. ಭರತೇಶವೈಭವ ಸಾಂಗತ್ಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು, ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕ, ತ್ರಿಲೋಕಶತಕ, ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರಶತಕ - ಜೈನಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಅವು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗೀತಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ವಿರಚಿತ ಭರತೇಶವೈಭವ ಸಂಗ್ರಹ ಗ್ರಂಥದ ಆಸ್ಥಾನಸಂಧಿಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಭರತೇಶವೈಭವ ಕಾವ್ಯದ ಕರ್ತೃ ಯಾರು?
೨. ಭರತನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಯಾವುವು?
೩. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷಿಕರು ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಗಳಬೇಕೆಂದು ಕವಿ ಬಯಸುವನು?
೪. ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಓಲಗ ಮಂಟಪವನ್ನೇರಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ.